

DATAVETOISTA

LIIKETOIMINTAMUUTOSTA

VUOSIKERTOMUS 2018

ENFO

Enfo on pohjoismainen IT-palvelutalo, joka mahdollistaa asiakkaidensa datavetoisen liiketoimintamuutoksen. Hallitsemme niin hybridialustat, informaatiohallinnan kuin sovellukset sekä niiden monitahoiset kokonaisuudet, ja tuomme yhteen relevanttia dataa älykkäämmän liiketoiminnan puolesta. Kehitämme ja ylläpidämme digitaalisia ratkaisuja, ja tuemme asiakkaitamme kokonaisuuksien hallinnassa. 900 alan asiantuntijaamme työskentelevät älykkäämmän maailman puolesta, jossa teknologia voimaannuttaa niin yksilöitä, yrityksiä kuin yhteiskuntaa.

ENFO 2018

Vuoden alussa Enfo aloitti terävöitetyn strategiansa toteuttamisen. Enfo laajensi pilviliiketoimintaansa, kasvatti panostustaan informaatiohallintaan ja vahvisti mainettaan pitkän tähtäimen ratkaisujen kehittäjänä ja ylläpitäjänä. Vuoden painopistealueita olivat osaajat ja kannattavuus.

AVAINLUVUT JA KOHOKOHDAT 2018

Vuonna 2018 Enfo keskittyi kannattavuuden parantamiseen ja kestävään liiketoimintapohjaan. Käyttökate ilman kertaeriä oli kohtalainen. Tulokseen vaikuttivat kertaerät.

AVAINLUVUT

	IFRS 2018	IFRS 2017
Liikevaihto (MEUR)	125,6	131,7
Liikevoitto (MEUR)	-2,5	-5,1
Tilikauden voitto (MEUR)	-4,5	-7,2
Oman pääoman tuotto %	-5,6	-9,2
Omavaraisuusaste %	43,8	46,6
Nettovelkaantumisaste %	69,5	57,4
Korolliset nettovelat (MEUR)	32,0	30,1
Taseen loppusumma (MEUR)	105,5	112,9

KOHOKOHDAT

Seppo Kuula aloittaa Enfon **toimitusjohtajana** ja Enfo alkaa **terävöitetyn strategiansa** toteuttamisen.

Enfo lanseeraa uuden **Cloud Care** -konseptin Ruotsissa pidetyssä AWS-konferenssissa ja saavuttaa AWS Managed Service Partner -statuksen. Enfo kehittää vuoden aikana Cloud Care -valmiuksia SAP:in ympärillä.

Markkinat ovat siirtymässä nopealla tahdilla pilvipohjaisiin ratkaisuihin, ja Enfo päättää **lopettaa perinteisen ulkoistustoiminnan Ruotsissa** sekä sulkea Care Transform Karlskrona -liiketoimintayksikkönsä. Enfo oli aiemmin saman vuoden aikana jo päättänyt sulkea Karlskronan konesalin.

Enfo toteuttaa **uuden organisaation ja virtaviivaistaa yritysrakennettaan** syksyllä Ruotsissa.

LIKEVAIHTO

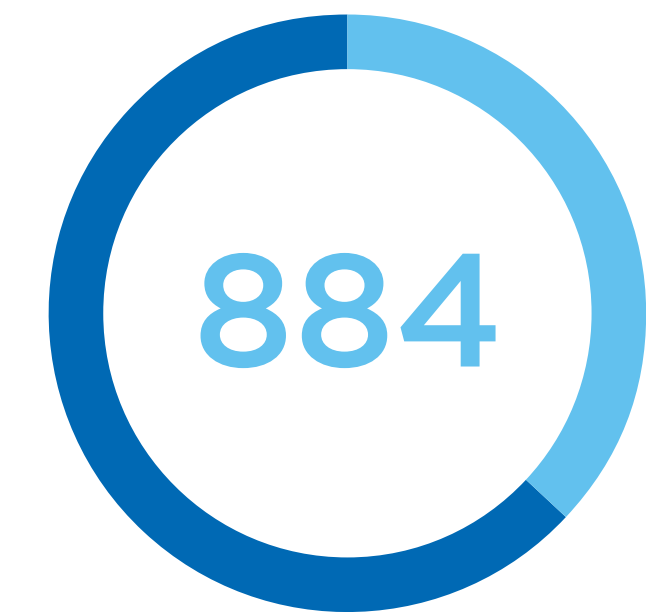
MEUR, yhteensä

Suomi
42 %
Ruotsi
58 %

ASIAANTUNTIJAMME

yhteensä

Suomi
37 %
Ruotsi
63 %

KÄYTTÖKATE

ILMAN KERTAERIÄ

MEUR
5,1
(4,1 %)

ASIAKKAAMME

(noin)
130 200
Suomi Ruotsi

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2018 oli Enfolle yhdistymisen ja vakauttamisen vuosi. Keskityimme kestäväen liiketoimintapohjan rakentamiseen, ja vuoden prioriteetteja olivat osaajamme ja kannattavuus.

Asiantuntijayrityksen arvo syntyy sen henkiöstöstä. Siksi panostimme strategiassamme määritellyistä voitettavista taisteluista erityisesti kehittämään ”Työpaikkaa, jota rakastaa”. Vuoden aluksi määrittelimme yhteiset arvomme ja laadimme prosesseja yrityskulttuurin yhtenäistämiseksi henkilöstön yhteenkuuluvuuden tunteen kasvattamiseksi. Määritimme myös Enfon johtamisperiaatteet.

Liiketoiminnan johdonmukainen kehittäminen pohjautuu yhteiseen tarinaan. Toisella vuosineljänneksellä kehitimme tarinaamme ja tarjoomaamme kohti kilpailukykyistä asemaa. Mahdollistamme datavetoisen liiketoimintamuutoksen älykkäämmän Pohjolan puolesta tukemalla asiakkaitamme datan ja sovellusten eksponentiaalisesti kasvavien määrien hallinnassa. Enfon vahvuus on monialustaosaaminen sekä kykymme kehittää ja ylläpitää digitaalisia ratkaisuja yritysten liiketoimintakriittisistä ohjelmistojärjestelmistä erilaisiin digitaalisiin palveluihin. Jatkossa painopisteemme on yhä voimakkaammin pilvipalveluissa.

Yrityksen rakenteen on tuettava sen tarinaa. Kolmannella vuosineljänneksellä siirryimme uuteen organisaatioon yhtiön arvonluonti-prosessin selkeyttämiseksi. Elokuusta lähtien neljä liiketoiminta-alueitamme ovat olleet Data platforms, Information management, Applications

ja Care. Zuite Business Consulting -tytäryhtiömme kanssa yhdenmukaistimme tarjoomaamme SAP:in pilvipalveluiden ympärillä. Koska tulevaisuuden markkinat ovat alustariippumattomat, päätimme sulkea Karlskronan konesalimme ja lopettaa Care Transform Karlskrona -liiketoimintayksikön toiminnan Ruotsissa.

Hallittavuus jatkuvasti muuttuvilla markkinoilla edellyttää yhteisiä työkaluja ja toimintojen yhteensovittamista. Viimeisellä vuosineljänneksellä keskityimme sisäisen seurannan ja organisaation läpinäkyvyyden kehittämiseen. Siirsimme taloudelliset prosessimme ja työkalumme takaisin omaan organisaatioomme, koska yhteistyö ulkopuolisen kumppanin kanssa ei osoittautunut onnistuneeksi. Selkeytimme Ruotsin yhtiömme rakennetta vuoden aikana. Vuoden lopulla loimme perustat osaamisen hallinnalle sekä myynnin ja liiketoiminta-alueiden yhteensovittamiselle.

Fokuksemme oli koko vuoden ajan kannattavuudessa, ja onnistuimmekin pääsemään haastavan vuoden 2017 jälkeen taas oikealle tielle.

Keskityimme toiminnan tehokkuuden parantamiseen myös vuonna 2019. Kehittämisen

painopistealueita ovat vaihtuvuus, käyttöaste ja pilvitarjooma. Olemme vieneet yhtiön kulttuuria, tarjoomaa ja tarinaa eteenpäin, mutta tarvitsemme parempaa läpinäkyvää ennakkointia liiketoiminnan johtamisen tueksi. Tässä osaamisen johtamisen ja taloushallinnon työkalujen sekä prosessien jatkokehitys on keskeisessä roolissa.

Tulin taloon tammikuussa 2018, ja kuluneesta vuodesta jää muistoihini haasteita, joihin vastattiin, edistysaskelia, joista sain antaa kiitosta, ja kovaa työtä, jota sain tehdä yhdessä uusien ystävien kanssa. Veimme tarvittavat muutokset vuoden aikana läpi, ja vuonna 2019 saamme keskittyä yhteiseen arvonluontiin. Haluan antaa kaikille enfolaisille vilpittömät kiitokseni heidän sitkeydestään. Lisäksi haluan välittää kiitokseni laajemmalle verkostollemme: asiakkaille, kumppaneille ja muille toimijoille, jotka vievät alaa eteenpäin yhdessä kanssamme. Datakonvergenssi on iso mahdollisuus meille kaikille.

SEPPO KUULA
toimitusjohtaja

SUUNTA

Strategiamme perustuu datavetoisen liiketoimintamuutoksen mahdollistamiseen toimintaympäristössä, jossa datan ja sovellusten määrä lisääntyy jatkuvasti ja toiminta siirtyy pilveen. Enfo haluaa olla hyvä yrityskansalainen ja vastuullinen toimija, joka huolehtii digitaalisesta ja ympäristövastuustaan.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Datan määrän eksponentiaalinen kasvu kiihdytti IT-palvelumarkkinoita vuonna 2018.

Datan määrän merkittävä kasvu on vaikuttanut koko IT-palveluun, ja datamäärien hallinnointi ja hyödyntäminen dominoivat toimintaympäristöä vuonna 2018. Datan hallinnointi on monimutkaistunut, kun sitä hyödynnetään eri alustoilla ja yritysten välillä. Olemassa olevien ratkaisujen integrointi pilvipohjaisiin järjestelmiin otti harppauksia, ja dataa sekä IT-palveluita siirrettiin julkiseen pilveen.

Pilvipalveluiden ja datavirtojen kasvu toimi markkinoiden ajurina. Tämän kehityksen myötä asiakkaat saivat keskittyä ratkaisuihin, jotka mahdollistavat tarvittavan datan tehokkaan hyödyntämisen. Tarpeenmukaisten palveluiden toteuttaminen vaatii myös monien eri toimittajien ratkaisujen käyttöä useilla eri alustoilla. Siksi strategisilla kumppanuuksilla on entistä merkittävämpi rooli asiakkaan liiketoimintatavoitteita tukevan IT-strategian laatimisessa, kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Asiakkaat pohtivat uudelleen perinteisiä IT-palveluiden ulkoistamismalleja ja etsivät yhä useammin palveluntarjoajaa, joka pystyy tarjoamaan kokonaisvaltaisen ratkaisun. Paremmiin dataansa hyödyntäviin yrityksiin myös menestyvät

todennäköisemmin. Asiakkaat haluavat käyttöönsä uusinta teknologiaa saadakseen datastaan kaiken irti ja tavoittelevat mahdollisimman luotettavia sekä kustannustehokkaita ratkaisuja.

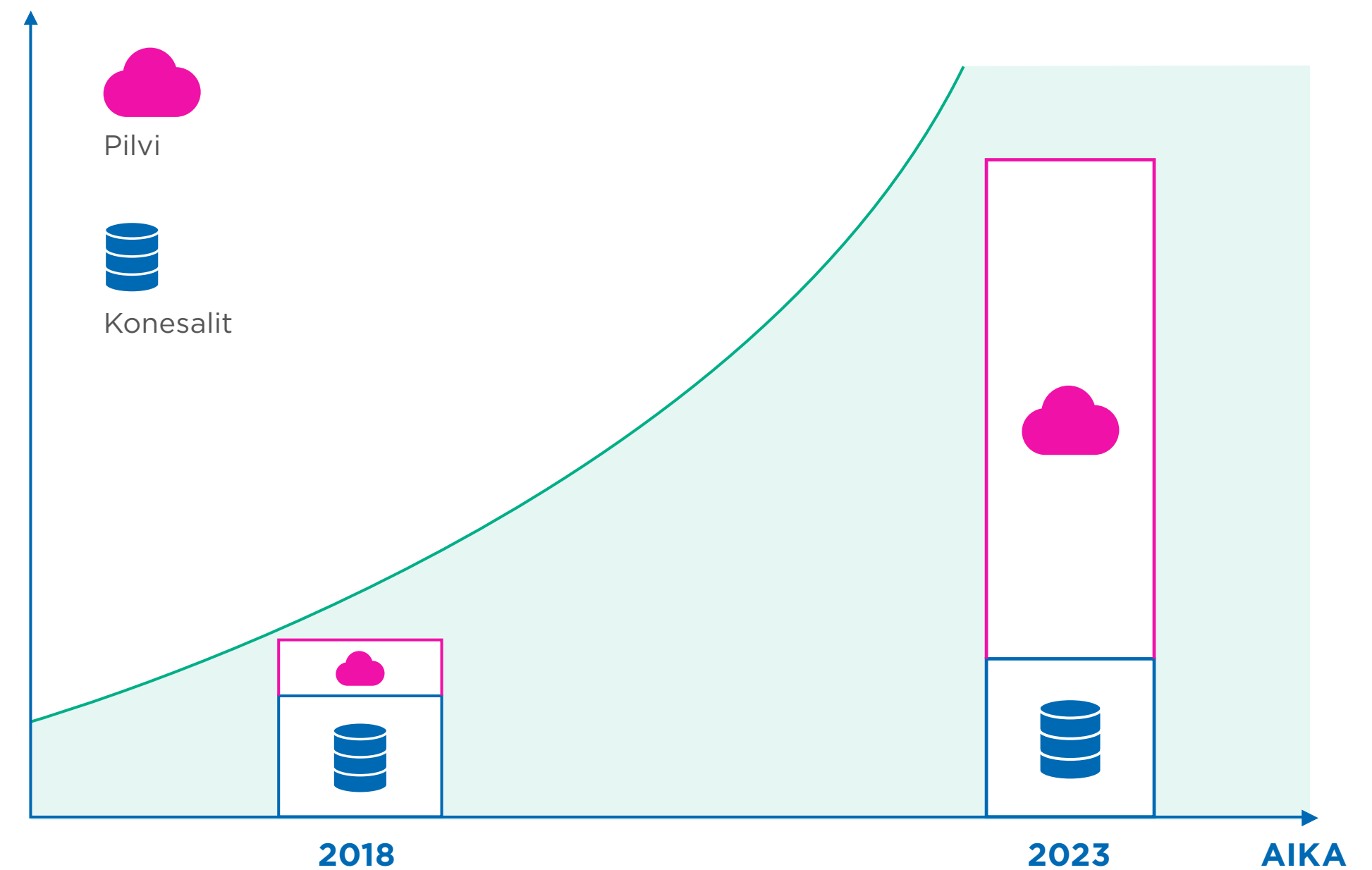
Julkisten pilvipalveluiden globaalien tarjoajien ja paikallisten asiakkaiden saattaminen yhteen on alueellisille ja paikallisille IT-palveluntarjoajille mahdollisuus. Yhteiskehittäminen asiakkaiden kanssa luo kumppanuuksia, joissa vastuu jaetaan IT-palveluntarjoajien, asiakkaiden ja globaalien toimittajien välillä esimerkiksi tietoturvallisuuden ja tietojen käytettävyyden varmistamisen alueilla. Asiakkaat, jotka hallitsevat datansa paremmin, löytävät uusia tapoja käyttää sitä liiketoiminnan tehostamiseksi ja kehittämiseksi.

Yhä datalähtöisemmässä maailmassa IT-palvelusektorin kasvu tulee jatkumaan erityisesti pilvipohjaisten järjestelmien ja sovellusten alueella. Erilaisten tietovarantojen yhdistäminen tulee olemaan ehdoton edellytys kilpailukykyyn säilyttämiselle ja liiketoiminnan digitaaliselle muutokselle.

SUUNTANA PILVET

Datan eksponentiaalisesti kasvava määrä ajaa IT-palvelumarkkinoiden kasvua pääasiassa julkisen pilven puolella. Sekä paikallisia konesaleja että hybridiratkaisuja tullaan kuitenkin myös hyödyntämään tulevaisuudessa.

DATA JA SOVELLUKSET

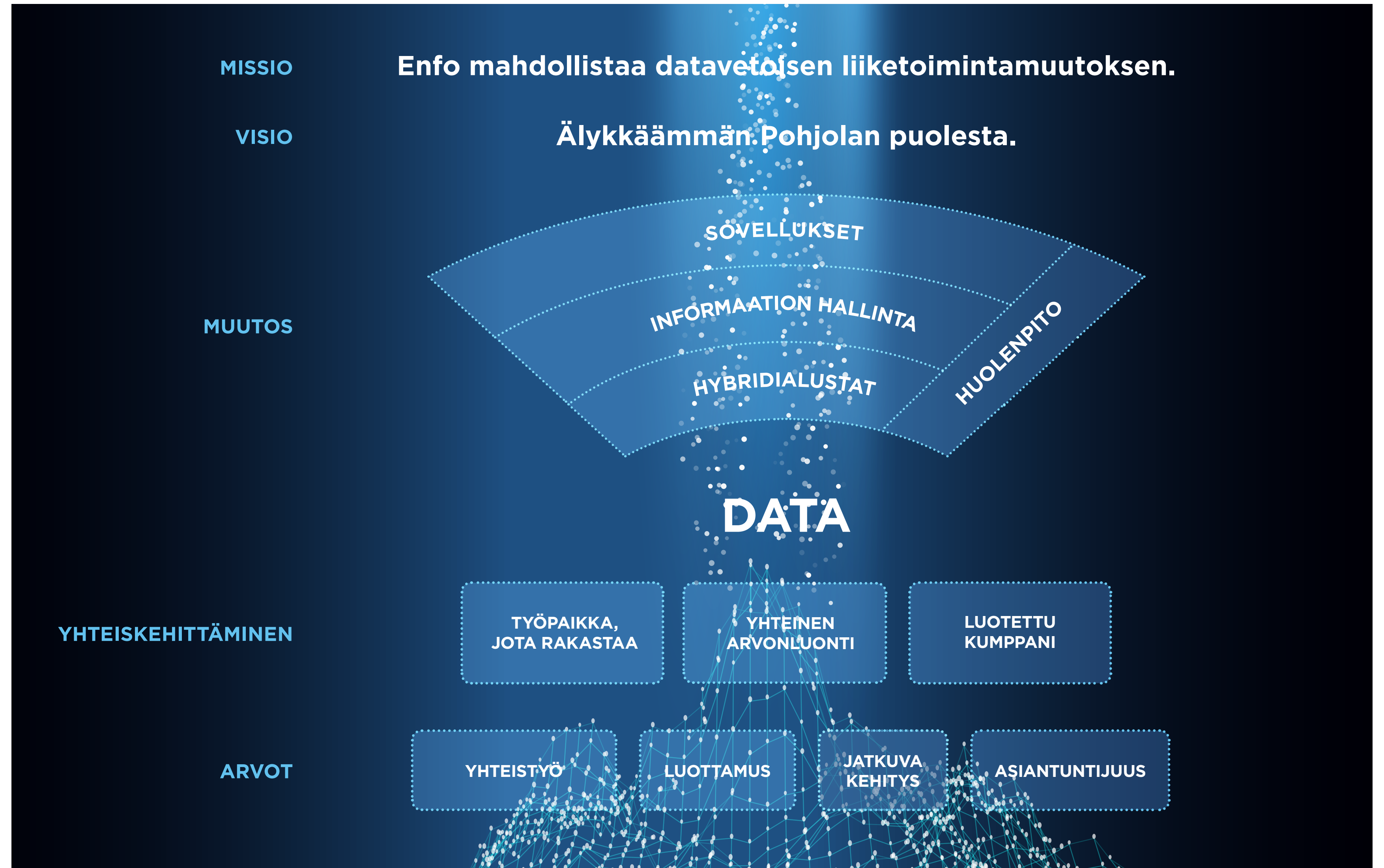

STRATEGIA

Vuotta 2020 kohti Enfo tukee asiakkaitaan kokonaisvaltaisesti datavirtojen hallinnassa, jalostamisessa, analysoinnissa ja käytössä asiakkaan liiketoimintarvon edistämiseksi.

Enfon strategia perustuu datavetoisen liiketoimintamuutoksen mahdollistamiseen. Enfo sekä kehittää että ylläpitää digitaalisia ratkaisuja. Monialustaosaaminen on vahvuutemme, ja pyrimme jatkossa olemaan Pohjoismaiden johtava pilviratkaisujen tarjoaja. Enfo toimii Pohjoismaissa Ruotsi ja Suomi ensisijaisina markkina-alueinaan. Luomme arvoa tiiviissä yhteistyössä asiakkaidemme kanssa ja otamme vastuun heidän liiketoimintansa muutoksesta kuin se olisi omamme. Digitalisaatio ajaa palveluperusteista liiketoimintalogiikkaa, joka vaatii kuuntelemista, räätälöintiä ja yhteiskehittämistä. Siksi tavoittelemme luotetun kumppanin asemaa ja pitkäjänteistä yhteistyötä.

Tarjoamme kattavaa tukea asiakkaidemme datavetoiseen muutokseen: hybridialustat datan hallintaan, informaatiohallintaa eksponentiaalisesti kasvavien datamäärien jalostamiseen ja sovellusintegraatiota ja analytiikkaa datan

käyttämiseen. Toteutamme ratkaisumme asiakkaan kanssa yhdessä ja välittäen.

Enfo aloitti päivitetyn strategiansa toteuttamisen vuoden 2018 alussa. Vuoden 2017 syksyllä toteutetun strategiaproessin yhteydessä Enfo myös terävöitti missiotaan ja visiotaan. Strategia sisältää kolme osaamiseen, yhteiseen arvонуonttiin ja asiakkaisiin liittyvää voitettavaa taistelua.

Missio, visio ja voitettavat taistelut

Enfon visiona on älykkäämpi maailma, jossa teknologia voimaannuttaa yksilöitä, yrityksiä ja yhteiskuntaa. Data on tämän muutoksen ytimessä. Missiomme on mahdollistaa datavetoista liiketoimintamuutosta Pohjoismaissa. Mahdollistamme datavetoisen liiketoimintamuutoksen älykkäämmän Pohjolan puolesta.

Enfon kolme voitettavaa taistelua kohti vuotta 2020 ovat:

Työpaikka, jota rakastaa. Enfo on työpaikka, jossa meillä on valtuutus toimia, tuki kasvaa ja välittämisen kulttuuri. Arvomme ohjaavat toimintaamme: yhteistyö, luottamus, jatkuva kehitys ja asiantuntijuus.

Yhteinen arvонуonti. Vahvuutemme ovat laajassa asiantuntemuksessamme ja osallistavassa johtamisessamme. Yhteistyö ja ennakoitavuus mahdollistavat ketteryyden. Meillä on yhteinen tavoite ja yhteinen tarina.

Luotettu kumppani. Meillä on laaja teknologiaosaaminen ja sovitamme sen asiakkaamme liiketoimintatarpeeseen. Datavetoinen liiketoiminnan kehittäminen onnistuu yhteisen arvontuoton ja siilottoman yhteistyön avulla.

Strategian toimeenpano vuonna 2018

Vuonna 2018 Enfo keskittyi osaajiin, kannattavuuteen ja kestäväen liiketoiminnan perustan luomiseen. Strategiamme voitettavista taisteluista priorisoimme kohtaa ”Työpaikka, jota rakastaa”.

Kehitimme yrityskulttuuriamme Enfon arvojen pohjalta ja johtamista vuoden aikana määriteltyjen johtamisperiaatteiden mukaisesti. Sisäistä viestintää tehostettiin uudella intranetillä ja esimiesviestinnän edistämällä. Painopiste oli strategian jalkauttamisessa. Osana toiminnan ketterää mittaamista aloimme seurata Employee Net Promoter Score (eNPS) -mittaria kuukausitasolla. eNPS-luvun kehitys oli myönteistä koko vuoden ajan, vaikkakin lähtötaso oli matala.

Perustimme rekrytointiin keskittyvän Talent acquisition -tiimin, kehitimme rekrytointiprosessiamme ja otimme käyttöön nykyaikaisia rekrytointityökaluja. Aloitimme osaamisen johtamisen kehitystyön, joka jatkuu vuonna 2019.

Toteutimme Enfon yhtenäistämiseksi fuusioita Ruotsissa, jossa Enfon yritys rakenne on lukuisista yrityskaupoista johtuen ollut pirstaleinen. Fuusiot saatiin päätökseen vuoden loppuun mennessä, ja Enfolla on nyt kaksi operatiivista yhtiötä Ruotsissa: Enfo Sweden AB ja Enfo Pointer AB, joista Enfo Sweden AB on emoyhtiö ja Enfo Pointer AB tytäryhtiö.

Lanseerasimme Cloud Care -konseptin, joka tukee tahtotilaamme olla Pohjoismaiden johtava pilviratkaisujen toimittaja vuonna 2020.

Strategiset tavoitteet vuodelle 2019

Vuonna 2019 keskitymme yhä kannattavuuden parantamiseen ja priorisoimme voitettavaa taistelua ”Yhteinen arvонуonti”.

Sisäisten ohjausmekanismien kehitys ei ollut riittävää vuonna 2018, ja kasvatammekin panostustamme toiminnan ohjaukseen ja seurantaan vuonna 2019. Vuonna 2018 tehty päätös

taloudellisten prosessien ja työkalujen palauttamisesta omaan organisaatioon oli välttämätön askel tässä kehityksessä. Osaamisen hallinnalla tulee olemaan keskeinen rooli vuonna 2019.

Yhteisen ratkaisun kehittäminen myynnille, liiketoiminnan johtamiselle sekä osaamisen hankinnalle ja kehittämiselle aloitettiin jo vuonna 2018. Ratkaisu tuo läpinäkyvyyttä liiketoiminnan

VUOSI 2018: KESTÄVÄ LIIKETOIMINTAPERUSTA

TYÖKALUT

Panostimme osaamisen johtamisratkaisuun. Välttämättömänä askeleena kohti Enfon työkalujen ja prosessien yhtenäistämistä palautimme taloudelliset prosessimme ja työkalumme omaan organisaatioon.

TARINAA TUKEVA RAKENNE

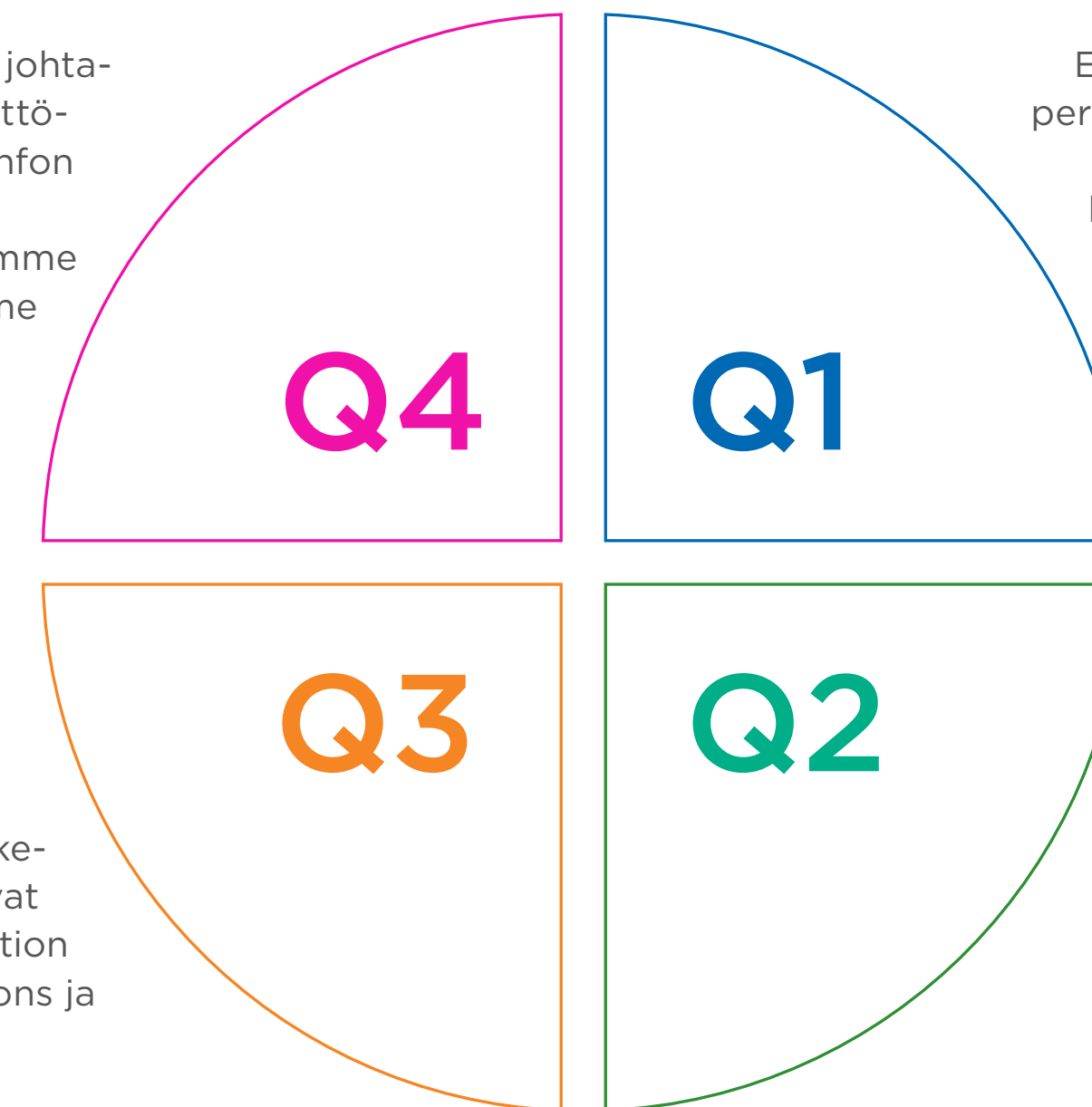
Toteutimme uuden, tarinaamme tukevan yhtiörakenteen. Neljä liiketoiminta-alueettamme ovat Data platforms, Information management, Applications ja Care.

ARVOT JA KULTTUURI

Enfon neljä arvoa määriteltiin perustuen identiteettiprosessiin 2016–2017: yhteistyö, luottamus, jatkuva kehitys ja asiantuntijuus. Panostimme yhtenäisen kulttuurin lujittamiseen ja määrittelimme Enfon johtamisperiaatteet.

TARINA JA TARJOOMA

Kehitimme datan ympärille rakentuvaa tarinaamme, ja sitä jalkautettiin sisäisesti sekä esiteltiin ulkoisesti. Kehitimme tarjoomaamme kohti parempaa kilpailuasemaa.

VOITETTAVAT TAISTELUT KOHTI VUOTTA 2020

	TOIMENPITEET	VUODEN 2018 SAAVUTUKSET	ASKELEET KOHTI VUOTTA 2020
TYÖPAIKKA, JOTA RAKASTAA	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteisen tarinan ja arvojen määrittäminen ja jalkauttaminen • Lean-johtamisen kehittäminen • Organisaation selkeyttäminen • Yksinkertaisempi ja datavetoisempi hallinto • Osaamisen hankinnan, johtamisen ja kehittämisen mahdollistaminen • Työntekijäviestinnän kehittäminen henkilöstön sitoutuneisuuden, ylpeyden ja yhteenkuuluvuuden tunteen kasvattamiseksi	Enfon tarina ja arvot määritelty, ja niitä painotettiin työntekijäviestinnässä. Määriteltiin johtamisperiaatteet ja esimiesviestintää vahvistettiin. Toteutettiin uusi organisaatorakenne. Fuusiot saatiin päätökseen Ruotsissa. Perustettiin työnantajabrändin rakentamiseen keskittyvä Talent acquisition -tiimi. Työntekijäviestinnän jatkuvuutta ja läpinäkyvyyttä (esim. johtoryhmän kokousten tiivistelmät intranetissä) parannettiin, ja kaikille enfolaisille järjestettiin viestinnän sparrausta. ”Työpaikka, jota rakastaa” oli vuoden 2018 ensisijainen voitettava taistelu.	Jatketaan yhteisen kulttuurin vahvistamista sekä Enfon tarinan, arvojen ja johtamisperiaatteiden jalkauttamista. Selkeytetään rooleja liiketoiminta-alueiden päällekkäisyyksiin liittyen. Edistetään sisäisiä ohjausmekanismeja ja hallinnon datavetoisuutta. Varmistetaan markkinoiden kysynnän edellyttämä osaamisen johtaminen ja kehittäminen. Jatketaan sitouttavan työntekijäviestinnän edistämistä.
YHTEINEN ARVONLUONTI	<ul style="list-style-type: none"> • Luodaan yhteistä etua ajavia toimenpiteitä ja prosesseja, vältetään siiloutumista • Määritellään Enfon yhteinen palvelutarjooma ja arvolupaus • Opitaan johtamaan yhteistä myyntiorganisaatiota liiketoiminta-alueiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti • Luodaan yhteinen johtamis-, myynti- ja liiketoimintakulttuuri	Bonusjärjestelmiin sisällytettiin EBITDA-komponentti. Enfon arvolupaus määriteltiin: kokonaisuuden hallinta, vankka luotto pilveen sekä yhdessä ja välittäen. Tarjooma yhtenäistettiin.	Viedään palvelutarjooma seuraavalle tasolle myynnin ja liiketoiminta-alueiden yhteensovittamisella. Kehitetään yhteistä kulttuuria ja hyvää tukevia toimenpiteitä ja prosesseja. Voitettavista taisteluista asetetaan vuonna 2019 etusijalle ”Yhteinen arvonluonti”.
LUOTETTU KUMPPANI	<ul style="list-style-type: none"> • Määritellään luottamukseen perustuvien kumppanuuksien eri tyypit • Segmentoidaan Enfon asiakkaat potentiaalisten strategisten kumppanuuksien identifioimiseksi • Määritellään kumppanuuden tavoitteet yhdessä luotettujen kumppaneiden kanssa • Seurataan toimintaa ja tuloksia läpinäkyvästi luotettujen kumppanien kanssa • Luodaan yksi kattotarina luottamukseen perustuville kumppanuuksille, otetaan jokaisen kumppanuuden yksilölliset piirteet huomioon • Yhteiskehittämisen edistäminen	Laadittiin ehdotus luottamukseen perustuvien kumppanuuksien tyyppien määritelmästä. Määriteltiin luottamukseen perustuvien kumppanuuksien seurannan tunnusluvut. Valikoiduissa asiakassuhteissa otettiin käyttöön yhteiskehittämiseen perustuva lähestymistapa. Muutoksen tueksi tuotettiin sisäisiä materiaaleja.	Jatketaan luottamukseen perustuvien kumppanuuksien kehittämistä ja kasvatetaan luotettujen kumppanien määrää. Parannetaan segmentointia. Seurataan kumppanuuksien tavoitteiden toteutumista sekä luotettujen kumppanisuhteiden toiminnan ja tulosten tunnuslukuja. Tehostetaan yhteiskehittämistä asiakassuhteissa. Voitettavista taisteluista asetetaan vuonna 2020 etusijalle ”Luotettu kumppani”.

johtamiseen ja mahdollistaa osaamisen hankinnan markkinoiden kysynnän pohjalta. Samalla toimintamme kehittyy ja saavutamme kilpailuetua. Vuonna 2019 keskitymme kapasiteettimme käyttöasteen parantamiseen.

Rekrytoinnin ja työnantajabrändin saralla jatkamme työkalujen kehittämistä ja luomme kattavan kuvan työsuhteidemme elinkaaresta integroimalla Enfon rekrytointi- ja HR-työkalut. Lisäksi kehitämme Enfon akatemioita ja urasivustoa. Vaihtuvuuden säilyttäminen kestävällä tasolla tulee jatkossakin olemaan yksi painopistealueistamme.

Kasvatamme informaatiohallintaan ja pilvipalveluihin liittyvää liiketoimintaamme sekä jatkamme kehitystä SAP:n pilviratkaisujen ympärillä.

Vahvistamme myynnin ja liiketoiminta-alueiden yhteistyötä parantaaksemme Enfon kykyä reagoida kysyntävetoisiin markkinoihin, joissa yhteiskehittämiskumppanuudet ovat elintärkeitä. Meillä on laaja suurten ja keskisuurten yritysten asiakaskunta Suomessa ja Ruotsissa. Yhdistämällä tarjoomaansa näille asiakkaille Enfollla on mahdollisuus saavuttaa ainutlaatuinen asema ja merkittävää kasvupotentiaalia.

VASTUULLISUUS

Enfo suojeli asiakkaitaan kyberhyökkäyksiltä ja teki energiankulutusta vähentäviä päätöksiä vuonna 2018.

Enfo tiedostaa yhteiskunnallisen vastuunsa sekä ympäristövaikutuksensa ja pyrkii kestävyteen kaikessa toiminnassaan. Pyrimme osallistumaan aktiivisesti vastuullisen digitaalisen liiketoiminnan kehittämiseen, ja meille on myönnetty ISO-sertifikaatti merkiksi sitoutumisestamme ympäristönsuojeluun.

Digitaalinen vastuullisuus

Vuonna 2018 Enfo kehitti prosessejaan, käytäntöjään ja osaamistaan tiiviissä yhteistyössä asiakkaidensa ja kumppaniensa kanssa.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (GDPR) voimaantulo toukokuussa edellytti syvällistä ymmärrystä asetuksen vaikutuksista Enfoon ja sen asiakkaisiin. Onnistuimme viestimään asetuksen vaikutuksista kaikille asiaankuuluville sidosryhmillemme ja luomaan tarvittavat prosessit tiukassa aikataulussa.

Henkilötietojen suoja ja kyberturvallisuus ovat Enfolle ensisijaisen tärkeitä. Reagoimme Office 365 -ympäristöön vuonna 2018 kohdistettuun phishing-hyökkäysten aaltoon tukemalla kohteeksi joutuneita asiakkaita ja suojelemalla muita hyökkäyksiltä. Enfon omat järjestelmät

tuottivat tärkeää tietoa tietoturvaloukkauksista paitsi Enfon ja sen kumppaneiden, myös usean muun pohjoismaisen organisaation käyttöön. Enfo aloitti vuoden aikana uuden, ISO/IEC 27000 -standardiin ja Internet Security Forum (ISF) parhaisiin käytäntöihin perustuvan tietoturvan hallintajärjestelmän (ISMS) rakentamisen. Uusi järjestelmä sertifioidaan konsernitasolla vuonna 2019.

Enfo perusti vuonna 2018 Security Operations Center -keskuksen, joka tarjoaa uhkien valvontaa ja eskalointipalveluita vuorokauden ympäri. Sen lisäksi monivaiheinen tunnistautuminen (MFA) tuli syksyllä 2018 pakolliseksi kaikille Enfon työntekijöille. Lähetämme työntekijöillemme ja asiakkaillemme jatkossakin säännöllisiä tietoturvatiedotteita.

Enfo aikoo rakentaa koko verkkoinfrastruktuurinsa uudelleen keväällä 2019 ja siirtyä perinteisestä rakenteesta ohjelmistopohjaiseen verkkoon (SDN). Sen avulla Enfo voi tarjota turvallisia ja ketteriä ratkaisuja laajentamalla perinteisen yhteysteknologian kyvykkyksiä julkisiin pilvipalveluihin.

Ympäristövastuu

Pääosa Enfon ympäristövaikutuksista syntyy sen konesaleista, muista toimitiloista ja matkustamisesta. Enfo vähentää toimintansa ympäristövaikutuksia sitoutumalla ympäristöstandardeihin ja ottamalla käyttöön energiaa säästäviä ratkaisuja.

Enfo sai vuonna 2017 ISO 14001:2015 -sertifikaatin, ja Enfon ympäristöjärjestelmä pohjautui tähän sertifikaattiin myös vuonna 2018. Sertifikaatti edellyttää yhtiön toiminnan laadun jatkuvaa kehittämistä.

Konesalit ovat edelleen IT-alan suurimpia energiankuluttajia. Enfo vähentää energiankulutusta siirtämällä omia ja asiakkaidensa toimintoja enenevässä määrin julkiseen pilveen. Lisäksi Enfo pyrkii jatkuvasti säästämään energiaa ja käyttämään uusiutuvia energianlähteitä aina kun mahdollista. Kaikki Enfon konesalit ja useimmat toimipaikat käyttävät vihreää energiaa.

Enfon uusi matkustusohjeistus julkaistiin vuonna 2018. Siinä suositellaan kaikissa toimipisteissä saatavilla olevien etäkokouslaitteiden käyttöä matkustamisen sijasta. Enfo kehottaa työntekijöitään käyttämään julkista liikennettä ja tarkistaa autopoliittikkansa vuonna 2019.

Yhteiskuntavastuu

Yhteiskuntavastuullisena yhtiönä Enfo lahjoittaa vuosittain rahaa hyväntekeväisyyteen. Vuonna 2018 Enfo lahjoitti asiakkaiden ja työntekijöiden joululahjabudjettinsa Arcanys Early Learning Foundation -säätiölle. Enfo myös palkitsee työntekijöitään aktiivisesta sosiaalisen median käytöstä lahjoittamalla hyväntekeväisyyteen. Vuonna 2018 Enfo teki tämän ohjelman puitteissa lahjoituksia Kivalle, UNHCR:lle, WWF:lle ja Cancerfondenille Ruotsissa sekä Aamu - Suomen Lasten Syöpäsäätiölle ja WWF:lle Suomessa.

Ruotsin enfolaisille tarjottiin edelleen mahdollisuus lahjoittaa rahaa eri hyväntekeväisyysjärjestöille suoraan palkastaan. Lisäksi Enfo jatkoi From One to Another -järjestön tietokoneopetuksen avustamista. Järjestö tukee tyttöjen oikeutta koulutukseen.

ENFON VAIKUTUS YHTEISKUNTAAN 2018

Materiaalit ja palvelut	30,3 MEUR
Palkat työntekijöille	61,6 MEUR
Eläkevakuutusmaksut ja eläkkeet	8,8 MEUR
Lainojen korkomaksut	0,6 MEUR
Yhteisöverot	0,7 MEUR
Osingot osakkeenomistajille	0,0 MEUR
Pääomapalautus osakkeenomistajille	0,0 MEUR

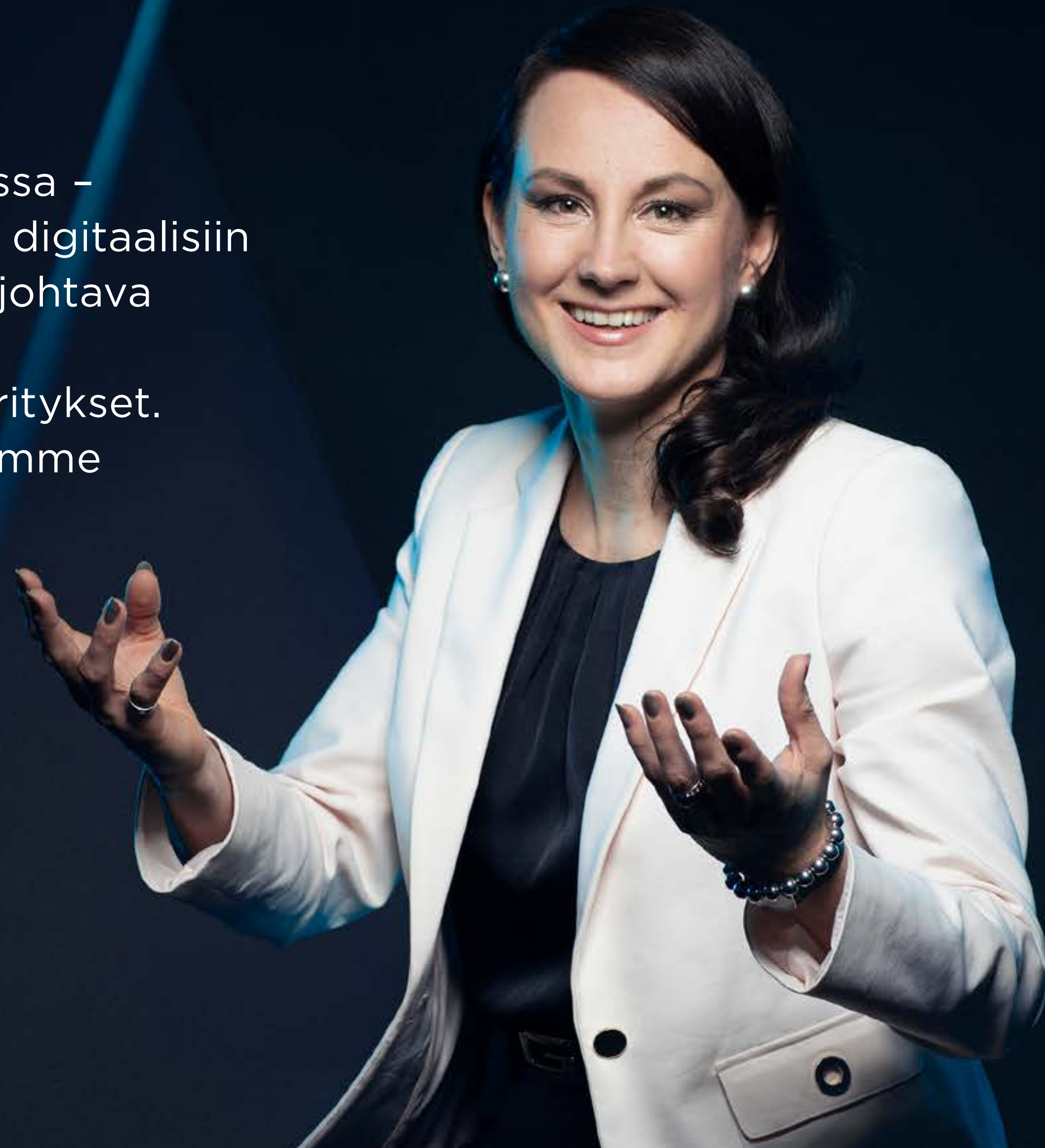
ENFON ERI LIIKETOIMINNOILLE JA TOIMISTOILLE MYÖNNETYT SERTIFIKAATIT

- ISO 9001:2015 (Laatu)
- ISO 14001:2015 (Ympäristö)
- HSL Työpaikka, joka liikuttaa
- LEED and BREEAM sertifikaatit (Ympäristö, toimitilat)

Sertifikaatteihin sisältyvä toiminta on tarkistettavissa Enfolta tai sertifiointilaitokselta.

ASIAKKAAT

Enfo tukee asiakkaitaan kokonaisuuksien hallinnassa – hybridialustoista liiketoimintaratkaisuihin ja uusiin digitaalisiin palveluihin. Tavoittemme on olla Pohjoismaiden johtava pilvipalvelujen tarjoaja vuoteen 2020 mennessä. Kohderyhmäämme ovat keskikokoiset ja suuret yritykset. Välitämme aidosti, ja otamme vastuun asiakkaidemme liiketoimintamuutoksesta kuin omastamme.

LIIKETOIMINTA

Enfo tukee asiakkaitaan datavetoisessa muutoksessa tarjoamalla heille monialustaosaamista konesaleista erilaisiin pilvipalveluihin sekä kehittämällä ja ylläpitämällä digitaalisia ratkaisuja.

Enfo kehitti rakennettaan edelleen vuonna 2018. Enfon neljä liike toiminta-alueita vastaavat markkinoihin, joilla yhdistettävyyden on liiketoimintakriittistä, kaikki kanavat kattavaa ja monialustaista. Data platforms -liiketoiminta-alue tarjoaa datan hallinnan perustuksen: konesalin Kuopiossa sekä yksityiset, julkiset ja hybridipilvialustat. Information management -liiketoiminta-alue tukee asiakkaita uusien liiketoimintamahdollisuuksien avaamisessa ja nykyisen liiketoiminnan tehostamisessa käsittelemällä eksponentiaalisesti kasvavia datamääriä. Applications-liiketoiminta-alue tarjoaa sovelluksia, digitaalisia palveluja ja integrointeja kaikilla johtavilla teknologioilla. Care-liiketoiminta-alue vastaa Enfon palvelukeskuksesta ja jatkuvista toiminnoista tarjoten tukea eri ratkaisuihin ja alustoihin kellon ympäri, vuoden jokaisena päivänä.

Asiakaskeskeisyys on edelleen toimintamme keskiössä. Pitkällä aikavälillä pyrimme yhteiskehittämiseen kaikissa asiakassuhteissamme. Yhteiskehittäminen kuuluu kypsään asiakassuhteeseen, jossa enfolaiset luovat arvoa tiiviissä

yhteistyössä asiakkaan kanssa. Yhteiskehittäminen otettiin vuonna 2018 käyttöön valikoiduissa asiakassuhteissa. Vuoden 2017 lopulla Enfo määritteli luotettavana kumppanina toimimisen ja strategisten kumppanuuksien lisäämisen ennen vuotta 2020 voitettaviksi taisteluiksi. Edistimme strategisten kumppanuuksien kehittämistä vuonna 2018 muutamien asiakkaiden kanssa.

Vuoden aikana Enfo kehitti tarjoamaansa ja määritteli arvolupauksensa asiakkailleen. Enfon arvolupaus on:

Kokonaisuuksien hallinta. Kehitämme ja ylläpidämme digitaalisia ratkaisuja, ja tuemme asiakkaitamme kokonaisuusien hallinnassa – hybridialustoista liiketoimintasovelluksiin ja uusiin digitaalisiin palveluihin.

Vankka luotto pilveen. Olemme ylpeitä laajasta monialustaosaamisestamme. Luotamme pilveen, ja aiomme olla Pohjoismaiden johtava pilvipalvelujen tarjoaja vuoteen 2020 mennessä.

Yhdessä ja välittäen. Otamme vastuun asiakkaidemme liiketoimintamuutoksesta kuin omastamme.

Liiketoiminta-alue APPLICATIONS

Resursoinnista yhteiskehittämiseen

Sovellukset, digitaaliset palvelut ja integraatiot kaikilla johtavilla teknologioilla

Keskeiset markkina-ajurit

- Kyky käsitellä dataa sovelluksissa ja digitaalisissa palveluissa sekä niiden välillä
- Kyky yhdistellä dataa integraatioiden kautta
- Tietoturva

Liiketoiminta-alue INFORMATION MANAGEMENT

Sovelluksista järjestelmiin ja hallinointiin

Tieto strategisena etuna: datan eksponentiaalisesti kasvavan määrän hallinta

Keskeiset markkina-ajurit

- Digitalisaatio: hallinta, hallinointi, jakaminen ja hyödyntäminen
- Nykyisen toiminnan ymmärrys, kyky ennakoida tulevaa
- Suorituskykyä, tuottavuutta ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia datan, analysoinnin, visualisoinnin, robotiikan ja tekoälyn avulla

Liiketoiminta-alue DATA PLATFORMS

Konesalista hybridiin ja julkiseen pilveen

Monipuoliset alustat datan hallintaan

Keskeiset markkina-ajurit

- Kaikelta toiminnalta ja palveluilta edellytettävä nopeus
- B2B-asiakaskokemuksen siirtyminen kohti B2C:tä
- Arvon ja uusien mahdollisuuksien luominen yhdistämällä yhtiön koko ekosysteemin data

Liiketoiminta-alue CARE

Ulkoistuksista monialustaiseen ympäristöön siirtymisen mahdollistajaksi

Yhteiskehittämistä yhdessä ja välittäen, asiakkaillemme ja heidän ratkaisuilleen

Keskeiset markkina-ajurit

- Ratkaisujen elinkaarimalli
- Liiketoiminnan sujuvoittaminen tietotekniikan avulla
- Asiakkaan työntekijäkokemusta parantavat loppukäyttäjäpalvelut
- IT-neuvonta fuusioiden, yrityskauppojen ja muiden yritysjärjestelyjen aikana

TIGER TEAM

TARJOOMA

Datavirtojen hallinta, tiedon jalostus, analysointi ja järkevä käyttö.

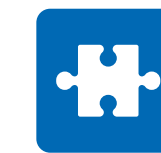
INFORMATION MANAGEMENT

Tee parempia päätöksiä oikealla tiedolla liiketoiminta-arvon kasvattamiseksi

CLOUD SERVICES

Rakenna liiketoimintaasi askel askeleelta matkalla pilveen

INTEGRATION SERVICES

Varmista liiketoimintasi menestys oikealla tiedolla oikeaan aikaan

DIGITAL TRANSFORMATION

Muunna ideasi tulevaisuuden digitaalisiksi tuoteinnovaatioiksi

WORKLIFE

Luo digitaalista työelämää tulevaisuuden fiksuille osaajille

APPLICATIONS

Valitse parhaat sovellukset, jotka palvelevat, rakentavat ja kehittävät liiketoimintaasi

SAP & ENTERPRISE APPLICATIONS

Hyödynnä ja kehitä yrityksesi avainjärjestelmiä kokonaisvaltaisesti ja pilvipohjaisesti

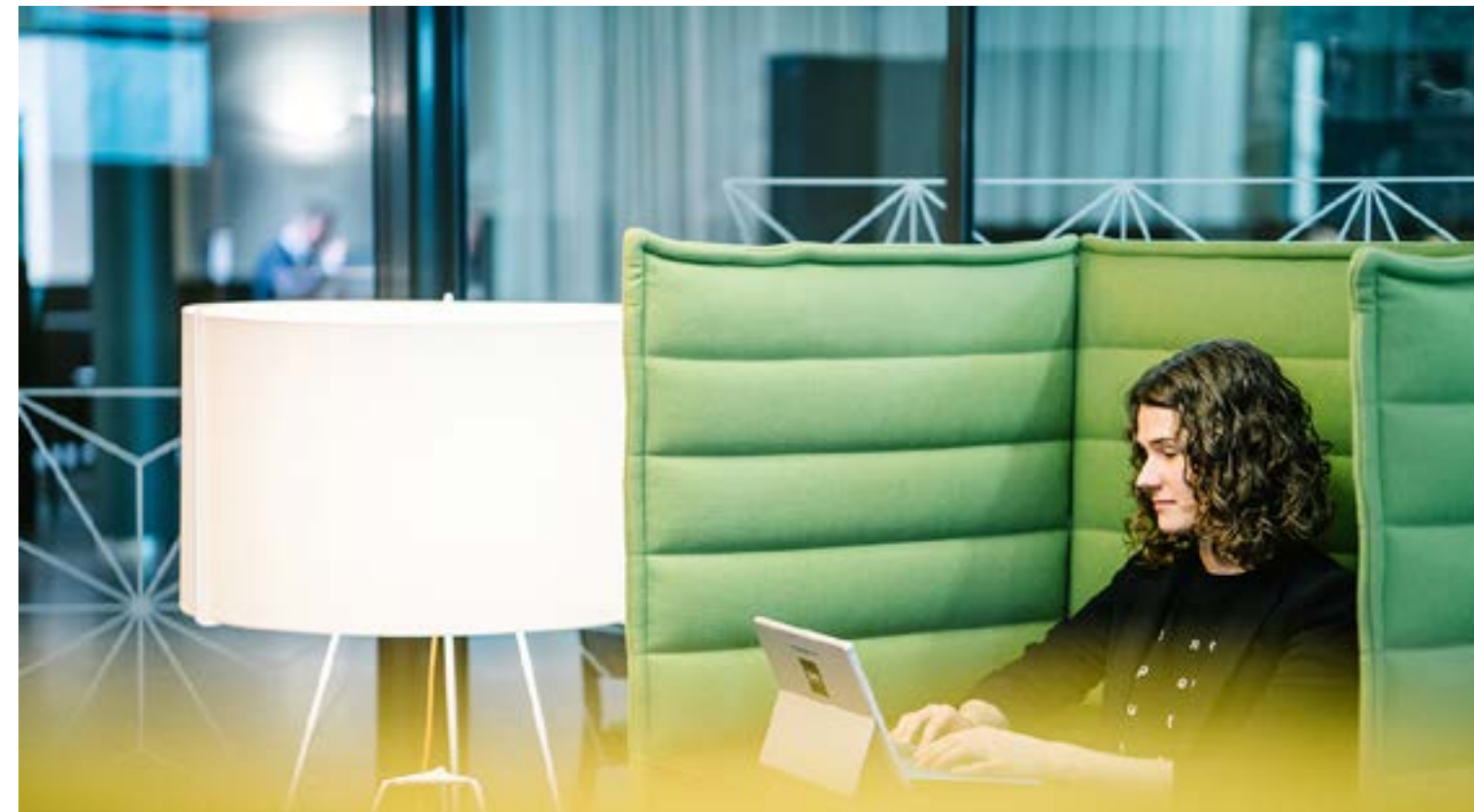
MENESTYSTARINAT

POSTNORD

PostNord on viestintä- ja logistiikkaratkaisujen johtavia toimittajia Pohjoismaissa. Enfo ja PostNord ovat tehneet yhteistyötä digitaalisen infrastruktuurin ja tarjooman parissa vuodesta 2013. Keväällä 2017 Enfo auttoi PostNordia Shipping Tool -verkkokaupparatkaisun uudistamisessa nykyaikaisemmaksi ja helppokäyttöisemmäksi. Sen tuli olla turvallinen ja vakaa. ”Automatisoitujen prosessien ansiosta olemme pystyneet kehittämään Shipping Toolista PostNordin historian parhaan ja kestävimmän järjestelmän”, sanoo verkkokauppa- ja logistiikkatoimintojen IT-osaston liiketoimintajohtaja Petter Edlund. Enfo on myös parantanut tietoturvaa ja tehostanut yrityksen muita prosesseja auttamalla kokonaiskuvan hahmottamisessa ja antamalla strategisia neuvoja matkan varrella.

[Lue koko asiakastarina >](#)

TECHNOLIS

Technopolis on työympäristöjen asiantuntija, jonka kampuksilla toimii 1600 asiakasyritystä ja niiden 50 000 työntekijää kuudessa maassa. Technopolis ja Enfo kehittivät yhteistyössä proaktiivista häiriöhallintaa, jossa työasemaongelmia ratkaistaan ennen kuin ne näkyvät käyttäjälle. Proaktiivisen häiriöhallinnan avulla Enfo pystyy palvelemaan Technopoliksen käyttäjiä entistä tehokkaammin ja aktiivisemmin. Työskentelytapa on varsin uusi. ”Kuulemamme palaute on ollut vain positiivista”, sanoo Technopoliksen CIO Risto Kivisilta. Tulevaisuudessa Technopoliksen tavoite on viedä proaktiivisuus myös liiketoiminnan sovelluksiin.

[Lue koko asiakastarina >](#)

LÄNSFÖRSÄKRINGAR

Länsförsäkringar muodostuu 23:sta asiakkaiden omistamasta paikallisesta vakuutusyhtiöstä. Enfo ja Länsförsäkringar Stockholm ovat tehneet yhteistyötä jo yli kymmenen vuoden ajan. Vuonna 2018 ne uudistivat Länsförsäkringar Stockholmin käyttämän suunnittelu- ja seurantajärjestelmän. Tavoitteena oli muuttaa talousosaston ajankäyttöä, jotta 80 % ajasta voitaisiin käyttää datan analysointiin. Ratkaisu on saanut paljon positiivista palautetta, ja se avaa tietä työntekijöiden arjen parantamiseen. Johdon on nyt helpompi tehdä hyviä päätöksiä ja suunnitella resurssien käyttöä, mikä luo proaktiivisuutta ja antaa paremmat mahdollisuudet ryhtyä oikeisiin toimenpiteisiin.

[Lue koko asiakastarina >](#)

ASIAANTUNTIJAT

Enfo haluaa olla työpaikka, jota rakastaa, jossa on välittämisen kulttuuri, ja jossa sen asiantuntijoilla on valtuutus toimia ja tuki kasvaa. Enfon arvot ovat yhteistyö, luottamus, jatkuva kehitys ja asiantuntijuus.

ASIAANTUNTIJAMME

Enfo haluaa olla työpaikka, jota rakastaa. Määrittelimme vuonna 2018 yhtenäistä kulttuuria tukevat arvot ja johtamisperiaatteet.

Asiantuntijoiden rekrytointi ja sitouttaminen ovat avaintekijöitä Enfon menestymisessä. Vuonna 2018 Enfo kehitti työnantajabrändiään ja panosti yhteisiin arvoihin perustuvan yhteisön rakentamiseen. Enfon neljä arvoa – yhteistyö, luottamus, jatkuva kehitys ja asiantuntijuus – perustuvat vuosina 2016 ja 2017 toteutettuun identiteetin määrittelyprosessiin. Arvot jalkautettiin sisäisesti vuonna 2018, ja nykyään ne ovat myös keskeinen osa uutta

arviointi- ja kehityskeskusteluprosessiamme. Arvoihin perustuvan yrityskulttuurin rakentaminen jatkuu vuonna 2019.

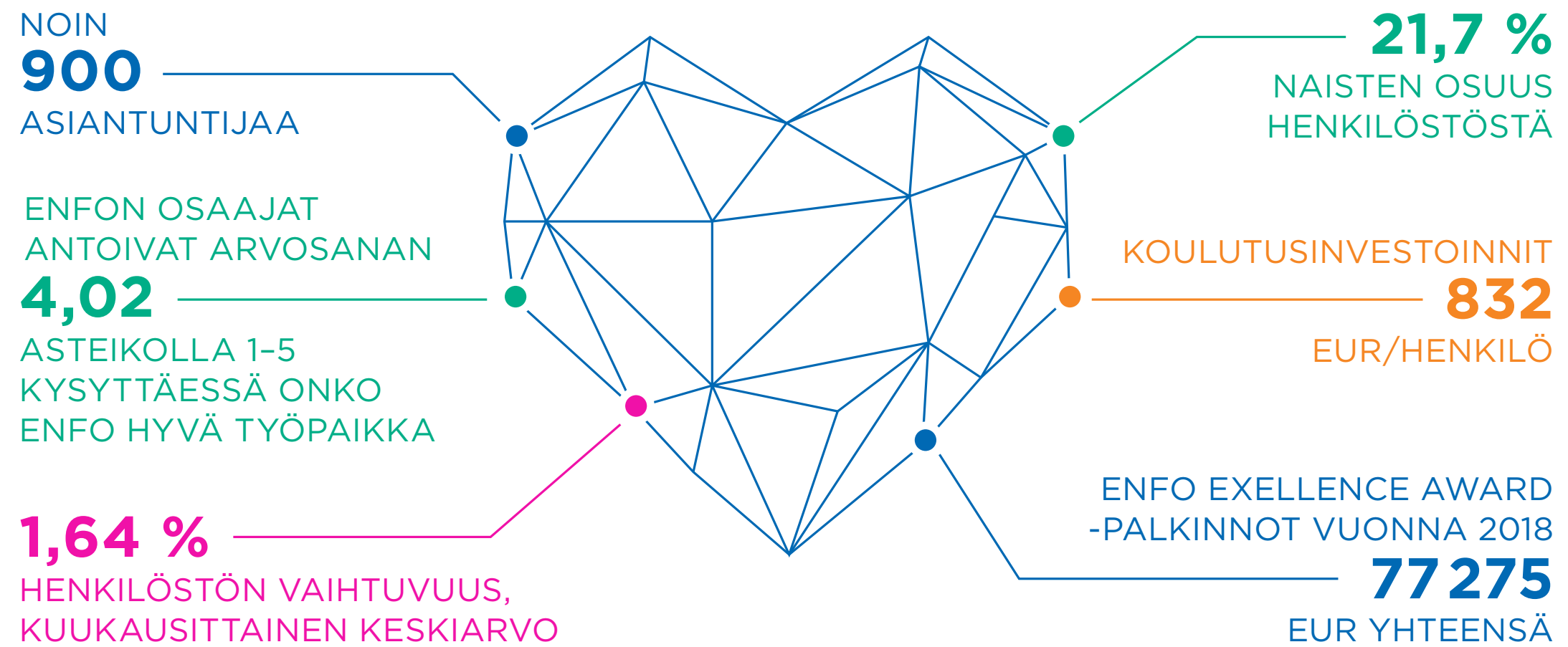
Enfon uudet johtamisperiaatteet tukevat osaamisen sisäistä kehittämistä rohkaisemalla työntekijöitä esimerkiksi etsimään lisäarvoa ja arvostamaan monimuotoisuutta. Johtamisperiaatteet esiteltiin Ruotsin ja Suomen esimiehille vuoden 2018 keväällä järjestetyissä johtamisfoorumeissa. Jatkossa panostamme enenevässä määrin mahdollisuuksiin kehittyä itsensä ja muiden johtamisessa.

Tammikuussa perustettiin uusi Talent acquisition -tiimi kehittämään työntekijäkokemusta inbound-metodologian mukaisesti rekrytoinnista työsuhteen päättymiseen sekä työnantajabrändimme tunnettuuden lisäämiseksi. Enfo jatkoi suositusohjelmaansa, jossa nykyiset enfolaiset voivat antaa vinkkejä mahdollisesti sopivista rekrytoitavista.

Sarvenaz Glemfors
ITSEOHJAUTUVAN TIIMIN VALMENTAJA

”Enfo on juuri sopivan kokoinen; täällä oppii tuntemaan asiakkaat hyvin. Töissä on joka päivä hauskaa!”

ENFOLAISET LUKUINA

Fuusioita ja työhyvinvointia

Enfo on perinteisesti hakenut kasvua yritysostojen kautta. Vuonna 2018 Enfo virtaviivaisti yritysraakennettaan yhdistämällä Ruotsin Enfo-yhtiöt kahdeksi operatiiviseksi yhtiöksi. Käytäntöjen yhteensovittamisen lisäksi Enfon yrityskulttuuria pyrittiin yhtenäistämään.

Yksi Enfon strategisista tavoitteista on olla työpaikka, jota rakastaa. Vuonna 2018 Enfo alkoi mitata työntekijöidensä tyytyväisyyttä kuukausittain Employee Net Promoter Score (eNPS) -kyselyllä. eNPS-kyselyiden lisäksi tehtiin laajempi kysely marraskuussa 2018.

Enfon toimipisteisiin perustettiin vuonna 2018 työhyvinvointi- ja kulttuurikerhojen verkosto. Työntekijät päättävät itse kerhojen aktiviteeteista, joihin sisältyy kulttuuria, urheilua ja henkisen hyvinvoinnin luentoja.

Mourad Daifi MYÖNTEISTÄ JOHTAJUUTTA ARVOSTAVA TIEDONHALLINNAN TAJAJA

”Tämä ei ole vain työpaikka; täällä annetaan mahdollisuus kasvaa. Minuun luotetaan ja minua arvostetaan alani asiantuntijana.”

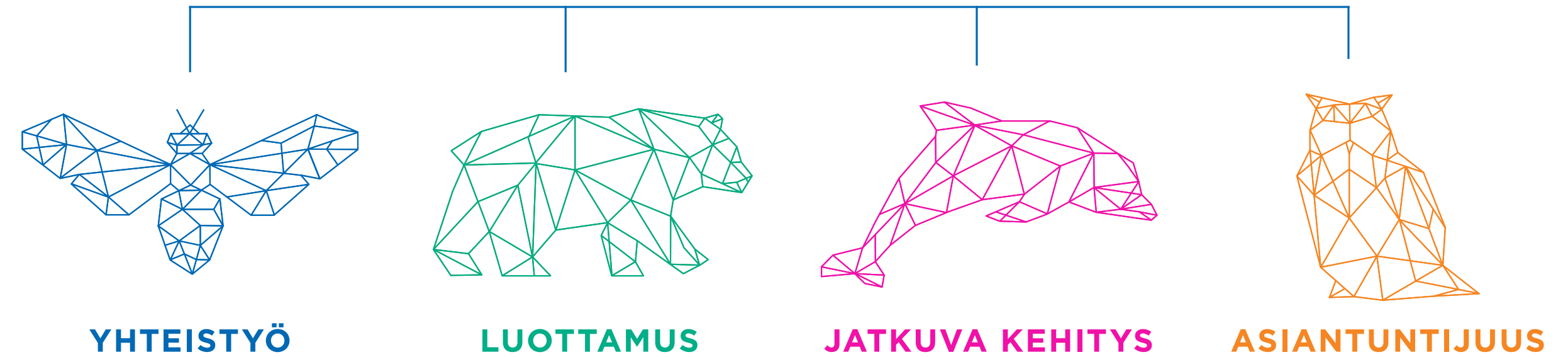

Sanni Milonoff
HENKILÖSTÖHALLINNON JA RAHOITUKSEN
MONIOSAAJA

”Tehtäväni ovat haastavia ja saan itse kehittää toimenkuvaani ja työtapojani.”

ARVOMME

Osaamisen jakaminen ja kehittäminen

Tarjotaksemme työntekijöille enemmän kasvumahdollisuuksia Enfossa aloitimme koulutusakatemioiden perustamisen. Akatemioiden toimintaa laajennetaan vuonna 2019. Enfo panosti vuoden aikana sisäiseen viestintään, ja yhtiön uusi intranet julkaistiin helmikuussa. Enfo on jatkanut Excellence Award -palkintojen jakamista tunnustuksena hyvistä suorituksista ja toiminnasta. Kaikki enfolaiset voivat ehdottaa haluamiaan henkilöitä palkinnon saajiksi.

ENFON JOHTAMISPERIAATTEET

VÄLITÄ

Enfolainen johtaja katsoo kokonaisuutta. Hän välittää asiakkaista ja kollegoista, kehittää yhtiötä pitkällä tähtäimellä ja pitää lupauksensa.

LUO LISÄARVOA

Enfolainen johtaja etsii arvoa. Hän luo suhteita Enfon sisällä sekä asiakkaiden, kumppanien ja yhteiskunnan suuntaan.

KOMMUNIKOI

Enfolainen johtaja kunnioittaa vuoropuhelua ja tiedonjakamista ja rakentaa sitoutuneisuutta ja ylpeyttä. Enfolainen johtaja osaa kuunnella.

AJATTELE KUIN YRITTÄJÄ

Enfolainen johtaja katsoo eteenpäin ja ottaa vastuuta sekä edistää jatkuvaa kehitystä niin yksilön, tiimin kuin koko yhtiön tasolla.

KUNNIOITA

Enfolainen johtaja arvostaa monimuotoisuutta ja näkee ihmisten parhaat puolet. Hän on mahdollistaja, joka tekee muiden työpäivästä hauskemman.

HALLINNOINTI

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ

Enfo Oyj:n hallinnoinnissa ja päätöksenteossa noudatetaan yhtiöjärjestystä, Suomen osakeyhtiölakia sekä soveltuvin osin Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (Corporate Governance 2015). Koodiin voi tutustua Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n sivustolla (www.cgfinland.fi). Yhtiössä ei ole sen toiminnan laajuus huomioiden hallituksen asettamia valiokuntia. Osakkeenomistajat ovat kuitenkin nimittäneet Suosituksen 18b mukaisen osakkeenomistajien nimitystoimikunnan.

Hyvää hallintotapaa koskeva sovellusohje on tarkastettu ja hyväksytty yhtiön hallituksessa 18.1.2018. Vuosittainen selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on osa vuosikertomusta.

Enfo-konsernin emoyhtiö Enfo Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Kuopio. Ylin vastuu Enfo-konsernin hallinnosta ja toiminnasta on Enfo Oyj:n yhtiökokouksella, hallituksella ja toimitusjohtajalla. Enfo-konserniin kuuluvat tytäryhtiöt Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa. Enfo Oyj kuuluu Osuuskunta KPY -konserniin, jonka emoyhtiö on Osuuskunta KPY kotipaikkanaan Kuopio.

Enfo Oyj:n osakkeet on liitetty Euroclear Finland Oy:n arvo-osuusjärjestelmään.

Yhtiökokous

Yhtiökokous on Enfon ylin päätöksentekuelin. Tilikauden aikana yhtiössä on järjestettävä yksi varsinainen yhtiökokous. Tarvittaessa järjestetään ylimääräinen yhtiökokous. Osakkeenomistajat käyttävät yhtiökokouksessa äänioikeuttaan.

Yhtiökokoukseen osallistuvat toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet. Tilintarkastaja on läsnä varsinaisessa yhtiökokouksessa. Hallituksen jäseneksi ehdolla olevan henkilön on oltava läsnä valinnasta päättävässä yhtiökokouksessa.

Osakkeenomistajalla on oikeus saada yhtiökokoukselle osakeyhtiölain mukaan kuuluva asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi. Käyttäkseen tätä oikeutta yhtiökokouksessa osakkeenomistajan on ilmoitettava asiasta yhtiön hallitukselle kirjallisesti niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun.

Yhtiö julkaisee yhtiökokouskutsun ja esittelee yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat sekä yhtiökokoukselle esitettävät asiakirjat verkkosivuillaan vähintään kolme viikkoa ennen yhtiökokousta. Hallitus voi harkintansa mukaan julkaista kutsun myös yhdessä valtakunnallisessa päivälehdessä. Kokouksen jälkeen Enfo julkaisee kokouksen tekemät päätökset. Enfon varsinainen yhtiökokous pidettiin 27.3.2018.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta

Enfolla on osakkeenomistajien nimitystoimikunta, joka koostuu yhtiön suurimmista osakkeenomistajista tai suurimpien osakkeenomistajien nimeämistä jäsenistä. Osakkeenomistajien nimitystoimikuntaan voi kuulua myös hallituksen jäseniä. Nimitystoimikunta noudattaa Enfon yhtiökokouksen hyväksymään työjärjestystä.

Nimitystoimikunnan tehtävänä on hallituksen jäsenten ja tilintarkastajan valinnan sekä

hallituksen jäsenten palkitsemisasioiden valmistelu yhtiökokoukselle tehtävää ehdotusta varten.

Hallituksen monimuotoisuus on olennainen osa vastuullista yritystoimintaa, joka mahdollistaa yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamisen. Osakkeenomistajien nimitystoimikunta ottaa hallituksen kokoonpanoa suunniteltaessa huomioon yhtiön liiketoimintojen tarpeet ja kehitysvaiheen. Hallituksen monimuotoisuutta arvioidaan eri näkökulmista. Keskeisiä tekijöitä ovat jäsenten toisiaan täydentävä osaaminen, koulutus ja monipuolinen kokemus eri toimialoilta ja johtamisesta sekä jäsenten henkilökohtaiset ominaisuudet. Tavoitteena on, että kumpaakin sukupuolta on vähintään kaksi jäsentä.

Enfo Oyj:n varsinaisessa yhtiökokouksessa 27.3.2018 osakkeenomistajien nimitystoimikuntaan valittiin Anssi Lehikoinen, Pekka Kantanen, Lauri Kerman (sihteeri) ja puheenjohtajaksi Tarja Tikkanen. Nimitystoimikunta kokoontui vuonna 2018 yhden kerran ja osallistumisprosentti oli 100.

Hallitus

Enfo Oyj:n hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus nimittää ja erottaa toimitusjohtajan, hyväksyy yhtiön strategiset tavoitteet ja riskienhallinnan periaatteet sekä varmistaa johtamisjärjestelmän toimivuuden ja valvonnan. Hallitus huolehtii myös siitä, että yhtiöllä on yhtiön toiminnassa noudatettavat arvot. Hallitus edustaa kaikkia osakkeenomistajia.

Yhtiökokous valitsee hallituksen vuosittain varsinaisessa yhtiökokouksessa. Ehdotuksen hallituksen kokoonpanoksi tekee yhtiökokouksen asettama osakkeenomistajien nimitystoimikunta. Hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään seitsemän varsinaista jäsentä. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan nimitystoimikunnan ehdotuksen mukaisesti.

Hallituksen jäsenten enemmistön on oltava riippumattomia yhtiöstä. Vähintään kahden yhtiöstä riippumattoman hallituksen jäsenen on oltava riippumattomia myös yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista.

Hallitus laatii toimintaansa varten vuosittain kirjallisen työjärjestyksen, joka sisältää kokousaikataulun sekä seuraavat osa-alueet kattavan suunnitelman hallituksessa käsiteltävistä asioista:

- Talouskatsaukset
- Strategiatyöskentely
- Omistaja-asiat
- Johdon arviointi ja palkitsemisjärjestelmät
- Hallituksen työskentelyn arviointi
- Liiketoimintakatsaukset
- Henkilöstöasiat
- Asiakastyytyväisyys
- Riskienhallinta

Työjärjestykseen sisältyvien asioiden lisäksi Enfon hallitus käsittelee ja päättää konsernin kannalta taloudellisesti, liiketoiminnallisesti tai periaatteellisesti merkittävät asiat.

Hallitus arvioi toimintaansa kerran vuodessa. Arviointi tehdään itsearviointina tai ulkopuolisen asiantuntijan toimesta.

Enfo Oyj:n varsinaisessa yhtiökokouksessa 27.3.2018 hallitukseen valittiin Anssi Lehikoinen, Lauri Kerman, Mikko Laine, Kaisa Olkkonen, Susanna Rahkamo ja Claes Wallnér nimitystoimikunnan ehdotuksen mukaisesti. Samana päivänä pidetty hallituksen kokous valitsi hallituksen puheenjohtajaksi Anssi Lehikoisen nimitystoimikunnan ehdotuksen mukaisesti.

Hallitus kokoontui vuonna 2018 12 kertaa. Hallituksen jäsenten osallistumisprosentti oli 99.

Toimitusjohtaja ja muu johto

Toimitusjohtaja on yhtiön toimitusjohtaja, joka hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Hallitus nimittää ja erottaa toimitusjohtajan, päättää toimitusjohtajan taloudellisista etuuksista ja muista ehdoista sekä valvoo toimitusjohtajan toimintaa.

Toimitusjohtaja saa ryhtyä yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisiin tai laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuutamana. Toimitusjohtaja vastaa yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä. Toimitusjohtajaa ei voi valita hallituksen jäseneksi.

Yhtiön toimitusjohtajana 1.1.2018 aloitti Seppo Kuula. Kuula on koulutukseltaan DI (tuotantotalous), eMBA (markkinointi) ja insinööri (koneautomaatio).

Toimitusjohtajaa avustaa konsernin johtoryhmä. Konsernin johtoryhmä vastaa Enfo-konsernin operatiivisesta johtamisesta. Konsernin

johtoryhmä kokoontuu vähintään kerran kuukaudessa. Johtoryhmään kuuluivat helmikuussa 2019 toimitusjohtajan lisäksi Lars Aabol (EVP, Care), Nina Annila (EVP, Data platforms), Björn Arkenfall (EVP, Applications), Erik Brügge (EVP, Sales), Antti Hemmilä (General Counsel), Christian Homén (talousjohtaja), Sami Kähkönen (EVP, Information management) ja Henrik Norell (SVP, People operations).

Palkitseminen

Toimiva ja kilpailukykyinen palkitseminen on olennainen väline kyvykkään johdon ja asiantuntijoiden palkkaamiseksi yhtiöön, mikä puolestaan edistää yhtiön taloudellista menestystä ja hyvän hallinnoinnin toteuttamista. Palkitseminen tukee yhtiön asettamien tavoitteiden ja yhtiön strategian toteutumista sekä pitkän aikavälin tuloksellisuutta.

Palkitsemisen tulee olla oikeassa suhteessa yhtiön kehitykseen ja pitkän aikavälin arvonnudostukseen. Palkitsemisen sitominen suoritus- ja tuloskriteereihin ja niiden toteutumisen seuranta lisäävät luottamusta palkitsemisen toimivuuteen.

Hallituksen palkkioista päättää yhtiökokous. Hallituksen puheenjohtajan palkkio on 4000 EUR kuukaudessa ja jäsenen palkkio 1000 EUR kuukaudessa. Lisäksi jäsenelle ja puheenjohtajalle maksetaan kokouspalkkiona 600 EUR kokoukselta. Hallituksen jäsenten matkakulut korvataan yhtiön matkustussäännön mukaan. Hallituksen jäsenet vakuutetaan TyELin mukaisesti, pois lukien Claes Wallnér, joka on Ruotsin kansalainen. Maksun hallituksen jäsenen osuus vähennetään maksettavasta palkkiosta ja yhtiö maksaa työnantajan osuuden.

Yhtiön toimitusjohtajan ja johtoryhmän kokonaispalkitseminen muodostuu kiinteästä kuukausipalkasta luontoisetuineen, vuosibonusesta sekä pitkän tähtäimen osakepohjaisesta kannustejärjestelmästä. Yhtiöllä ei ole käytössä erityisiä johdon eläkeratkaisuja. Toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkitsemisesta päättää yhtiön hallitus.

Vuonna 2017 yhtiö maksoi toimitusjohtaja Seppo Kuulalle palkkaa ja palkkiota yhteensä 400 000 EUR, josta tulospalkkioiden osuus oli 100 000 EUR. Kuulan toistaiseksi voimassaolevan johtajasopimuksen irtisanomisaika on kuusi kuukautta toimitusjohtajan puolelta. Jos yhtiö päättää sopimuksen, toimitusjohtajalle maksetaan irtisanomisajan palkan lisäksi kuuden kuukauden palkkaa vastaava rahasumma.

Koko johtoryhmälle maksettiin palkkaa ja palkkioita vuonna 2018 yhteensä 1 911 073 EUR.

Konsernin vakituinen henkilökunta on erilaisten lyhyen aikatahtäimen kannustin- tai bonusjärjestelmien piirissä. Yhtiöllä on lisäksi käytössä johdolle ja avainhenkilöille suunnattu pitkän tähtäimen kannustinjärjestelmä.

Vuonna 2018 konsernin Suomen ja Ruotsin johdon ja avainhenkilöiden bonusjärjestelyssä oli mukana noin 50 henkilöä. Johdon ja avainhenkilöiden osalta bonuksen keskeiset määräytymisperusteet olivat konsernin tai liiketoiminta-alueen kannattavuus ja/tai henkilökohtaiset tavoitteet, ja bonuksen määrä oli enimmillään 10–50 % henkilön vuosipalkasta. Vuoden 2018 aikana bonusjärjestelmässä oli kaksi ansaintajaksoa: 1.1.–30.6. ja 1.7.–31.12.

Konsernin muun vakituisen henkilöstön (pois lukien myynnin palkkausjärjestelmässä olevat henkilöt sekä eräät muut poikkeukset) tulospalkkio vuonna 2018 perustui konsernin tai liiketoiminta-alueen kannattavuuteen ja/tai henkilökohtaisiin tavoitteisiin.

Vuosibonusjärjestelmän lisäksi konsernissa on käytössä johdolle ja avainhenkilöille suunnattu pitkän tähtäimen osakepohjainen kannustejärjestelmä. 31.12.2018 järjestelmän kohderyhmään kuuluvien henkilöiden lukumäärä oli 23 ja näille järjestelmän perusteella palkkiona maksettavien osakkeiden enimmäismäärä on 12 426. Yhtiö voi myös maksaa palkkion kokonaan tai osittain rahana.

Yhtiö ei maksanut vuonna 2018 osakepalkkioita aikaisempien osakepohjaisten kannustinjärjestelmien nojalla. Enfon henkilöstörahasolle maksettiin vuonna 2018 tulospalkkiota vuonna 2017 päätettyjen periaatteiden mukaisesti. Enfon hallitus päätti henkilöstörahasolle maksettavasta tulos- ja voittopalkkiojärjestelmän luopumisesta. Enfo osti henkilöstörahason omistamat Enfon osakkeet ja henkilöstörahaso purettiin vuoden 2018 aikana.

Enfon hallitus päätti helmikuussa 2019 konsernin johdon ja avainhenkilöiden bonusjärjestelystä. Järjestelyn ansaintajakso on koko vuosi 2019 ja bonuksen määräytymisperusteina ovat konsernin tai liiketoimintayksiköiden kannattavuus. Järjestelyn piirissä on noin 50 henkilöä. Muun henkilökunnan kannustin- ja bonusjärjestelmät vastaavat pitkälti vuonna 2018 sovellettuja malleja. Kuitenkin esim. myynnin henkilöstön bonusjärjestelmää on

tarkennettu ja eri bonus- ja kannustinjärjestelmien yleisiä ehtoja on yhtenäistetty.

Konserniyhtiöiden hallinnointi, osakkuusyhtiöt ja offshoretoiminnot

Enfo-konserniin kuuluvat tytäryhtiöt Ruotsissa (5), Tanskassa (1) sekä Norjassa (1). Vuonna 2018 lukuisa määrä Ruotsin tytäryhtiöitä sulautui kahteen operatiiviseen yhtiöön, mikä vähentää hallintoon liittyviä tehtäviä. Tytäryhtiöiden hallituksen jäsenenä toimivat Enfon johtoon kuuluvat henkilöt. Tanskassa ja Norjassa tytäryhtiöiden hallinnoissa käytetään apuna ulkopuolista palveluntarjoajaa.

Enfo käyttää palveluiden tuottamisessa vakituksia yhteistyökumppaneita Filippiineillä, Intiassa sekä Puolassa. Enfo ei kuitenkaan ole omistajana kyseissä yhtiöissä, eikä Enfolla ole toimipaikkaa kyseisissä maissa. Yhteiskumppanit noudattavat erikseen sovittavissa toimeksiannoissa Enfon ja Enfon asiakkaiden antamia ohjeita.

Muu hallinnointi

Yhtiön sisäinen valvonta perustuu säännölliseen raportointiin ja aktiiviseen hallitustyöskentelyyn.

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että yhtiön toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan. Tavoitteena on liiketoimintaan liittyvien riskien tunnistaminen, arvioiminen ja seuranta.

Yhtiössä on tehty kartoitus liiketoimintaan vaikuttavien uhkien ja riskien todennäköisyydestä, toteutumisen vaikutuksista sekä riskienhallinnasta. Kartoituksen pohjalta tehtyä riskienhallintasuunnitelmaa päivitetään ja kehitetään aktiivisesti

ja määrätietoisesti, jotta toimintaan kohdistuvia riskejä voidaan hallita. Riskienhallinnan tilanteesta raportoidaan hallitukselle neljännesvuosittain.

Konsernin rahoituspäätökset tehdään keskitetysti emoyhtiössä hallituksen hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti, ja hallitukselle raportoidaan rahoitustilanteesta neljännesvuosittain.

Sisäinen tarkastus suoritetaan kiertävästi konsernin eri yksiköissä, ja se ostetaan ulkoisena palveluna. Sisäisen tarkastuksen suorittaja raportoi suoraan hallitukselle.

Yhtiö ilmoittaa tiedot mahdollisista lähipiiriliiketoimista hallituksen toimintakertomuksessa sekä tilinpäätöksen liitetiedoissa. Yhtiöllä ei ole tällä hetkellä sellaisia lähipiiriliiketoimia, jotka olisivat olennaisia ja tavanomaisesta liiketoiminnasta poikkeavia.

Tilintarkastajalla on tärkeä asema osakkeenomistajien asettamana tarkastuselimenä. Osakkeenomistajien nimitystoimikunta tekee yhtiökokoukselle ehdotuksen tilintarkastajaksi.

Yhtiön tilintarkastaja on tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja sen nimeämä päävastuullinen tilintarkastaja KHT Pekka Loikkanen. Konserni maksoi vuonna 2018 tilintarkastajalle tilintarkastukseen liittyviä palkkioita yhteensä 169 730 EUR ja tilintarkastukseen liittymättömiä palkkioita 69 751 EUR.

ENFON HALLITUS 1.1.2019

ANSSI LEHIKONEN

hallituksen puheenjohtaja
diplomi-insinööri, filosofian tohtori

Anssi Lehikoinen toimii hallituksen puheenjohtajana Rocsole Oy:ssä ja VRT Finland Oy:ssä. Hän on myös Osuuskunta KPY:n varapuheenjohtaja ja Nostetta Oy:n hallituksen jäsen. Lehikoinen on toiminut aiemmin mm. Numcore Oy:n toimitusjohtajana 11/2007–4/2012, Rocsole Oy:n toimitusjohtajana 5/2012–5/2014 ja osa-aikaisena kauppatieteiden Professor of Practice -tehtävässä Itä-Suomen yliopistossa 12/2014–11/2017.

Enfo Oyj:n hallituksen jäsen 30.3.2016 lähtien, puheenjohtaja 30.3.2017 lähtien. Ei omista Enfo Oyj:n osakkeita. Riippumaton yhtiöstä, riippuvainen merkittävästä osakkeenomistajasta.

LAURI KERMAN

hallituksen jäsen
kauppatieteiden maisteri, eMBA

Lauri Kerman on Osuuskunta KPY:n toimitusjohtaja. Hallituksen jäsen Enfo Oyj:ssä, Voimatel Oy:ssä, Vetrea Terveys Oy:ssä ja Kiinteistö Oy Lentokapteenissa. Työkokemus: Johtaja Icecapital Pankkiriikissä, partner Iridium Corporate Financesa sekä salkunhoitaja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisessa.

Enfo Oyj:n hallituksen jäsen 19.3.2014 lähtien. Ei omista Enfo Oyj:n osakkeita. Riippumaton yhtiöstä, riippuvainen merkittävästä osakkeenomistajasta.

MIKKO LAINE

hallituksen jäsen
BBA, MBA

Mikko Laine on Broadius Partners Oy:n osakas ja on toiminut Broadius Partnersilla neuvonantajana yli kymmenen vuoden ajan. Osakas ja hallituksen jäsen Finnsweet Oy:ssä. Aikaisemmin Laine on ollut osakkaana ja hallituksen jäsenenä Kotihotelli Oy:ssä, osakkaana ja hallituksen jäsenenä Human Care Network Oy:ssä ja hallituksen jäsenenä Pyn Rahastoyhtiö Oy:ssä.

Enfo Oyj:n hallituksen jäsen 30.3.2017 lähtien. Omistaa välillisesti 3 703 Enfo Oyj:n osakkeita. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.

ENFON HALLITUS 1.1.2019

KAISA OLKKONEN

hallituksen jäsen
oikeustieteiden maisteri, varatuomari

Kaisa Olkkonen on SSH Communications Security Oyj:n toimitusjohtaja, hallituksen ja tarkastusvaliokunnan jäsen Cargotec Oyj:ssä ja hallituksen jäsen John Nurmisen säätiössä. Neuvonantaja Morelex Oy:ssä, 3D Bear Oy:ssä ja Familings Oy:ssä.

Enfo Oyj:n hallituksen jäsen 30.3.2016 lähtien. Omistaa 175 Enfo Oyj:n osaketta. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.

SUSANNA RAHKAMO

hallituksen jäsen
tekniikan tohtori

Susanna Rahkamo on Senior Partner ja johtajuusvalmentaja Pertec Consultingilla. Hän on Suomen Olympiakomitean varapuheenjohtaja, Euroopan Olympiakomiteoiden Culture and Legacy Commission puheenjohtaja ja Development Commission International Skating Unionin puheenjohtaja.

Enfo Oyj:n hallituksen jäsen 27.3.2018 lähtien. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.

CLAES WALLNÉR

hallituksen jäsen
M.Sc.

Claes Wallnér on managementkonsultti No WaIT AB:ssä, vastuullisen energian bisnesenkeli ja hallituksen jäsen useassa yrityksessä. Hän on aiemmin toiminut Vattenfall AB:n Group CIO:na sekä Outokumpu Oyj:ssä tittelillä Head of Business Process & IT.

Enfo Oyj:n hallituksen jäsen 27.3.2018 lähtien. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.

ENFON JOHTORYHMÄ 1.2.2019

SEPPO KUULA
toimitusjohtaja
johtoryhmän puheenjohtaja

Seppo Kuula on diplomi-insinööri (tuotantotalous), eMBA (markkinointi) ja insinööri (koneautomaatio). Enfo Oyj:n toimitusjohtaja vuoden 2018 alusta. Kuula on aiemmin toiminut ohjelmistoyhtiö Siili Solutions Oyj:n toimitusjohtajana, jota ennen hän on johtanut kansainvälisten yhtiöiden liiketoimintoja ja myyntiä niin listatuissa kuin listaamattomissa yrityksissä Euroopassa ja USA:ssa. Omistaa 6 211 Enfo Oyj:n osaketta.

LARS AABOL
EVP, Care

Lars Aabol on toiminut aiemmin Enfo Zystemsin ja Hogia Infra AB:n toimitusjohtajana sekä myyntipäällikkönä Framfabissa. Enfon johtoryhmän jäsen 1.7.2012 lähtien. Omistaa 1400 Enfo Oyj:n osaketta.

NINA ANNILA
EVP, Data platforms

Nina Annilalla on yli 20 vuoden kokemus IT-alalta. Annila palasi yhtiöön vuonna 2010 työskenneltyään välillä TietoEnatorilla sekä Otavalla ja oli Enfon johtoryhmän jäsen vuodesta 2011 vuoteen 2013. Enfon johtoryhmän jäsen 24.8.2018 alkaen. Omistaa 200 Enfo Oyj:n osaketta.

ENFON JOHTORYHMÄ 1.2.2019

BJÖRN ARKENFALL
EVP, Applications

Björn Arkenfallilla on maisterin tutkinto tieto- ja sähkötekniikasta. Hän on työskennellyt Enfolla integraation parissa VP:n ja SVP:n rooleissa vuodesta 2016. Tätä ennen hän toimi e-manilla varatoimitusjohtajana sekä COO:na. Enfon johtoryhmän jäsen 1.2.2019 lähtien. Ei omista Enfo Oyj:n osakkeita.

ERIK BRÜGGE
EVP, Sales

Erik Brügge on koulutukseltaan informaatiotieteiden kandidaatti. Hän on työskennellyt pitkään konsultoinnin parissa Zipper AB:ssä. Vuodesta 2008, jolloin Enfo osti Zipper AB:n, Brügge on toiminut johtotehtävissä Enfo Zipperissä. Enfon johtoryhmän jäsen 1.7.2017 lähtien. Omistaa 222 Enfo Oyj:n osaketta.

ANTTI HEMMILÄ
General Counsel

Antti Hemmilä on koulutukseltaan oikeustieteiden maisteri. Hän on toiminut aiemmin Specialist Partnerina asianajotoimisto Boreniuksella erikoistuen osakeyhtiölakiin, yritysjärjestelyihin sekä pääomamarkkinoihin. Enfon johtoryhmän jäsen 1.7.2017 lähtien. Omistaa 693 Enfo Oyj:n osaketta.

ENFON JOHTORYHMÄ 1.2.2019

CHRISTIAN HOMÉN
CFO

Christian Homén on kauppatieteiden maisteri ja on toiminut aiemmin Microsoftilla Directorina, Finance & Control. Lisäksi hän on työskennellyt Nokialla johtajana useissa eri taloushallinnon tehtävissä ml. talousanalyysi, liiketoimintasuunnittelu, raportointi, business control ja rahoitus. Enfon johtoryhmän jäsen 1.2.2015 lähtien. Omistaa 1000 Enfo Oyj:n osaketta.

SAMI KÄHKÖNEN
EVP, Information management

Sami Kähkönen on koulutukseltaan filosofian maisteri (FM). Hän on aiemmin työskennellyt toimitusjohtajana Enfo Rongossa. Lisäksi hän on toiminut muun muassa Tiedossa (ent. TietoEnator) johto- ja konsultointitehtävissä vastuualueenaan data & analytiikka. Enfon johtoryhmän jäsen 1.7.2017 lähtien. Omistaa suoraan tai välillisesti 5 617 Enfo Oyj:n osaketta.

HENRIK NORELL
SVP, People operations

Henrik Norell on opiskellut henkilöstöhallintaa. Henrik Norell on aiemmin toiminut CBRE Sweden Oy:n HR-johtajana, Micro Oy:n pohjoismaisista toiminnoista vastaavana henkilöstöpäällikkönä, Nasdaq OMX:n HR-johtajana ja Accenturessa HR-asiiantuntijana. Enfon johtoryhmän jäsen 9.1.2017 lähtien. Omistaa 320 Enfo Oyj:n osaketta.

TILINPÄÄTÖS

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2018

Enfo Oyj (Y-tunnus: 2081212-9) on pohjoismainen dataintegraattori, joka mahdollistaa asiakkaittensa datavetoisen liiketoimintamuutoksen. Enfo kehittää ja ylläpitää liiketoimintakriittisiä sovelluksia sekä palveluita asiakkaittensa kanssa. Enfossa työskentelee noin 900 asiantuntijaa Suomessa ja Ruotsissa.

Markkinakehitys

Suhdanne oli myönteinen sekä Suomessa että Ruotsissa vuonna 2018. Keskuspankkien mukaan Suomen talouden odotetaan kasvavan vuonna 2019 1,9 % ja Ruotsin talouden 1,5 %. Alan ennusteiden mukaan IT-palvelumarkkinat kasvavat selkeästi nopeammin kuin kokonaistalous sekä Suomessa että Ruotsissa. Voimakkaasti kasvavat etenkin liiketoimintakriittiset pilvipalvelut.

Datan määrä kasvaa eksponentiaalisesti ja tämän myötä kasvaa myös IT-palvelujen kysyntä. Samalla valmius markkinoilla siirtää palveluita pilveen vahvistuu merkittävästi. Kyky hallita kokonaisuuksia ja yhdistää digipalvelut perinteisiin järjestelmiin korostuu. Strategisten kumppanuuksien merkitys kasvaa, kun asiakkaat pyrkivät luomaan pitkäaikaisia suhteita valittujen luotettujen kumppaneiden kanssa.

Liikevaihto ja tulos

Enfo-konsernin jatkuvien toimintojen liikevaihto oli 125,6 MEUR (131,7). Liikevoitto EBIT oli -2,5 MEUR (-5,1), sisältäen 3,6 MEUR kertaluontoisia kuluja. Tilikauden tulos jatkuvissa toiminnoissa oli -4,5 MEUR (-7,2). Osakekohtainen tulos jatkuvissa toiminnoissa oli -9,2 EUR (-13,46). Konsernin nettorahoituskulut olivat 1,2 MEUR (0,9).

Vuonna 2018 Enfo keskittyi kannattavuuden parantamiseen ja kestävään liiketoimintapohjaan. Käyttökate ilman kertaeriä oli kohtalainen, 5,1 MEUR (6,4), joskaan ei kokonaan yltänyt tavoitteisiin. Tulokseen vaikuttivat kertaerät liittyen liiketoimintayksikkö Care Transform Karlskronan lopettamiseen sekä talousprosessien ja työkalujen ulkoistamishankkeen päättämiseen. Molemmat toimenpiteet olivat välttämättömiä kestävä liiketoimintapohjan kannalta. Kannattavuuden kehityksessä ei ollut merkittäviä yllätyksiä vuoden aikana ja suunta oli oikea, joskin kuukausittainen vaihtelu oli haaste.

Investoinnit ja rahoitus

Enfon nettoinvestoinnit tilikaudella olivat 1,7 MEUR (1,8). Vuoden aikana tehtiin investointi Enfon private cloud -alustaan mahdollistamaan natiivien julkisten pilvipalveluiden käytön. Tämä panostus rahoitettiin kassavirrasta tasetta kuormittamatta.

Tärkeimpien lainasopimusten mukaan konsernin on noudatettava seuraavia taloudellisia kovenantteja:

- Nettovelkaantumisaste alle 100 %
- Korollinen nettovelka/käyttökate alle 3,5

Konserni on ylittänyt tilikaudella ja tilikauden päättyessä jälkimmäisen kovenantin. Konserni on saanut rahoittajilta hyväksynnän kovenantin ylitykselle. Kovenantteja tarkastellaan puolivuositain, joten tilinpäätöshetkellä konserni on luokitellut kovenantin piirissä olevat lainat lyhytaikaisiksi.

Yhtiön omavaraisuusaste oli tilikauden lopussa 43,8 % (46,6). Korolliset nettovelat olivat joulukuun lopussa 32,0 MEUR (30,1) ja nettovelkaantumisaste oli 69,5 % (57,4).

Henkilöstö ja palkitseminen

Enfon jatkuvien toimintojen palveluksessa oli vuoden aikana keskimäärin 884 henkilöä (911) ja vuoden lopussa yhteensä 881 henkilöä (888). Henkilöstöstä Suomessa oli keskimäärin 321 (318) ja Ruotsissa 561 (594).

Konsernin henkilöstökulut jatkuvissa toiminnoissa olivat vuonna 2018 yhteensä 73,4 MEUR (78,2). Henkilöstökulut olivat 57 % (58) tuloslaskelman kaikista kuluista. Enfo maksoi henkilöstölleen jatkuvissa toiminnoissa palkkaa ja palkkioita tilikaudella yhteensä 61,6 MEUR (65,7).

Vuonna 2018 Enfo-konsernin jatkuviin toimintoihin rekrytoitiin 176 vakituista työntekijää (147). Vakituista työsuhteita päättyi 170 (144). Vuoden 2018 lopussa konsernin keskimääräinen vakituisen työsuhteen kesto oli 5 vuotta (6,5). Selkeä enemmistö eli 77 % (77) konsernin henkilöstöstä on miehiä. Henkilöstön keski-ikä oli 42 vuotta (41,8).

Konsernin vakituinen henkilökunta on erilaisten lyhyen aikatahtäimen kannustin- tai bonusjärjestelmien piirissä. Yhtiöllä on lisäksi käytössä johdolle ja avainhenkilöille suunnattu pitkän tähtäimen kannustejärjestelmä.

Vuonna 2018 konsernin Suomen ja Ruotsin johdon ja avainhenkilöiden bonusjärjestelyssä oli mukana noin 50 henkilöä. Johdon ja avainhenkilöiden osalta bonuksen keskeiset määräytymisperusteet olivat konsernin tai liiketoiminta-alueen kannattavuus ja/tai henkilökohtaiset tavoitteet ja bonuksen määrä oli enimmillään 10–50 % henkilön vuosipalkasta. Vuoden 2018 aikana bonusjärjestelmässä oli kaksi ansaintajaksoa: 1.1.–30.6. ja 1.7.–31.12.

Konsernin muun vakituisen henkilöstön (pois lukien myynnin palkkausjärjestelmässä olevat henkilöt sekä eräät muut poikkeukset) tulospalkkio vuonna 2018 perustui konsernin tai liiketoiminta-alueen kannattavuuteen ja/tai henkilökohtaisiin tavoitteisiin.

Vuosibonusjärjestelmän lisäksi konsernissa on käytössä johdolle ja avainhenkilöille suunnattu pitkän tähtäimen osakepohjainen kannustejärjestelmä. 31.12.2018 järjestelmän kohderyhmään kuuluvien henkilöiden lukumäärä oli 23 ja näille järjestelmän perusteella palkkiona maksettavien osakkeiden enimmäismäärä on 12 426. Yhtiö voi myös maksaa palkkion kokonaan tai osittain rahana.

Yhtiö ei maksanut vuonna 2018 osakepalkkioita aikaisempien osakepohjaisten kannustinjärjestelmien nojalla. Enfo Oyj:n henkilöstörahastolle maksettiin keväällä vuoden 2017 voittopalkkio. Tilikauden aikana Enfon hallitus luopui henkilöstörahastoeriä kerryttävästä voittopalkkiojärjestelmästä, ja henkilöstörahaston hallitus ja valtuusto päättivät henkilöstörahaston purkamisesta vuoden 2018 aikana.

Tutkimus ja tuotekehitys

Tilikaudella ei ollut merkittäviä tutkimus- tai tuotekehityshankkeita.

Strategian toteuttaminen

Enfo päivitti strategiaansa vuoden 2018 alusta. Enfon visiona on älykkäämpi maailma, jossa teknologia voimaannuttaa yksilöitä, yrityksiä ja yhteiskuntaa. Data on tämän muutoksen ytimessä. Enfon missio on mahdollistaa datavetoista liiketoimintamuutosta Pohjoismaissa ja strategia perustuu tähän. Kasvavilla IT-palvelumarkkinoilla Enfo ottaa modernin dataintegroijan roolin, jossa kokonaisvaltainen datahallinta on keskiössä. Enfo sekä kehittää että ylläpitää digitaalisia ratkaisuja. Yhtiö tarjoaa kattavaa tukea datavetoiseen muutokseen: hybridialustat datan hallintaan, informaatiohallintaa eksponentiaalisesti kasvavien datamäärien jalostamiseen sekä sovellusintegraatiota ja analytiikkaa datan käyttämiseen. Monialustaosaaminen on Enfon vahvuus, ja yhtiö pyrkii kohti 2020 olemaan Pohjoismaiden johtava pilviratkaisujen tarjoaja. Enfo toimii Pohjoismaissa Ruotsi ja Suomi ensisijaisina markkina-alueinaan. Yhteiskehittäminen asiakkaitten ja muiden sidosryhmien kanssa on strategian ytimessä. Enfo tavoittelee asiakassuhteissaan luotetun kumppanin asemaa ja pitkäjänteistä yhteistyötä.

Vuonna 2018 Enfo keskittyi osajiin, kannattavuuteen ja kestäväen liiketoimintaperustan luomiseen. Strategian voitettavista taisteluista Enfo priorisoi osajiin liittyvää taistelua ”Työpaikka, jota rakastaa”. Vuoden aikana kehitettiin yrityskulttuuria, jalkautettiin strategiaa, edistettiin rekrytointia ja yksinkertaistettiin yritysrakennetta Ruotsissa. Yhtiön organisaatio sovitettiin tukemaan yhdistynyttä tarjoomaa, ja ohjausmekanismeja kehitettiin tukemaan liiketoimintaprosesseja. Vuonna 2018 myös lanseerattiin Enfon Cloud Care -konsepti. Enfo ja Zuite Business Consulting yhdenmukaistivat tarjoomansa SAPin pilvipalveluiden ympärillä. Yhdessä Zuiten omistajien kanssa Enfo myös selvitti mahdollisuuksia syventää yhteistyötä entisestään.

Vuonna 2019 Enfo priorisoi voitettavaa taistelua ”Yhteinen arvонуonti”. Vuoden aikana kehitetään osaamisen hallintaa, kasvatetaan informaatiohallintaan ja pilvipalveluihin liittyvää liiketoimintaa, sekä vahvistetaan myynnin ja liiketoiminta-alueiden yhteistyötä.

Ympäristöasiat

Enfon ISO 14001:2015 -standardin mukainen ympäristöjärjestelmä sertifioitiin huhtikuussa 2017. Ympäristöjärjestelmän myötä Enfo on tunnistanut toimintojensa ja palveluidensa ympäristövaikutukset, sitoutunut ympäristövahinkojen estämiseen sekä tasonsa jatkuvaan parantamiseen. Enfo on asettanut oman toimintansa ympäristötavoitteet, joihin kuuluvat esimerkiksi hankintojen ekologisuus, CO₂-päästöttömän energian käyttö, paperin kulutuksen vähentäminen, hyvä jätteiden kierrätystaso sekä matkustamisen päästöjen vähentäminen.

Tärkeimmät sidosryhmät, kuten asiakkaat, henkilöstö, yhteistyökumppanit, omistajat ja johto, olettavat Enfon toimivan vastuullisesti yrityksenä ja suojelevan ympäristöä toiminnassaan. Enfo valitsee ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja silloin, kun sellaisia on saatavilla. Jotta Enfo kasvaisi yrityksenä kannattavasti ja kestävästi, Enfo toimii ympäristövastuullisena kumppanina yhdessä asiakkaittensa kanssa.

Enfo käyttää vihreää sähköä kaikissa datakeskuksissaan sekä useimmissa toimipaikoissaan. Enfon toimistoissa on suosittu ekologisia vaihtoehtoja muun muassa sähkösopimuksissa sekä kaluste- ja toimistotarvikehankinnoissa. Enfolle on käytössään parhaat työvälineet tukemaan virtuaalisia tapaamisia sekä etättyötä, mikä pienentää matkustamisen tarvetta ja säästää siten luontoa. Enfon vuonna 2018 päivitetyn matkaohjeistuksen mukaan matkoja tulee tehdä harkiten ja suosia virtuaalisia tapaamisia. Lisäksi enfolaisia kannustetaan käyttämään julkista liikennettä.

Hallitus, johto ja tilintarkastaja

Yhtiön hallituksen puheenjohtajana toimii Anssi Lehikoinen. Muut hallituksen jäsenet 2019 ovat Osuuskunta KPY:n toimitusjohtaja Lauri Kerman, Broadius Partnersin osakas ja neuvonantaja Mikko Laine, SSH Communications Security Oyj:n toimitusjohtaja Kaisa Oikkonen, Pertec Consultingin Senior Partner ja johtajuusvalmentaja Susanna Rahkamo, sekä No WaIT AB:n managementkonsultti Claes Wallnér.

Konsernin johtoryhmään kuuluivat helmikuussa 2019 toimitusjohtaja Seppo Kuulan lisäksi Lars Aabol (EVP, Care), Nina Annala (EVP, Data platforms), Björn Arkenfall (EVP, Applications), Erik Brügge (EVP, Sales), Antti Hemmilä (General Counsel), Christian Homén (talousjohtaja), Sami Kähkönen (EVP, Information management) ja Henrik Norell (SVP, People operations).

Yhtiön tilintarkastajana tilikaudella 2018 toimi tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja sen nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana KHT Pekka Loikkanen.

Osakkeet, omistajat ja osakepääoman muutokset

Enfo Oyj:n osakkeiden kokonaismäärä 31.12.2018 oli 679 251 osaketta. Yhtiön osakasluettelon mukaan yhtiöllä oli tilikauden lopussa yhteensä 136 osakkeenomistajaa, mukaan lukien yhtiö. Luvussa eivät kuitenkaan ole mukana ulkomaiset osakkeenomistajat, joiden osakkeet on hallintarekisteröity. Yhtiö

omisti omia osakkeita tilikauden lopussa 13 386 kappaletta (1,97 % kaikista osakkeista). Yhtiöllä on yksi osakesarja ja osakkeet on liitetty Euroclear Finland Oy:n arvo-osuusjärjestelmään. Enfo Oyj on emoyhtiö liiketoimintaa harjoittavassa Enfo-konsernissa, joka kuuluu Osuuskunta KPY -konserniin. Osuuskunta KPY -konsernin emoyhtiö on Osuuskunta KPY.

Vuoden 2018 lopussa yhtiön kymmenen suurinta omistajaa olivat Osuuskunta KPY, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, Rongo Cap Oy, Gösta Serlachiuksen taidesäätiö, Seppo Kuula, Keski-suomalainen Oyj, Einari Vidgrén Oy, Lululemon Oy, Hannu Isotalo Oy ja Kallax Oy. Osuuskunta KPY:n omistusosuus on 83,56 %.

Enfo Oyj:n osakkeiden kokonaismäärä 1.1.2018 oli 670 349 osaketta. Tilikauden aikana rekisteröitiin yhtiön hallituksen 23.5.2018 päättämässä erälle avainhenkilöille suunnatussa osakeannissa merkityt osakkeet (8902 osaketta). Osakemerkintä liittyi Enfon pitkän tähtäimen osakepohjaisen kannustejärjestelmän toteuttamiseen.

Yhtiö hankki tilikauden aikana yhteensä 8896 yhtiön omaa osaketta. Osakkeita hankittiin Enfo Oyj:n henkilöstörahostolta sekä yhtiön entiseltä avainhenkilöiltä ja osakkeiden kauppahintana käytettiin osakkeiden käypää arvoa. Yhtiö ei luovuttanut omia osakkeitansa tilikauden aikana.

Varsinaisen yhtiökokouksen päätöksiä

Enfo Oyj:n 27.3.2018 pidetty varsinainen yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että hallitus valtuutetaan harkintansa mukaan päättämään osingon maksamisesta. Valtuutuksen perusteella jaettavan osingon määrä on enintään 3 MEUR, eli noin 4,5 EUR osakkeelta laskettuna yhtiökokouksut-supäivän osakemäärällä. Valtuutus on voimassa vuoden 2019 varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka.

Nimitysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti yhtiön hallituksen varsinaiseksi jäseniksi valittiin uudelleen Anssi Lehikoinen, Lauri Kerman, Kaisa Olkkonen ja Mikko Laine sekä uusina jäseninä Susanna Rahkamo ja Claes Wallnér. Yhtiökokouksen jälkeen pidetyssä järjestäytymiskokouksessa hallitus valitsi puheenjohtajakseen Anssi Lehikoisen ja varapuheenjohtajaksi Kaisa Olkkosen.

Lisäksi yhtiökokous päätti valtuutuksista, joiden pääehdot ovat seuraavat:

- Enintään 175 000 uuden osakkeen antaminen maksullisella osakeannilla yhdessä tai useammassa erässä. Valtuutus on voimassa toistaiseksi.
- Enintään 60 000 uuden tai yhtiön hallussa olevan oman osakkeen antaminen tai luovuttaminen suunnatulla maksullisella osakeannilla. Valtuutus on voimassa toistaiseksi.
- Enintään 20 000 yhtiön oman osakkeen hankkiminen. Valtuutus on voimassa toistaiseksi.

Yhtiön hallitus ei ole käyttänyt varsinaisen yhtiökokouksen 27.3.2018 antamaa valtuutusta osingon maksamiseen.

Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Björn Arkenfall nimitettiin 1.2.2019 alkaen EVP, Applications ja johtoryhmän jäseneksi. Arkenfall seuraa tehtävässä Hans Sollermania, joka jättää yhtiön.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernin liikevaihdon ja käyttökateen odotetaan kasvavan vuonna 2019 vuoteen 2018 verrattuna. Myönteiseen kehitykseen vaikuttavat osaamisen hankinnan ja osaamisen hallinnan edistäminen, myynnin ja liiketoiminta-alueiden yhteistyön parantaminen ja operatiivinen tehokkuus yhdessä kehittyneen ohjattavuuden kanssa.

Riskit ja epävarmuustekijät

Kilpailu asiantuntijoista on kasvun kannalta keskeinen tekijä. Lyhyellä aikavälillä merkittävimmät riskit liittyvätkin työntekijöiden rekrytointiin ja tehokkaaseen työnohjaukseen. Keskeistä lyhyellä aikavälillä on myös sisäinen kyvykkyys osaamisen johtamisen kehittämiseen, ohjattavuutta parantavien työkalujen kehittämiseen sekä uuden tarinan, tarjooman ja rakenteen toteuttamiseen. Pitkällä aikavälillä Enfon kasvuun vaikuttavat markkinoiden valmius yhdistää tietovarannot sekä pilveen siirtymisen nopeus.

Hallituksen esitys voittovarojen käyttämisestä

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2018 olivat yhteensä 60 740 970,35 EUR. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, ettei osinkoa makseta vuodelta 2018.

TUNNUSLUVUT

IFRS

Tuloslaskelman tunnuslukuja	2018	2017	2016
Liikevaihto (MEUR)	125,6	131,7	125,5
Liikevaihdon muutos, %	-4,6	4,9	14,3
Liikevoitto (MEUR)	-2,5	-5,1	2,5
% liikevaihdosta	-2,0	-3,9	2,0
Voitto ennen veroja (MEUR)	-3,6	-6,1	1,5
% liikevaihdosta	-2,9	-4,6	1,2
Tilikauden voitto (MEUR)	-4,5	-7,2	1,2
% liikevaihdosta	-3,6	-5,4	1,0
Rahoituskulut, netto (MEUR)	-1,2	-0,9	-0,9
% liikevaihdosta	-0,9	-0,7	-0,7
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-0,5	-4,2	2,7
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	-5,6	-9,2	2,2
Taseen tunnuslukuja			
Omavaraisuusaste, %	43,8	46,6	41,5
Nettovelkaantumisaste, %	69,5	57,4	70,8
Korolliset nettovelat (MEUR)	32,0	30,1	38,9
Taseen loppusumma (MEUR)	105,5	112,9	133,6

Osakekohtaisia tunnuslukuja	2018	2017	2016
Yhtiön osakkeenomistajille kuuluva laimentamaton/laimennettu osakekohtainen tulos jatkuvista toiminnoista EUR	-9,17	-13,46	1,53
Yhtiön osakkeenomistajille kuuluva laimentamaton/laimennettu osakekohtainen tulos EUR	-9,17	9,91	-1,60
Osakekohtainen oma pääoma	66,78	76,2	80,5
Osakekohtainen osinko	0,00	0,00	0,99
Osinko tuloksesta, %	n/a	n/a	n/a
Osakkeiden lukumäärä 31.12.	679 251	670 349	660 761
- ilman omia osakkeita	665 865	665 859	659 091
Osakkeiden osakeantioikaistu keskimäärä	664 003	665 264	605 423
Muut tunnusluvut			
Investoinnit (netto) (MEUR)	1,7	1,8	10,4
% liikevaihdosta	1,3	1,4	8,2
Henkilöstö keskimäärin, jatkuvat toiminnot	884	911	820
Henkilöstö keskimäärin, lopetetut toiminnot	0	45	95

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

TUNNUSLUVUT ON LASKETTU KÄYTTÄEN SEURAAVIA KAAVOJA:

Sijoitetun pääoman tuotto (%)	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + rahoituskulut}}{\text{Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}}$
Oman pääoman tuotto (%)	=	$\frac{\text{Tilikauden voitto}}{\text{Oma pääoma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}}$
Omavaraisuusaste (%)	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}}$
Nettovelkaantumisaste (%)	=	$\frac{\text{Korolliset nettorahoitusvelat}}{\text{Oma pääoma}}$
Korolliset nettorahoitusvelat	=	Korolliset rahoitusvelat - rahavarat ja muut likvidit rahoitusvarat
Osakekohtainen tulos (EPS)	=	$\frac{\text{Emoyhtiön kantaosakkeiden omistajille kuuluva voitto/tappio}}{\text{Ulkona olevien kantaosakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo}}$
Osakekohtainen oma pääoma	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä 31.12.}}$
Osakekohtainen osinko	=	$\frac{\text{Tilikauden osingonjako}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä 31.12.}}$
Osinko tuloksesta (%)	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$

KONSERNITILINPÄÄTÖS (IFRS)

KONSERNIN TULOSLASKELMA

IFRS, 1000 EUR

	Liitetieto	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Liikevaihto	4	125 561	131 657
Liiketoiminnan muut tuotot	5	662	17
Materiaalit ja palvelut	6	-30 263	-31 663
Palkat ja muut työsuhde-etuudet	7	-73 387	-78 166
Poistot ja arvonalentumiset	8	-6 249	-9 053
Liiketoiminnan muut kulut	9	-18 775	-17 907
Liikevoitto		-2 452	-5 115
Rahoitustuotot	10	2 024	1 169
Rahoituskulut	10	-3 190	-2 119
Rahoituskulut (netto)	10	-1 167	-950
Voitto ennen veroja		-3 619	-6 065
Tuloverot	11	-845	-1 115
Tilikauden voitto jatkuvista toiminnoista		-4 464	-7 180
Lopetetut toiminnot			
Tilikauden voitto lopetetuista toiminnoista		0	15 547
Tilikauden voitto		-4 464	8 367

	Liitetieto	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Jakautuminen			
- emoyhtiön omistajille		-6 090	6 592
- määräysvallattomille omistajille		1 626	1 775
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos			
Laimentamaton ja laimennettu osakekohtainen tulos			
Yhtiön osakkeenomistajille kuuluva jatkuvien toimintojen tulos (EUR)	13	-9,17	-13,46
Tulos lopetetuista toiminnoista (EUR)	13	0,00	23,37
Yhtiön osakkeenomistajille kuuluva laimentamaton osakekohtainen tulos yhteensä (EUR)	13	-9,17	9,91

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

IFRS, 1000 EUR

	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Tilikauden voitto	-4 464	8 367
Erät, jotka saatetaan tulevaisuudessa siirtää tulosvaikutteisiksi:		
Käypään arvoon laajan tuloslaskeman kautta arvostettavat rahoitusvarat	-5	16
Nettosijoituksesta ulkomaiseen tytäryhtiöön aiheutuvat kurssierot	-663	-505
Muut muuntoerot	-33	-56
Rahavirran suojaus	0	0
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot	0	-3
Tilikauden muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	-701	-548
Tilikauden laaja tulos yhteensä	-5 165	7 819
Jakautuminen		
emoyhtiön omistajille	-6 721	6 098
määräysvallattomille omistajille	1 556	1 721

KONSERNITASE

IFRS, 1000 EUR

	Liitetieto	31.12.2018	31.12.2017
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	14	2 755	3 470
Liikearvo	15	66 094	69 466
Muut aineettomat hyödykkeet	15	4 180	5 338
Käypään arvoon laajan tuloslaskeman kautta arvostettavat rahoitusvarat	16	123	130
Saamiset	17	874	821
Laskennalliset verosaamiset	18	1 523	1 589
Pitkäaikaiset varat yhteensä		75 548	80 813
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	19	0	0
Myyntisaamiset	20	24 384	25 256
Muut saamiset	20	3 616	3 230
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	20	1 810	1 675
Käypään arvoon laajan tuloslaskeman kautta arvostettavat rahoitusvarat	16	2	2
Rahavarat	21	156	1 948
Lyhytaikaiset varat yhteensä		29 968	32 111
Varat yhteensä		105 516	112 923
Lopetettujen toimintojen varat		0	0
Varat yhteensä		105 516	112 923

	Liitetieto	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	22	265	265
Omat osakkeet	22	-1 123	-396
Muuntoerot	22	-1 569	-299
Arvonmuutos- ja muut rahastot	22	26 755	26 082
Kertyneet voittovarot		20 139	25 116
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		44 466	50 768
Määräysvallattomien omistajien osuus		1 630	1 741
Oma pääoma yhteensä		46 096	52 509
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	18	713	917
Rahoitusvelat	24	1 235	11 478
Muut velat	25, 26	376	890
Pitkäaikaiset velat yhteensä		2 323	13 285
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat	25, 26	4 927	6 042
Muut velat	25, 26	20 523	20 097
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat	25, 26	680	383
Rahoitusvelat	24	30 966	20 608
Lyhytaikaiset velat yhteensä		57 097	47 129
Velat yhteensä		59 420	60 414
Oma pääoma ja velat yhteensä		105 516	112 923

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

IFRS, 1000 EUR

	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Liiketoiminnan rahavirrat (lopetetut toiminnot mukaan lukien)		
Tilikauden voitto	-4 464	8 367
Oikaisut		
Poistot	6 249	9 375
Rahoituserät	693	-16 852
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja tappiot	69	10
Verot	845	1160
Liiketoimet, joihin ei liity maksutapahtumaa	0	-417
Käyttöpääoman muutokset:		
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	841	3 323
Vaihto-omaisuuden muutos	0	98
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos	734	1067
Maksetut korot	-850	-966
Saadut korot ja osingot	9	197
Maksetut verot	-1852	-1516
Liiketoiminnan nettorahavirta	2 273	3 846
Investointien rahavirrat (lopetetut toiminnot mukaan lukien)		
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	0	-666
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin käyttöomaisuushyödykkeisiin	-1088	-827
Aineellisten ja aineettomien käyttöomaisuushyödykkeiden myynnit	72	136
Investoinnit pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltäviin sijoituksiin	0	-2 394
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	0	19 029
Myönnetyt lainat	0	-500
Investointien nettorahavirta	-1 017	14 778

	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Rahoituksen rahavirrat (lopetetut toiminnot mukaan lukien)		
Maksullinen osakeanti	678	300
Maksetut osingot ja pääomanpalautus	-1667	-10 378
Omiin osakkeisiin liittyvät transaktiot	-728	-264
Lainojen nostot	4 946	13 379
Lainojen takaisinmaksut	-3 925	-23 306
Rahoitusleasingvelkojen takaisinmaksut	-2 286	-2 725
Rahoituksen nettorahavirta	-2 981	-22 992
Rahavarojen muutos	-1 725	-4 369
Valuuttakurssimuutosten vaikutus rahavaroihin	-67	-194
Rahavarat tilikauden alussa	1948	5 018
Lopetettujen toimintojen rahavarat tilikauden alussa	0	1492
Lopetettujen toimintojen rahavarat tilikauden lopussa	0	0
Rahavarat tilikauden lopussa	156	1 948

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

IFRS, 1000 EUR

	Liitetieto	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Omat osakkeet	Muunto- erot	Arvonmuutos- ja muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräysvallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2017		265	13 316	-148	671	7 980	30 941	53 025	1 853	54 877
Oikaistu oma pääoma 1.1.2017		265	13 316	-148	671	7 980	30 941	53 025	1 853	54 877
Tilikauden voitto tai tappio							6 592	6 592	1 775	8 367
Laaja tulos										
Muut laajan tuloksen erät										
Myytavissä olevat sijoitukset						16		16		16
Nettosijoituksesta ulkomaiseen tytäryhtiöön aiheutuvat kurssierot					-505			-505		-505
Muut muuntoerot					-466		464	-2	-54	-56
Rahavirran suojaus								0		0
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot						-3		-3		-3
Tilikauden muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen		0	0	0	-970	13	464	-493	-54	-547
Tilikauden laaja tulos		0	0	0	-970	13	7 056	6 099	1 721	7 820
Liiketoimet omistajien kanssa										
Osingonjako						-7 890	-656	-8 546	-1 832	-10 378
Osakeanti						906		906		906
Omien osakkeiden hankinta				-279				-279		-279
Omien osakkeiden myynti				31				31		31
Takaisinlunastusvelvoite							-482	-482		-482
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		0	0	-248	0	-6 984	-1 138	-8 370	-1 832	-10 202
Siirrot erien välillä			-13 316	1		25 072	-11 742	15		15
Oma pääoma 31.12.2017		265	0	-395	-299	26 081	25 117	50 770	1 741	52 510

Liitetieto	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Omat osakkeet	Muunto- erot	Arvonmuutos ja muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräysvallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2018	265	0	-395	-299	26 081	25 117	50 770	1 741	52 510
Tilikauden voitto tai tappio						-6 090	-6 090	1 626	-4 464
Laaja tulos									
Muut laajan tuloksen erät									
Käypään arvoon laajan tuloslaskeman kautta arvostettavat rahoitusvarat						-5	-5		-5
Nettosijoituksesta ulkomaiseen tytäryhtiöön aiheutuvat kurssierot				-663			-663		-663
Nettosijoituksen suojaus							0		0
Muut muuntoerot				-607		644	37	-70	-33
Rahavirran suojaus							0		0
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot							0		0
Tilikauden muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	0	0	0	-1 270	-5	644	-631	-70	-701
Tilikauden laaja tulos	0	0	0	-1 270	-5	-5 446	-6 721	1 556	-5 165
Liiketoimet omistajien kanssa									
Osingonjako							0	-1 667	-1 667
Osakeanti					678		678		678
Omien osakkeiden hankinta			-728				-728		-728
Omien osakkeiden myynti							0		0
Takaisinlunastusvelvoite							0		0
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	0	0	-728	0	678	0	-50	-1 667	-1 717
Muut oikaisut		0	0	0	0	467	467	0	467
Oma pääoma 31.12.2018	265	0	-1 123	-1 569	26 754	20 138	44 465	1 630	46 095

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

41	1.	Yrityksen perustiedot	57	16.	Myytävissä olevat sijoitukset
41	2.	Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	57	17.	Pitkäaikaiset saamiset
48	3.	Rahoitusriskien hallinta	58	18.	Laskennalliset verosaamiset ja -velat
50	4.	Liikevaihto	59	19.	Vaihto-omaisuus
50	5.	Liiketoiminnan muut tuotot	59	20.	Myyntisaamiset ja muut saamiset
50	6.	Materiaalit ja palvelut	59	21.	Rahavarat
50	7.	Palkat ja muut työsuhde-etuudet	59	22.	Oma pääoma
51	8.	Poistot ja arvonalentumiset	60	23.	Osakepalkitseminen
51	9.	Liiketoiminnan muut kulut	61	24.	Rahoitusvelat
51	10.	Rahoitustuotot ja -kulut	62	25.	Nettovelkojen täsmäytyslaskelma
51	11.	Tuloverot	63	26.	Ostovelat ja muut velat
52	12.	Lopetetut toiminnot	63	27.	Lähipiiri-informaatio
53	13.	Osakekohtainen tulos	64	28.	Vastuut
54	14.	Aineelliset hyödykkeet	65	29.	Tiedot osakkuusyhtiöstä
54	15.	Aineettomat hyödykkeet	65	30.	Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

1. YRITYKSEN PERUSTIEDOT

Enfo on pohjoismainen IT-palveluyritys, joka mahdollistaa asiakkaidensa datavetoisen liiketoimintamuutoksen.

Yhtiön kotipaikka on Kuopio. Enfo Oyj kuuluu Osuuskunta KPY -konserniin, jonka emoyhtiö on Osuuskunta KPY ja sen kotipaikka on Kuopio.

Enfo Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 26.2.2019 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

2. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2018 voimassaolevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin (oletushankintameno) perustuen, lukuun ottamatta standardien edellyttämällä tavalla käypään arvoon arvostettuja eriä, kuten käypään arvoon laajan tuloslaskelman kautta arvostettavat rahoitusvarat.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta laskenta-arvioiden ja oletusten käyttämistä, jotka vaikuttavat taseen laatimishetken varojen ja velkojen määrään, ehdollisten varojen ja velkojen raportointiin sekä tuottojen ja kulujen määrään raportointikaudella. Johdon harkintaa edellyttäviä laatimisperusteita ja arvioihin liittyviä epävarmuustekijöitä käsitellään erillisessä kappaleessa.

Tilinpäätös esitetään tuhansina euroina. Esittämistä varten yksittäiset luvut ja loppusummat on pyöristetty täysiksi tuhansiksi, mikä aiheuttaa pyöristyseroja yhteenlaskuissa.

Enfo Oyj on soveltanut tilikauden aikana voimaantulleita Enfo Oyj:tä koskevia standardimuutoksia ja -tulkintoja. Enfo Oyj on ottanut käyttöön International Accounting Standards Boardin julkistamat standardit IFRS 15, Myyntituotot asiakassopimuksista, ja IFRS 9, Rahoitusinstrumentit, jotka tulivat voimaan 01.01.2018 alkaen. IFRS 15 -standardin käyttöönotto vaikutti myyntituottojen ja materiaalit ja palvelut -kustannusten kirjaamiseen. Merkittävin muutos koski päämies vs. agentti -luokittelua. IFRS 9 -standardin käyttöönotolla ei ollut merkittävää vaikutusta Enfo Oyj:n tilinpäätökseen.

IFRS 15 sisältää viisivaiheisen mallin asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen. Tuloutus tapahtuu, kun (tai sitä mukaa kun) asiakas saa kontrollin luvattuun tavaraan tai palveluun siinä määrässä, johon yritys odottaa olevansa oikeutettu kyseisistä tuotteista tai palveluista. Enfo Oyj on ottanut standardin käyttöön takautuvasti.

IFRS 15:n soveltamisella oli vaikutusta päämies vs agentti -luokitteluun ja sen myötä myyntituottoja ja materiaalit ja palvelut kustannuksia on oikaistu uuden luokittelun mukaiseksi. Vertailuvuoden myyntituottoja on oikaistu -1,2 MEUR agenttiluokittelusta johtuen. Taseen näkökulmasta standardin soveltaminen ei aiheuttanut muutoksia vertailuvuoden tietoihin. Tilikauden aikana yhtiölle on syntynyt sopimuksen aikaansaamiseen liittyviä kuluja, jotka on jaksotettu taseen muihin pitkäaikaisiin varoihin sekä kirjattu tähän liittyvä laskennallinen verovelka. IFRS 15:n käyttöönoton seurauksena tämä omaisuuserä jaksotetaan tasaerinä kuluiksi sopimuksen voimassaoloajalle.

IFRS 9 sisältää uudistetun ohjeistuksen rahoitusvarojen luokitteluun ja arvostamiseen sekä uuden, odotettuihin luottotappioihin perustuvan mallin rahoitusvarojen arvonalentumisen arviointiin ja uudet yleisen suojauslaskennan vaatimukset. Lisäksi IFRS 9 sisältää laajennetut liitetieto- ja esitysvaatimukset. Enfo Oyj on ottanut standardin käyttöön täysin takautuvasti. IFRS 9:n käyttöönoton pääasiallinen vaikutus tulee odotettavissa olevien luottotappioiden mallin soveltamisesta arvioitaessa epävarmoihin saataviin liittyvää arvonalentumista. Enfo Oyj on käyttänyt IFRS 9 sallimaa yksinkertaistettua mallia sillä myyntisaamiset eivät sisällä merkittävää rahoituskomponenttia. Odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämistä varten myyntisaamiset on ryhmitelty yhteisten luottoriskiominaisuuksien ja ikäjakautuksen perusteella. Odotettavissa oleva luottotappio määritetään historiallisiin luottotappiomääriin perustuen ottaen huomioon ennakoivaa informaatiota ja saamiskohtaisia arvioiteja. Johto on laatinut IFRS 9:n mukaisen historiallisiin luottotappiomääriin perustuvan laskelman. Odotettavissa olevan luottotappion määrä olisi laskelman perusteella tilinpäätöksen kannalta niin pieni, ettei tilinpäätökseen ole kirjattu tällä perusteella arvonalentumiskirjausta.

IFRS 9 sisältää uudistetun ohjeistuksen rahoitusvarojen ja -velkojen luokitteluun ja arvostamiseen, mikä perustuu varojen rahavirtaominaisuuksiin ja hallintaan käytettäviin liiketoimintamalleihin. IFRS 9 sisältää kolme pääluokittelukategoriaa joiden mukaan Enfo Oyj:n rahoitusvarat on luokiteltu seuraavasti: jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat rahoitusvarat, käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavat rahoitusvarat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat. Standardi poisti vanhan IAS 39:n mukaisen luokittelun: eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat, lainat ja saamiset ja myytävissä olevat sijoitukset. IFRS 9 -standardin soveltamisella ei ollut huomattavaa vaikutusta Enfo Oyj:n rahoitusvelkojen tai rahoitusvarojen laskentaperiaatteisiin. Siten IFRS 9:n käyttöönotolla ei ollut huomattavaa vaikutusta tilinpäätöstapahtumiin ja -arvoihin Enfo Oyj:n tilinpäätöksessä.

IFRS 2 -standardi. Yhtiöllä on vuonna 2018 käyttöön otettu IFRS 2 -standardin mukainen osakepalkkiojärjestelmä, joka on käsitelty konsernitilinpäätöksessä voimassa olevan standardin mukaisesti.

SEURAAVANA VUONNA VOIMAAN TULEVAT MUUTOKSET

IASB on julkaissut IFRS 16 -standardin (voimaantulo 1.1.2019), joka vaikuttaa lähinnä vuokralle ottajien kirjanpitoon, ja sen seurauksena kaikki muut vuokrasopimukset paitsi arvoltaan pienet ja lyhytaikaiset merkitään taseeseen. Vuokralle ottajan näkökulmasta standardissa on luovuttu nykyisestä jaottelusta operatiivisiin vuokrasopimuksiin ja rahoitusleasingsopimuksiin, ja sen mukaan käytännössä kaikista vuokrasopimuksista kirjataan omaisuuserä (oikeus käyttää vuokralle otettua omaisuuserää) ja vuokranmaksuvelvoitetta koskeva rahoitusvelka.

Standardilla on vaikutusta myös tuloslaskelmaan, koska kokonaiskulut ovat tyypillisesti suuremmat vuokrasopimuksen voimassaoloajan alkupuolella ja pienemmät sen loppupuolella. Lisäksi liiketoiminnan kuluihin nyt sisältyvän vuokratulon tilalle tulevat korot ja poistot, mikä vaikuttaa keskeisiin tunnuslukuihin kuten EBITDAan ja nettovelkaantumisasteeseen. Myös liiketoiminnan nettorahavirta tulee kasvamaan, koska lainan lyhennykset esitetään rahoituksen rahavirrassa.

Enfo Oyj aikoo soveltaa IFRS 16 -standardin poikkeussääntöä, jonka mukaan alle 12 kuukauden vuokrasopimuksia, jotka eivät sisällä osto-optioita, ei kirjata taseeseen. Lisäksi konserni ei tule kirjaamaan taseeseen sopimuksia, jotka eivät ole konsernin kannalta materiaalisia. Konsernilla on jo tällä hetkellä merkittävä määrä rahoitusleasingina käsiteltyjä vuokrasopimuksia taseessa. Muutos tulee vaikuttamaan konsernin tuloslaskelmaan ja taseeseen lähinnä toimitilavuokrasopimusten kautta sekä muiden pienempien kokonaisuuksien kautta, esimerkiksi laitevuokrien ja autoleasingin osalta.

Konserni arvioi parhaillaan tarkempaa euromääräistä vaikutusta. Konserni otti standardin käyttöön 1.1.2019 alkavalla tilikaudella. Uusia sääntöjä on tarkoitus soveltaa konsernissa 1.1.2019 alkaen siten, että omaisuuserät arvostetaan vastaamaan vuokrasopimusvelkaa standardin käyttöönottohetkellä. Konsernilla on tilikauden lopussa taseen liitetiedossa 28 esitetty 9 487 000 EUR vuokrasopimuksiin perustuva ei peruutettavissa oleva vuokravelvoite. Konserni arvioi, että tästä tullaan kirjaamaan noin 8 600 000 EUR omaisuuserä (oikeus käyttää vuokralle otettua omaisuuserää) ja korollinen velka taseeseen.

Konsolidointiperiaatteet

TYTÄRYRITYKSET

Konsernitilinpäätös sisältää Enfo Oyj:n ja sen tytäryritykset. Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin oikeus määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista. Potentiaalisen äänivallan olemassaolo otetaan huomioon määräysvallan syntymisen ehtoja arvioitaessa silloin, kun potentiaaliin äänivaltaan oikeuttavat instrumentit ovat tarkasteluhetkellä toteutettavissa.

Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Mahdollinen ehdollinen lisäkauppahinta on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä ja se on luokiteltu joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Hankitut tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida, kun tappio johtuu arvonalentumisesta.

Tilikauden voiton tai tappion jakautuminen emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään erillisessä tuloslaskelmassa. Laajan tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään laajan tuloslaskelman yhteydessä.

Tytäryritykset noudattavat samaa tilikautta emoyhtiön kanssa sekä tässä kuvattuja konsernin laadintaperiaatteita.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Konsernin yksiköiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut mitataan siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämismuunnosvaluutta.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu euroiksi käyttäen tapahtumapäivänä vallitsevaa kurssia. Ulkomaan rahan määräiset monetaariset erät on muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivän kurssija käyttäen. Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen erien muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on merkitty tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan (myynnin ja ostojen) kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Rahoitukseen liittyvät kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Ulkomaiset konserniyhtiöiden tuloslaskelmat on muutettu emoyhtiön valuuttaan tilikauden keski-kurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Muuntamisesta syntyneet kurssierot samoin kuin ulkomais-ten tytäryritysten omien pääomien muuntamisesta syntyneet muuntoerot kirjataan omaan pääomaan. Mikäli ulkomainen tytäryhtiö myydään tai puretaan, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota. Kurssierot sellaisesta monetaarisesta erästä, joka on osa yhteisön nettosijoitusta ulkomaiseen yksikköön, on konsernitilinpäätöksessä kirjattu omaan pääomaan ja ne siirretään tulosvaikutteiseksi, kun sijoituksesta luovutaan.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Myöhemmin syntyvät menot sisällytetään aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintamenu on luotettavasti määritettävissä. Muut korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti toteutumisajankohtana.

Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat konsernissa ovat seuraavat:

Koneet ja kalusto	3-5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	10 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan säännöllisesti jokaisen tilinpäätöksen ja osavuositarkastuksen yhteydessä ja tarvittaessa niitä oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia. Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot aloitetaan silloin, kun omaisuus on valmis käytettäväksi ja lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot -standardin mukaisesti.

Aineettomat hyödykkeet

LIIKEARVO

Liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon.

Liikearvosta ei kirjata poistoja vaan se testataan vuosittain tai tarvittaessa useammin mahdollisen arvonalentumisen varalta. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille, jotka vastaavat johdon tapaa seurata liiketoimintaa ja siihen liittyvää liikearvoa. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä arvonalentumisilla.

LIIKETOIMINTOJEN YHDISTÄMISESSÄ SYNTYNEET AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut yksilöitävissä olevat aineettomat hyödykkeet kirjataan erillään liikearvosta. Konserniin on liiketoimintojen yhdistämisen yhteydessä syntynyt asiakassuhteisiin ja tuotemerkkeihin liittyviä aineettomia oikeuksia. Aineettomat oikeudet kirjataan hankintahetkellä käypään arvoon ja poistetaan niiden arviotuna taloudellisena vaikutusaikana. Käypä arvo on määriteltä arvioitujen diskontattujen kassavirtojen perusteella.

TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISMENOT

Tutkimus- ja kehittämismenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi lukuun ottamatta niitä kehittämismenoja, jotka täyttävät IAS 38 Aineettomat hyödykkeet -standardin edellyttämät aktivointikriteerit.

Kehittämismenot aktivoidaan taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi, kun tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti ja tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä. Aktivoidut kehittämismenot sisältävät ne materiaali-, työ- ja testausmenot, jotka johtuvat välittömästi hyödykkeen saattamisesta valmiiksi sille aiottuun käyttötarkoitukseen. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida myöhempinä tilikausina.

Hyödykkeestä kirjataan poistot siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Hyödyke, joka ei ole vielä valmis käytettäväksi, testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Aktivoidut kehittämismenot arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen hankintamenoon kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyinä. Aktivoidujen kehittämismenojen taloudellinen vaikutusaika on 3–5 vuotta, jonka kuluessa aktivoidut menot kirjataan tasapoistoina kuluksi.

MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Ostetut patentit, tavaramerkit, lisenssit ja muut aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, merkitään taseeseen ja kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan niiden taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Konserni arvioi ohjelmistojen ja muiden aineettomien hyödykkeiden taloudelliseksi vaikutusajaksi 3–5 vuotta. Aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain tai tarvittaessa useammin mahdollisen arvonalentumisen varalta. Konsernilla ei ole tällä hetkellä aineettomia hyödykkeitä, joilla olisi rajaton taloudellinen vaikutusaika.

Aineettomien hyödykkeiden hankintameno muodostuu ostohinnasta ja kaikista niistä menoista, jotka välittömästi johtuvat hyödykkeen saattamisesta valmiiksi sille aiottuun käyttötarkoitukseen. Aineettomien hyödykkeiden luovuttamisesta syntyvä voitto tai tappio esitetään tuloslaskelmassa liiketoiminnan muissa tuotoissa tai kuluissa.

Vuokrasopimukset

KONSERNI VUOKRALLE OTTAJANA

Aineellisia hyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimus merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasingsopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Vuokravelvoitteet sisältyvät rahoitusvelkoihin. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että tilikausittain jäljelle olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa. Saadut kannustimet on vähennetty maksetuista vuokrista hyödyn ajallisen jakautumisen perusteella.

KONSERNI VUOKRALLE ANTAJANA

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja edut ovat siirtyneet olennaisilta osin vuokralle ottajalle, käsitellään rahoitusleasingsopimuksina ja kirjataan taseeseen saamisina nykyarvon määräisenä. Rahoitusleasingsopimuksen rahoitustuotto tuloutetaan vuokra-aikana siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa tilikausittain saman tuotto-prosentin vuokra-ajan kuluessa. Konsernilla ei tällä hetkellä ole olennaisia rahoitusleasingsopimuksia vuokralle antajana.

Muilla kuin rahoitusleasingsopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät taseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ja niistä kirjataan poistot taloudellisena vaikutusaikana. Vuokratuotot kirjataan tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

JÄRJESTELYT, JOTKA SISÄLTÄVÄT VUOKRASOPIMUKSEN

Konserni analysoi asiakkaiden ja toimittajien kanssa tehdyt sopimukset IFRIC 4 -tulkinnan mukaan järjestelyn tosiasiallisen sisällön perusteella. Mikäli järjestely sisältää vuokrasopimuksen, vuokrasopimusosuuteen sovelletaan IAS 17 Vuokrasopimukset -standardin vaatimuksia. Muihin järjestelyihin tai järjestelyn muihin osatekijöihin sovelletaan niitä koskevien IFRS-standardien säännöksiä.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuville menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo.

Liikearvon, aineettomien hyödykkeiden, joilla on rajaton taloudellinen vaikutusaika, sekä kesken-eräisten aineettomien hyödykkeiden osalta arvonalentumistestaus tehdään vuosittain riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä. Liikearvon arvonalentumistarkastelu tehdään rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla.

Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan. Arvonalentumistappio perutaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

Vieraan pääoman menot

Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta tai valmistamisesta johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osana kyseisen omaisuuserän hankintamenoa.

Julkiset avustukset

Aineellisten käyttöomaisuushankintojen kattamiseksi saadut julkiset avustukset kirjataan aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennykseksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen käyttöaikana. Muut julkiset avustukset kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoa tai sitä alhaisempaan nettorealisointiin. Hankintameno määritetään painotetun keskihinnan menetelmällä. Nettorealisointiin on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

Työsuhde-etuudet

ELÄKEVASTUUT

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuusperustaisiksi tai maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yksikölle. Tällöin konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Muut järjestelyt, jotka eivät täytä yllä mainittuja ehtoja, ovat etuusperustaisia järjestelyjä.

Konsernin eläketurva on hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkevastuut on luokiteltu maksupohjaisiksi järjestelyiksi, jolloin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jota veloitus koskee.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Konsernissa on käytössä johdolle ja avainhenkilöille suunnattu pitkän tähtäimen osakeperustainen kannustajajärjestelmä, jonka kirjanpitoarvo on IFRS 2 Osakeperusteiset maksut -standardin mukainen. 31.12.2018 järjestelmän kohderyhmään kuuluvien henkilöiden lukumäärä oli 23 ja näille järjestelmän perusteella palkkiona maksettavien osakkeiden enimmäismäärä on 12 426. Yhtiö voi myös maksaa palkkion kokonaan tai osittain rahana. Palkkio jaksetaan ansainta-ajalle.

Lisää tietoa yhtiön osakeperusteisesta järjestelystä liitetieto [23 Osakepalkitseminen](#).

Varaukset sekä ehdolliset varat ja velat

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Jos osasta velvoitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa. Varaus arvostetaan velvoitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan kaudelle, jolloin konserni tulee laillisesti tai tosiasiallisesti velvoitukseksi maksusuoritukseen. Työsuhteen päättymiskorvaukset kirjataan vasta sen jälkeen, kun on joko tehty asianomaisten työntekijöiden edustajien kanssa sopimus, joka tarkoittaa irtisanomisperusteet ja irtisanottavien määrän tai kun työntekijöille on ilmoitettu täsmällisistä ehdoista. Konsernin jatkuvaan liiketoimintaan liittyvistä menoista ei kirjata varausta.

Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun velvoitteiden täyttämiseksi vaadittavat väistämättömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt ehdollinen velvoite, joka varmistuu kun konsernin määräysvallan ulkopuolella oleva epävarma tapahtuma realisoituu. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttymistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

Ehdollinen vara syntyy kun on mahdollista, mutta ei käytännössä varmaa, että yrityksen hyväksi koituu taloudellista hyötyä. Ehdollinen vara esitetään liitetiedoissa.

Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot ja laskennalliset verot

Tuloslaskelman verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisen veron muutoksesta. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjattaviin eriin tai muihin laajan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan kunkin maan voimassa olevan verokannan mukaan.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Väliaikaiset erot syntyvät mm. rahoitusvarojen käyvän arvon arvostuksesta, käyttöomaisuuden verotus- ja kirjanpidonpoistojen eroista, rahoitusleasingkirjauksista sekä yritysten yhteenliittymien yhteydessä kirjattavien aineettomien oikeuksien aktivoinnista. Laskennallista veroa ei kirjata verotuksessa vähennyskeltottomista liikearvon arvonalentumisista eikä tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista siltä osin, kun ero ei todennäköisesti purkautu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Laskennalliset verot on laskettu käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä säädettyjä verokantoja tai verokantoja, jonka hyväksytystä sisällöstä on ilmoitettu tilinpäätöspäivään mennessä. Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Laskennallisen verosaamisen määrää ja hyödyntämisen todennäköisyyttä arvioidaan jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat esitetään taseessa omina erinänsä sisältyen pitkäaikaisiin varoihin tai velkoihin. Laskennalliset verosaamiset ja -velat vähennetään toisistaan siinä tapauksessa, että yhteisöllä on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata tilikauden verotettavaan tuloon perustuva verosaaminen ja -velka keskenään ja laskennalliset verosaamiset ja -velat liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin.

Arvonlisävero ja muut vastaavat välilliset verot vähennetään myyntituottojen määrästä. Mahdolliset muut verot sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin. Veroviranomaisille maksettava arvonlisäveron ja muiden vastaavien välillisten verojen määrä esitetään lyhytaikaisena velkana taseen erässä *Muut velat* ja veroviranomaisilta saatava määrä lyhytaikaisena saamisena taseen erässä *Muut saamiset*.

Tuloutusperiaatteet

TUOTETUT PALVELUT JA MYYDYT TAVARAT

Palveluiden myynti, jatkuvat palvelut. Tuotot palveluista tuloutetaan sillä tilikaudella, jonka aikana palvelu suoritetaan.

Palveluiden myynti, käyttöönottoprojektit. Tuotot ja vastaavasti kulut palvelusta tuloutetaan sillä tilikaudella, jolloin omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja tosiasiallinen määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle ja on todennäköistä, että liiketoimeen liittyvä taloudellinen hyöty koituu yrityksen hyväksi.

Palvelujen myynti, konsultointi. Tuotot palveluista tuloutetaan sillä tilikaudella, jolla palvelu suoritetaan. Tuotot palveluista kirjataan valmistusasteen mukaisesti silloin, kun liiketoiminnan lopputulos on arvioitavissa luotettavasti. Valmiusaste määritellään kuhunkin hankkeeseen liittyen tarkasteluhetkeen mennessä suoritetusta työstä aiheutuneiden menojen osuutena hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Lyhytaikaisten palveluiden osalta tuotot kirjataan, kun palvelu on suoritettu ja taloudellisen hyödyn saaminen palvelusuoritteesta on todennäköistä. Kun palvelut suoritetaan tiettyä ajanjaksona, tuotot kirjataan tasaerinä kyseiselle ajanjaksolle, ellei joku muu menetelmä kuvaa paremmin valmistamisastetta.

Laitteiden ja ohjelmistojen myynti. Tuotot laitteiden myynnistä tai ohjelmistojen välityksestä kirjataan, kun laitteiden tai ohjelmistojen omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja tosiasiallinen määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle, tuotot ja liiketoimeen kohdistuvat kulut on määritettävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että liiketoimeen liittyvä taloudellinen hyöty koituu yrityksen hyväksi. Ohjelmistoihin liittyvät ylläpitopalvelut tuloutetaan ajan kulumisen perusteella sopimuksen voimassaoloaikana tasaerinä kyseiselle ajanjaksolle.

Komissiot laitteiden ja ohjelmistojen myynnistä. Tuotot tuloutetaan sillä tilikaudella, jolla peruste komissioon on syntynyt ja liiketoiminnan lopputulos on arvioitavissa luotettavasti.

Kirjattavat tuotot määritetään saadun tai saatavan vastikkeen käyvän arvon perusteella. Kirjattava tuottojen määrä ei sisällä ulkopuolisten puolesta perittyjä määriä kuten arvonlisäveroa.

KOROT JA OSINGOT

Korko ja osinkotuotot kirjataan, kun on todennäköistä, että liiketoimintaan liittyvä taloudellinen hyöty koituu yhteisön hyväksi ja tuotot ovat määritettävissä luotettavasti. Korkotuotot kirjataan efektiivisen koron menetelmää noudattaen ja osingot silloin, kun osakkeenomistajan oikeus maksun saamiseen on syntynyt.

Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Konserni luokittelee pitkäaikaisen omaisuuserän tai luovutettavien erien ryhmän ja lopetettuihin toimintoihin liittyvät omaisuuserät myytävänä olevaksi, jos erän kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiallisesti omaisuuserän myynnistä. Tällöin omaisuuserä on välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan tavanomaisin ehdoin, johto on sitoutunut omaisuuserän myyntiä koskevaan suunnitelmaan, aktiiviset myyntiponnistelut on käynnistetty ja myynnin odotetaan erittäin todennäköisesti tapahtuvan vuoden kuluessa.

Myytävänä olevat omaisuuserät sekä lopetettuun toimintoon liittyvät omaisuuserät, jotka on luokiteltu myytävänä oleviksi, arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan käypään arvoon vähennettynä myynnistä johtuvilla menoilla. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Myytävänä olevat omaisuuserät, luovutettavien erien ryhmät, myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjatut erät sekä luovutettavien erien ryhmään sisältyvät velat esitetään taseessa erillään muista omaisuuseristä.

Lopetettu toiminto on yhteisön osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka edustaa erillistä merkittävää liiketoiminta-aluetta tai maantieteellistä toiminta-aluetta, on osa yhtä koordinoitua merkittävän liiketoiminta-alueen tai maantieteellisen alueen luopumissuunnitelmaa tai on tytäryhtiö, joka on hankittu yksinomaan tarkoituksena myydä se edelleen. Lopetetun toiminnon tulos verojen jälkeen esitetään omana eränään konsernin laajassa tuloslaskelmassa.

Rahoitusvarat ja rahoitusvelat

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin arvostusryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti, jaksotettuun hankintamenuun tai käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella, ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Konsernin rahoitusvarat ovat tällä hetkellä sellaisia, että ne luokitellaan joko jaksotettuun hankintamenuun tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostetuksi.

Konserni kirjaa rahoitusvarojen ostot ja myynnit kaupantekopäivän perusteella käypään arvoon. Transaktiomenot sisällytetään rahoitusvarojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä, jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

JAKSOTETTUUN HANKINTAMENOON ARVOSTETTAVAT

Ryhmään on luokiteltu konsernin myynti- ja muut saamiset ja ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Lyhytaikaiset myyntisaamiset on merkitty kirjanpitoon alkuperäisen laskutetun määrän mukaisesti vähennettynä epävarmoilla saamisilla. Pitkäaikaisten saamisten arvostamisessa arvioidut vastaiset maksut diskontataan nykyhetkeen.

Saamiset sisältyvät taseessa luonteensa mukaisesti lyhyt- tai pitkäaikaisiin varoihin: viimeksi mainittuihin, mikäli ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluessa.

KÄYPÄÄN ARVOON MUUN LAAJAN TULOKSEN ERIEN KAUTTA ARVOSTETTAVAT

Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta arvostettavat rahoitusvarat koostuvat osakkeista ja korollisista sijoituksista ja ne arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman erään Muut rahastot sisältyvässä käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio.

Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta arvostettavat rahoitusvarat sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, paitsi jos ne on tarkoitus pitää alle 12 kuukauden ajan tilinpäätöspäivästä lähtien, jolloin ne sisällytetään lyhytaikaisiin varoihin.

KÄYVÄN ARVON MÄÄRITTELY

Rahoitusvarojen käypä arvo määritetään ensisijaisesti käyttäen markkina-arvoja. Niiden puuttuessa käytetään käyvän arvon määrittämiseen vastaavien instrumenttien markkina-arvoja tai rahavirtojen diskonttausta.

RAHAVARAT

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien. Käytetyt luottolimiitit sisältyvät lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin.

Rahoitusvara kirjataan pois taseesta vain silloin, kun sopimusperusteinen oikeus rahavaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa olemasta voimassa tai konserni siirtää rahoitusvaroihin kuuluvan erän toiselle osapuolelle siten, että erän omistamiseen liittyvät riskit ja edut tai sitä koskeva määräysvalta siirtyvät toiselle osapuolelle.

ARVONALENTUMINEN

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä siitä, että rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut. Mikäli näyttöä mahdollisesta arvonalentumisesta on, tappion suuruus määritetään omaisuuserän kirjanpitoarvon ja kyseisen erän käyvän arvon tai odotettavissa

olevien vastaisten, alkuperäisellä efektiivisellä korolla diskontattujen rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Arvonalentuminen kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin.

Konserni kirjaa myyntisaamisista arvonalentumistappion, kun on olemassa objektiivista näyttöä (kuten epäonnistuneet perintätoimenpiteet) siitä, että saamista ei saada perittyä täysimääräisenä. Tuloslaskelmaan kirjattavan arvonalentumistappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin myöhemmällä tilikaudella ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan, kirjattu tappio perutaan tulosvaikutteisesti.

RAHOITUSVELAT

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon. Transaktiomenot sisällytetään rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon.

Alkuperäisen arvostuksen jälkeen kaikki rahoitusvelat, lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuon. Hankintamenon ja efektiivisen koron menetelmän tuottaman tasearvon välinen erotus kirjataan tulosvaikutteisesti velan juoksuaikana.

Rahoitusvelat esitetään jaettuna pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin niiden realisointiajan perustella. Rahoitusvelka kirjataan pois taseesta silloin, kun velka on lakannut olemasta.

JOHDANNAISINSTRUMENTIT JA SUOJAUS

Johdannaiset kirjataan alun perin johdannaissopimuksen solmimispäivän käypään arvoon, ja sen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen mukaisesti. Johdannaissopimusten käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelmaan rahoituseriin. Konsernilla ei ole voimassa olevia johdannaissopimuksia.

Osakepääoma ja omat osakkeet

Konserni esittää ulkona olevat kantaosakkeet osakepääomana. Hallussa olevat omat osakkeet esitetään oman pääoman vähennyksenä. Omien osakkeiden ostoista, myynneistä, liikkeeseenlaskusta tai mitätöinnistä ei kirjata voittoa tai tappiota tuloslaskelmaan vaan maksetut tai saadut vastikkeet kirjataan suoraan omaan pääomaan.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulema voi poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEIDEN VALINTAAN JA SOVELTAMISEEN LIITTYVÄ HARKINTA

Konsernin johto käyttää harkintaa tehdessään päätöksiä tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valinnassa ja näiden soveltamisessa. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassaolevassa IFRS-normistossa on vaihtoehtoisia kirjaamis-, arvostamis- tai esittämistapoja. Johto on käyttänyt harkintaa mm. leasingsopimusten ja rahoitusvarojen luokittelussa sekä tilinpäätöksen esittämistavassa.

ARVIOIHIN LIITTYVÄT EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Arvioiden taustalla ovat aikaisemmat kokemukset sekä tulevaisuutta koskevat, tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidetyt oletukset, jotka liittyvät muun muassa konsernin taloudellisen toimintaympäristön odotettuun kehitykseen myynnin ja kustannustason kannalta. Konsernissa seurataan arvioiden ja olettamusten toteutumista sekä näiden taustalla olevien tekijöiden muutoksia säännöllisesti yhdessä liiketoimintayksiköiden kanssa käyttämällä useita, sekä sisäisiä että ulkoisia tietolähteitä. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arvioita ja olettamuksia korjataan ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Laskenta-arvioita ja johdon harkintaa on käytetty mm. määritettäessä tiettyjen omaisuuserien realisoitavuutta, aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden taloudellista vaikutusaikaa, laskennallisia verosaamia (liitetieto 18), yritysten yhteenliittymiseen liittyvää hankintamenon kohdistamista ja osakkeiden takaisinostovelvoitteen hintaa sekä suoritettaessa arvonalentumistestausta, missä rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuvien laskelmien avulla (liitetieto 15). Arviot perustuvat johdon tämänhetkiseen parhaaseen näkemykseen, mutta on mahdollista, että toteumat poikkeavat tilinpäätöksessä käytetyistä arvioista.

3. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Konserni altistuu normaalissa liiketoiminnassaan rahoitusriskeille. Konsernin rahoitus ja rahoitusriskien hallinta hoidetaan keskitetysti emoyhtiössä konsernihallituksen hyväksymän rahoituspolitiikan mukaisesti. Konsernin rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on minimoida rahoitusriskien epäsuotuisat vaikutukset konsernin tulokseen, omaan pääomaan ja maksuvalmiuteen. Riskeiltä suojautumiseen voidaan käyttää johdannaisinstrumentteja.

Markkinariskit

VALUUTTARISKI

Konserni toimii kansainvälisesti ja on siten altistunut eri valuuttapositioneista aiheutuville transaktioriskeille ja riskeille, jotka syntyvät, kun eri valuutoissa olevat sijoitukset muunnetaan emoyhtiön toimintavaluuttaan.

Konsernin kannalta suurimmat valuuttariskit aiheutuvat Ruotsin kruunun valuuttakurssivaihtelusta. Valuuttakurssiriski aiheutuu pääasiassa siitä, että Enfollla on tytäryhtiö kyseisessä maassa. Valuuttakurssiriskiä vähentää se, että kyseisen maan kaupankäynti tapahtuu pääasiassa maan omassa

valuutassa, jolloin tuottojen ja kulujen valuuttakurssimuutokset netottuvat toisiaan vastaan. Toimintamallista johtuen kassavirtavaikutteisia valuuttakurssieroja realisoituu melko vähäisessä määrin ja näiden erien suojaamispäätökset tehdään tapauskohtaisesti.

Tytäryhtiösijoitusten ja konsernin sisäisten rahoitustapahtumien osalta valuuttakurssien muutokset aiheuttavat vaihtelua konsernin omaan pääomaan. Tämän lisäksi oman pääoman valuuttariskiä syntyy voittovarojen ja tilikauden tuloksen kautta. Vuoden 2018 lopussa oman pääoman valuuttamääräinen translaatiopositio oli noin 0,1 MEUR (2017: 0,2). Positioon on sisällytetty euromaiden ulkopuolisiin tytäryhtiöihin tehty nettosijoitus. Positio muodostuu pääosin Ruotsin kruunumääräisistä sijoituksista. Positioon sisältyy vähäinen määrä Tanskan ja Norjan kruunumääräisiä sijoituksia. Lisäksi konsernilla on 204 miljoonan Ruotsin kruunun (n. 20 MEUR) sisäinen laina nettosijoituksena ulkomaisessa toiminnassa.

Translaatiopositiota on suojattu Ruotsin kruunun määräisillä lainoilla.

Konsernin ulkomaan rahan määräiset varat ja velat muutettuna euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin ovat seuraavat:

1000 EUR	2018	2017
Pitkäaikaiset varat	46 300	57 777
Pitkäaikaiset velat	39 318	41 085
Lyhytaikaiset varat	24 026	32 742
Lyhytaikaiset velat	44 482	48 745

Konsernin ulkopuoliset lainat ovat sekä euromääräisiä että Ruotsin kruunumääräisiä ja altistuvat siten osittain valuuttakurssimuutoksille.

Emoyhtiöllä on lisäksi vähäisessä määrin USD-, GBP- ja SEK -määräisiä ostosopimuksia. Liiketoiminnan luonteen vuoksi tilauksen ja toimituksen välinen aika on lyhyt ja valuuttariski jää sen vuoksi pieneksi.

Konsernin realisoituneet valuuttakurssitappiot vuonna 2018 olivat 132 000 EUR (149 000).

Herkkyysanalyysi valuuttakurssimuutosten osalta

Muutosprosentti = keskimääräinen volatilitteetti edellisen 12 kk ajalta:

1000 EUR	2018	2017
Muutosprosentti	6,10	5,53
Vaikutus		
Verojen jälkeiseen voittoon	+325 / -340	+198 / -220
Omaan pääomaan	+933 / -696	+28 / -42

KORKORISKI

Konsernin korollinen velka sekä vähäisessä määrin konsernin lyhyet rahamarkkinasijoitukset altistavat sen rahavirran korkoriskille.

Konsernin lainasalkku 31.12.2018 koostuu SEK-määräisistä rahalaitoslainoista sekä euromääräisestä joukkovelkakirjalainasta. Rahalaitoslainat ovat vaihtuvakorkoisia, ryhmäjoukkovelkakirjalaina on kiinteäkorkoinen.

Korollisten velkojen erittely on esitetty alla:

	1000 Valuutassa		1000 EUR	
	2018	2017	2018	2017
Pankkilainat, lyhytaikainen				
EUR	1755	344	1755	344
SEK	177 557	180 722	17 315	18 359
Yhteensä			19 070	18 703
Joukkovelkakirjalaina, pitkäaikainen	2018	2017	2018	2017
SEK	0	9 969	0	9 969
Joukkovelkakirjalaina, lyhytaikainen	2018	2017	2018	2017
EUR	9 991	0	9 991	0
Muut korolliset velat				
Pitkäaikainen rahoitusleasingvelka EUR	1 235	1 509	1 235	1 509
Lyhytaikainen rahoitusleasingvelka EUR	1 906	1 905	1 906	1 905
Yhteensä	3 140	3 414	3 140	3 414
Rahavarat			156	1 948
Korollinen nettovelka			32 045	30 138

Konsernin muu korollinen velka muodostuu rahoitusleasingsopimusten maksuvelvoitteista. Rahoitusleasingsopimukset perustuvat pääosin kiinteisiin maksueriin ja korkojen muutos ei välittömästi vaikuta maksettavaan rahoitusleasingmaksun määrään.

Konserni analysoi pääasiallisen lainarahoituksen osalta mahdollisten korkomuutosten vaikutusta tulokseen. Konsernin kokonaiskorkoprosentti oli vuonna 2018 2,2 % (2017 2,9 %). Vaihtuvakorkoisten lainojen viitekoron nousu prosenttiyksiköllä olisi pienentänyt konsernin tulosta ja siten omaa pääomaa 173 000 EUR.

SIJOITUSTOIMINNAN MARKKINARISKI

Konsernin sijoituspolitiikan mukaisesti konserni sijoittaa vain matalariskisiin markkinarahatalletuksiin, pankkien sijoitustodistuksiin sekä lyhyen koron rahastoihin, jolloin sijoitustoimintaan liittyvä riski pysyy vähäisenä. Konserni ei sijoituspolitiikkansa vuoksi altistu noteerattujen osakkeiden markkinahintojen vaihtelusta aiheutuvalle hintariskille.

MAKSUVALMIUS

Konsernissa pyritään jatkuvasti seuraamaan liiketoiminnan vaatiman rahoituksen määrää, jotta konsernilla olisi tarpeeksi likvidejä varoja toiminnan rahoittamiseksi ja erääntyvien lainojen takaisinmaksuun. Konsernin rahoituksen saatavuuden ja joustavuuden takaamiseksi rahoituksen hankinnassa on käytetty useita rahoituslaitoksia ja rahoitusmuotoja sekä kiinnitetty huomioita lainojen tasapainoiseen maturiteettijakaumaan ja sopiviin laina-aikoihin.

Tärkeimpien lainasopimusten mukaan konsernin on noudatettava seuraavia taloudellisia kovenantteja:

- Nettovelkaantumisaste alle 100 %
- Korollinen nettovelka/käyttökate alle 3,5

Konserni on ylittänyt tilikaudella ja tilikauden päättyessä jälkimmäisen kovenantin. Konserni on saanut rahoittajilta hyväksynnän kovenantin ylitykselle. Kovenantteja tarkastellaan puolivuositain, joten tilinpäätöshetkellä konserni on luokitellut kovenantin piirissä olevat lainat lyhytaikaiseksi.

Rahoitusvelkojen erääntymistiedot esitetään [liitetiedossa 24](#).

Rahoitusneuvottelut kesäkuussa erääntyvän joukkovelkakirjalainan uudelleenrahoittamiseksi ovat edenneet suunnitellusti ja saadaan päätökseen keväällä.

Konserni sijoittaa rahat matalariskisiin ja erittäin likvideihin instrumentteihin. Konsernilla on 31.12.2018 156 000 EUR rahavaroja (1947 000) sekä 2 000 EUR (2 000) likvidejä rahastosijoituksia. Konsernin maksuvalmius on tilinpäätöshetkellä tyydyttävä.

Konsernin ostovelat, 4 927 000 EUR, samoin kuin muut lyhytaikaiset korottomat velat, 21 169 000 EUR, erääntyvät maksettavaksi vuoden 2019 aikana.

LUOTTORISKI

Rahoituksen luottoriskien minimoimiseksi konserni tekee sopimuksia ainoastaan vakavaraisten rahalaitosten ja muiden vastapuolten kanssa. Asiakkaiden luottokelpoisuus tarkastetaan säännöllisesti. Konsernilla ei ole merkittäviä saamisten luottoriskikeskittymiä, sillä konsernilla on jakautunut asiakaskunta. Tilikauden 2018 aikana kirjattujen luottotappioiden määrä oli 0 EUR (500). Konsernin luottoriskin enimmäismäärä vastaa rahoitusvarojen kirjanpitoarvoa tilikauden lopussa.

Myyntisaamisten ikäjakauma 31.12.

1000 EUR	2018		2017	
Erääntymättömät	19 841	81,37 %	19 318	76,49 %
1-14 pv	3 596	14,75 %	4 055	16,05 %
15-30 pv	295	1,21 %	494	1,96 %
31-60 pv	376	1,54 %	795	3,15 %
61-90 pv	80	0,33 %	209	0,83 %
91 pv	195	0,80 %	385	1,52 %
	24 384	100,00 %	25 255	100,00 %

PÄÄOMAN HALLINTA

Konsernin pääomanhallinnan pyrkimyksenä on optimaalisen pääomarakenteen avulla tukea liiketoimintaa varmistamalla normaalit toimintaedellytykset ja kasvattaa omistaja-arvoa tavoitteena paras mahdollinen tuotto. Optimaalinen pääomarakenne takaa myös pienemmät pääoman kustannukset.

Pääomarakenteeseen vaikutetaan mm. osingonjaon ja investointien rahoituksen suunnittelun kautta. Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan jatkuvasti nettovelkaantumisasasteella. Nettovelkaantumisasaste ja korollisten nettovelkojen kehittymistä kuvaavat tiedot esitetään tunnuslukutaulukossa.

4. LIIKEVAIHTO

Konsernin liikevaihto jakautuu asiakassopimustyypeittäin seuraavasti:

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Myyntituotot asiakassopimuksista		
Palveluiden myynti, jatkuvat palvelut	68 682	69 409
Palveluiden myynti, konsultointi	46 108	51 468
Laite- ja ohjelmistomyynti ja komissiot	10 771	10 780
Yhteensä	125 561	131 657

Maantieteellisiä alueita koskevat tiedot

Konserni toimii maantieteellisesti pääasiassa Suomessa ja Ruotsissa.

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Tuotot (ulkoiset)		
Suomi	51 960	51 919
Muut maat	73 601	79 738
Konsernin tuotot yhteensä	125 561	131 657

5. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	0	0
Muut	662	17
Yhteensä	662	17

6. MATERIAALIT JA PALVELUT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Ostot tilikauden aikana	8 038	9 185
Varaston muutos	0	95
Ulkopuoliset palvelut	22 226	22 382
Yhteensä	30 263	31 663

7. PALKAT JA MUUT TYÖSUHDE-ETUUDET

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Palkat ja palkkiot	61 629	65 721
Henkilöstörahaston voittopalkkio	0	0
Eläkevakuutusmaksut ja eläkkeet		
maksupohjaiset eläkejärjestelyt	8 792	8 919
Muut henkilösivukulut	2 966	3 526
Yhteensä	73 387	78 166

Johdon työsuhde-etuuksista kerrotaan [liitetiedossa 27 Lähipiiri-informaatio](#).

Osakepalkitsemisesta on lisätietoa [liitetiedossa 23](#).

Konsernin henkilökunta keskimäärin tilikaudella

	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Suomi	323	318
Ruotsi	560	594
Norja	1	0
Yhteensä	884	911
Henkilökunnan määrä tilikauden lopussa	881	888

8. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Poistot hyödykeryhmittäin		
Aineettomat hyödykkeet	2 514	2 703
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	2 223	2 289
Poistot yhteensä	4 736	4 992
Arvonalentumiset hyödykeryhmittäin		
Liikearvo	1 513	4 061
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	6 249	9 053

9. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	2 466	2 626
Matkakulut	2 156	2 243
Toimitilakulut	3 924	4 551
Ajoneuvokulut	1 279	1 701
Laite- ja ohjelmistokulut	2 436	1 992
Muut hallintokulut	2 931	2 622
Puhelin- ja datakulut	630	808
Markkinointi-, myynti- ja edustuskulut	1 225	1 064
Liiketoiminnan muut kulut	1 728	300
Yhteensä	18 775	17 907

Konsernilla ei ole ollut olennaisia tutkimus- ja kehittämismenoja. Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyy vuokratuloja EUR 6 867 000 (7 636 000).

Tilintarkastajien palkkiot

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Tilintarkastus	170	135
Veroneuvonta	12	21
Muut palvelut	58	106
Yhteensä	239	262

10. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Osinkotuotot	7	8
Korkotuotot	2	17
Kurssivoitot	1 842	690
Muut rahoitustuotot	173	454
Rahoitustuotot yhteensä	2 024	1 170
Korkokulut	570	661
Kurssitappiot	2 411	1 251
Muut rahoituskulut	210	208
Rahoituskulut yhteensä	3 190	2 119

11. TULOVEROT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero		
Verot tilikauden voitosta	1 020	1 179
Aiempia tilikausia koskevat oikaisut	-2	463
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot yhteensä	1 018	1 642
Laskennalliset verot		
Laskennallisen verosaamisen lisäys+/vähennys-	3	-159
Laskennallisen verovelan lisäys-/vähennys+	-176	-322
Laskennallinen vero yhteensä	-173	-482
Tuloverokulu	845	1 160
Tuloverojen jakaantuminen:		
Jatkuvien toimintojen voitto	845	1 115
Lopetetun toiminnon voitto	0	46
Tuloverokulu yhteensä	845	1 160

Voimassa olevan verokannan 20,0 % (Suomessa 20,0 % vuonna 2017) mukaisesti laskettujen verojen vertailu tuloslaskelmassa esitettyihin veroihin:

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Jatkuvien toimintojen voitto ennen veroja	-3 619	-6 065
Lopetettujen toimintojen voitto ennen veroja	0	15 592
Voitto ennen veroja	-3 619	9 527
Verot laskettuna voim. olevalla Suomen verokannalla	-724	2 718
Ulkomaisten tyttäreiden poikkeavat verokannat	-49	-48
Verotuksessa vähennyskelvottomat kulut	547	769
Verovapaat tuotot	-192	-3 852
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset	1 269	1 101
Tilinpäätössiirtojen vaikutus	-8	10
Aiempiä tilikausia koskevat verot	2	463
Lopetettujen toimintojen verot	0	-46
Verot tuloslaskelmassa	845	1 115

Sovellettujen verokantojen painotettu keskiarvo oli vuonna 2018 20,6 %.

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verokulut (-)tuotot ovat seuraavat:

1000 EUR	Ennen veroja	2018 Verokulu(-)/ tuotto	Verojen jälkeen
Myytävässä olevat sijoitukset	-5	0	-5
Nettosijoituksesta ulkomaiseen tytäryhtiöön aiheutuvat kurssierot	-663	0	-663
Muut muuntoerot	-33	0	-33
Muut laajan tuloksen erät	-701	0	-701

1000 EUR	Ennen veroja	2017 Verokulu(-)/ tuotto	Verojen jälkeen
Myytävässä olevat sijoitukset	16	-3	13
Nettosijoituksesta ulkomaiseen tytäryhtiöön aiheutuvat kurssierot	-504	0	-504
Muut muuntoerot	-56	0	-56
Muut laajan tuloksen erät	-543	-3	-547

12. LOPETETUT TOIMINNOT

Enfo Oyj myi tilikaudella 2017 tytäryhtiönsä Enfo Zender Oy:n koko osakekannan kuopiolaiselle laskutuksen ja maksuvalvonnan palveluihin erikoistuneelle Ropo Capitalille.

Lokakuussa 2017 taloushallinnon palveluyritys Administer Oy osti enemmistöosuuden Enfo Oyj:n tytäryhtiö Enfo Partner Oy:stä. Enfo jäi kaupan jälkeen yhtiön vähemmistöosakkaaksi vajaalla 20 % omistusosuudella.

Myydyt liiketoiminnot on luokiteltu tilipäätöksessä lopetetuksi toiminnoiksi ja raportoitu erillään konsernin jatkuvista toiminnoista.

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Lopetettujen toimintojen tulos		
Liikevaihto	0	6 572
Kulut	0	-8 789
Voitto ennen veroja	0	-2 216
Verot	0	-46
Tulos verojen jälkeen	0	-2 262
Myyntivoitto tytäryrityksistä verojen jälkeen	0	17 808
Voitto lopetetusta toiminnosta	0	15 547
Lopetettujen toimintojen rahavirrat		
Liiketoiminnan rahavirrat	0	229
Investointien rahavirrat	0	-705
Rahoituksen rahavirrat	0	0
Rahavirrat yhteensä	0	-477

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Yksityiskohtaiset tiedot tytäryritysten myynnistä		
Saatu vastike	0	20 815
Myydyn nettovarallisuuden kirjanpitoarvo	0	-2 602
Myyntiin liittyvät kulut	0	-406
Voitto ennen veroja	0	17 808
Vero myyntivoitosta	0	0
Myyntivoitto verojen jälkeen	0	17 809

13. OSAKEKOHTAINEN TULOS

Osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva kauden voitto kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla.

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Yhtiön osakkeenomistajille kuuluvat voitto:		
Jatkuvista toiminnoista	-6 090	-8 954
Lopetetusta toiminnoista	0	15 547
Yhtiön osakkeenomistajille kuuluvat voitto yhteensä	-6 090	6 592
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo	664	665
Laimentamaton/laimennettu osakekohtainen tulos	2018 EUR	2017 EUR
Yhtiön osakkeenomistajille kuuluva jatkuvien toimintojen tulos	-9,17	-13,46
Tulos lopetetusta toiminnoista	0,00	23,37
Yhtiön osakkeenomistajille kuuluva laimentamaton osakekohtainen tulos yhteensä	-9,17	9,91

14. AINEELLISET HYÖDYKKEET

1000 EUR	2018	2017
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	4 134	15 844
Lisäykset	17	229
Lisäykset liiketoimintojen yhdistämisestä	0	0
Vähennykset	-628	-7 366
Yritysmyyntit	0	-4 544
Kurssierot	-34	-29
Hankintameno 31.12.	3 489	4 134
Kertyneet poistot 1.1.	3 707	15 303
Lisäykset liiketoimintojen yhdistämisestä	0	0
Vähennysten kertyneet poistot	-543	-7 230
Tilikauden poistot	176	162
Yritysmyyntien kertyneet poistot	0	-4 510
Kurssierot	-20	-19
Kertyneet poistot 31.12.	3 320	3 707
Myytävänä oleviksi luokitellut omaisuuserät	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	169	427

1000 EUR	2018	2017
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	119	383
Lisäykset	0	0
Vähennykset	-87	-279
Siirto erien välillä	0	0
Kurssiero	-4	15
Hankintameno 31.12.	28	119
Kertyneet poistot 1.1.	43	302
Tilikauden poistot	17	18
Lisäykset liiketoimintojen yhdistämisestä	0	0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-78	-273
Kurssierot	12	-5
Kertyneet poistot 31.12.	-7	43
Kirjanpitoarvo 31.12.	35	76

1000 EUR	2018	2017
Rahoitusleasing		
Hankintameno 1.1.	8 641	9 706
Lisäykset	1 655	1 471
Vähennykset	-1 543	-2 536
Hankintameno 31.12.	8 753	8 641
Kertyneet poistot 1.1.	5 674	5 924
Vähennysten kertyneet poistot	-1 369	-2 356
Kauden poisto	1 988	2 106
Alaskirjaus	-90	
Kertyneet poistot 31.12.	6 203	5 674
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 551	2 968
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	2 753	3 470

15. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Konsernin aineettomat hyödykkeet muodostuvat pääosin liikearvosta ja hankituista ohjelmistoista. Konsernilla ei ole olennaista määrää sisäisesti valmistettuja hyödykkeitä. Konsernilla ei ole aineettomia hyödykkeitä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika.

1000 EUR	2018	2017
Liikearvo*		
Hankintameno 1.1.	69 466	77 803
Lisäykset	0	0
PPA Kohdistusten vaikutukset	0	-2 652
Arvon alentumiset	-1 513	-4 061
Kurssiero	-1 859	-1 624
Kirjanpitoarvo 31.12.	66 094	69 466

* Liikearvoa on alennettu vastamaan kerrytettävissä olevaa rahamäärää kirjaamalla arvonalentuminen liikearvosta. Tappio sisältyy tuloslaskelmassa poistot ja arvonalentumiset -erään.

1000 EUR	2018	2017
Muut aineettomat hyödykkeet		
Asiakassuhteet ja tuotemerkit		
(liiketoimintojen yhdistäminen)		
Hankintameno 1.1.	15 435	14 334
Lisäykset	1	2 314
Vähennykset	-1	-797
Kurssiero	-574	-416
Hankintameno 31.12.	14 861	15 435
Kertyneet poistot 1.1.	11 334	10 896
Poistot	1 226	1 585
Vähennysten kertyneet poistot	0	-797
Kurssiero	-451	-350
Kertyneet poistot 31.12.	12 110	11 334
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 751	4 101

1000 EUR	2018	2017
Muut aineettomat hyödykkeet*		
Hankintameno 1.1.	6 662	12 815
Lisäykset	130	0
Lisäykset yrityshankintojen kautta	0	0
Vähennykset, yritysmyyntit	-74	-2 377
Vähennykset	-664	-3 768
Siirrot erien välillä	1 322	0
Kurssierot	-4	-8
Hankintameno 31.12.	7 373	6 662
Kertyneet poistot 1.1.	6 400	10 470
Vähennysten kertyneet poistot	0	-3 768
Yritysmyyntien kertyneet poistot	-61	-1 110
Arvon alentuminen	0	9
Kauden poisto	279	794
Kurssierot	-3	5
Kertyneet poistot 31.12.	6 616	6 400
Kirjanpitoarvo 31.12.	757	262

* Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät pääasiassa lisenssejä ja atk-ohjelmistoja.

1000 EUR	2018	2017
Aineettomat rahoitusleasinghyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	2172	2951
Lisäykset	510	206
Vähennykset	-469	-791
Yritysmyyntit	0	-194
Hankintameno 31.12.	2213	2172
Kertyneet poistot 1.1.	1779	2163
Vähennysten kertyneet poistot	-467	-791
Yritysmyyntien kertyneet poistot	0	-189,6
Kauden poisto	348	596
Kertyneet poistot 31.12.	1660	1779
Kirjanpitoarvo 31.12.	553	393
Keskeneräinen käyttöomaisuus	2018	2017
Hankintameno 1.1.	581	0
Lisäykset	859	581
Vähennykset	-1322	0
Hankintameno 31.12.	118	581
Muut aineettomat hyödykkeet yhteensä	4179	5337
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	70 273	74 804

Liikearvo on allokoitu arvonalentumistestausta varten kassavirtaa tuottaville yksiköille. Kassavirtaa tuottavat yksiköt ovat liiketoiminta-alueita, joilla johto seuraa liiketoimintaa ja siihen liittyvää liikearvoa. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritelty perustuen käyttöarvolaskelmiin. Laskelmat perustuvat johdon hyväksymiin ennusteisiin, jotka kattavat 3 vuotta. Ennakoidut rahavirrat diskontataan nykyhetkeen.

Liikearvon kohdistaminen kassavirtaa tuottaville yksiköille:

1000 EUR	2018	2017
Data platforms and Care	27 016	27 994
Applications	15 128	16 505
Information management	13 569	14 159
Zuite	10 381	10 809
Yhteensä	66 094	69 467

Vertailuvuoden tieto on esitetty tilinpäätöshetkellä voimassa olevien liiketoiminta-alueiden mukaisesti. Muutokset liikearvon määrissä johtuivat arvonalentumistappiosta 1513 000 EUR ja muuntoeroista.

Ennustejakson jälkeiset rahavirrat on ennustettu käyttäen 2 % kasvuoletusta. Käytetty kasvuoletus ei ylitä toimialan pitkäaikaista keskimääräistä kasvua.

Laskelmien toteutumiseen vaikuttaa seuraavat käytetyt oletukset:

Ennustettu liikevaihto: Oletusten taustalla on näkemys markkinoiden yleisestä kasvu- ja hintakehityksestä sekä arvio konsernin markkinaosuudesta. Oletusten arvot perustuvat johdon aikaisempaan kokemukseen liiketoiminnan kehittymisestä, tämänhetkiseen markkinaosuuteen sekä aikaisemmin tapahtuneeseen markkinaosuuden kehittymiseen ja ulkopuolisten tahojen antamiin arvioihin alan tulevaisuuden näkymistä.

Henkilöstö- ja muiden kustannusten kehitys: Johdon käyttämät oletukset perustuvat aikaisempaan kokemukseen henkilöstökustannusten kehityksestä, tiedossa oleviin palkankorotussopimuksiin sekä yleiseen näkemykseen kustannusten kehittymisestä.

Diskonttaus korko: Laskelmissa käytetty korko on määritetty painotetun pääomakustannuksen (WACC, weighted average cost of capital) avulla. Käytetty korko 8,2 % kuvaa oman ja vieraan pääoman kokonaiskustannusta ottaen huomioon omaisuuseriin liittyvät erityiset riskit. Ilmoitettu diskonttauskorko on määritetty ennen veroja.

ARVONALENTUMISTAPPIOIDEN KOHDISTAMINEN JA KIRJAAMINEN

Vuosittaisen arvonalentumistestauksen seurauksena konsernissa syntyi 1513 000 EUR suuruinen arvonalentuminen. Keskeisissä liikearvotestauksessa käytetyissä oletuksissa ei aikaisempiin vuosiin verrattuna ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Johto totesi kuitenkin, että Applications-liiketoiminnan aikaisempien vuosien ennustetarkkuuden perusteella on syytä tarkastella kriittisesti erityisesti kolmen vuoden ennustejakson jälkeisiä rahavirtoja. Tämän tarkastelun seurauksena päädyttiin 587 000 EUR suuruiseen arvonalentumisen määrään. Lisäksi Enfo lopetti toiminnan liiketoimintayksikössä Care Transform Karlskrona Ruotsissa, ja kirjasi tästä syystä alas tähän liiketoimintaan kuuluvan liikearvon 927 000 EUR.

Arvonalentumistappio kohdistui kassavirtaa tuottaviin yksiköihin seuraavasti:

1000 EUR	2018	2017
Arvonalentumistappio		
Data platforms and Care	927	0
Applications	587	3152
Information management	0	448
Zuite	0	461
Yhteensä	1514	4061

Arvonalentumistestaukseen perustuva koko kerrytettävissä oleva rahamäärä 31.12.2018 oli noin 106,7 MEUR euroa.

Keskeiset oletukset, joilla yksiköiden kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi sen kirjanpitoarvon suuruinen:

	Data platforms and Care	Information management	Zuite
Liikevaihto jää ennustetusta vuosina 2019-2021	4,00 %	5,00 %	14,00 %
Diskonttaus korko	10,29 %	9,85 %	10,57 %
Ennustejakson jälkeinen rahavirran kasvu	0,52 %	0,40 %	0,20 %

16. KÄYPÄÄN ARVOON LAAJAN TULOSLASKELMAN KAUTTA ARVOSTETTAVAT RAHOITUSVARAT

Pitkäaikaiset, 1000 EUR	2018	2017
1.1.	130	131
Käyvän arvon muutokset	-7	5
Arvonalentumiset	0	-5
31.12.	123	130
Lyhytaikaiset, 1000 EUR	2018	2017
1.1.	2	2
31.12.	2	2

Käypään arvoon laajan tuloslaskelman kautta arvostettavat rahoitusvarat muodostuivat pääasiassa rahastosijoituksista sekä vähäisistä osakesijoituksista.

17. PITKÄAIKAISET SAAMISET

1000 EUR	2018	2017
Omistusyhteisyrittäjälainasaamiset	500	500
Vakuustalletukset	288	321
Muut pitkäaikaiset saamiset	86	0
Yhteensä	874	821

18. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2017 aikana:

Laskennalliset verosaamiset, 1000 EUR	31.12.2016	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kirjattu laajan tuloksen eriin	Kurssiero	31.12.2017
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet: erilainen poistoaika verotuksessa, aktivoidut rahoitusleasinghyödykkeet	60	-4				56
Varaukset	104	-125				-21
Työsuhde-etuudet	52	-4			-1	47
Vahvistetut tappiot	1281	270			-44	1507
Yhteensä	1497	136	0	0	-45	1589
Laskennalliset verovelat:						
Aineellisten hyödykkeiden erilainen poistoaika verotuksessa	60	-45			0	15
Rahoitusvarojen arvostus käypään arvoon	16		3			19
Yrityskauppojen yhteydessä kirjatut aineettomat hyödykkeet	723	177			-17	883
Yhteensä	799	132	3	0	-17	917

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2018 aikana:

Laskennalliset verosaamiset, 1000 EUR	31.12.2017	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kirjattu laajan tuloksen eriin	Kurssiero	31.12.2018
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet: erilainen poistoaika verotuksessa, aktivoidut rahoitusleasinghyödykkeet	56	-3				53
Varaukset	-21					-21
Työsuhde-etuudet	47					47
Vahvistetut tappiot	1507				-62	1445
Yhteensä	1589	-4	0	0	-62	1524
Laskennalliset verovelat:						
Aineellisten hyödykkeiden erilainen poistoaika verotuksessa	15	8				23
Rahoitusvarojen arvostus käypään arvoon	19		-1			18
Yrityskauppojen yhteydessä kirjatut aineettomat hyödykkeet	883	-257			-27	599
Muut erät	0	73				73
Yhteensä	917	-176	-1	0	-27	713

Konsernilla on 5,7 MEUR käyttämättömiä vahvistettuja tappioita, joilla ei ole vanhenemisaikaa.

Kyseisestä tappiosta ei ole kirjattu laskennallista verosaamista, koska tappion hyväksikäyttö on tilin päätöshetkellä epävarmaa.

Laskennallisista verosaamisista odotetaan realisoituvan 219 000 EUR (979 000) seuraavan 12 kk:n aikana.

Laskennallisista verovelosta noin 122 000 EUR (263 000) odotetaan realisoituvan 12 kk:n kuluessa.

19. VAIHTO-OMAISUUS

1000 EUR	2018	2017
Aineet ja tarvikkeet	0	95
Yhteensä	0	95

20. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

1000 EUR	2018	2017
Myyntisaamiset	24 384	25 256
Tuloverosaamiset	1810	1675
Muut siirtosaamiset	3 475	3196
Muut saamiset	141	34
Myyntisaamiset ja muut saamiset yhteensä	29 810	30 161

Myyntisaamisten ja muiden saamisten käyvät arvot vastaavat niiden kirjanpitoarvoa.

21. RAHAVARAT

1000 EUR	2018	2017
Käteinen raha ja pankkitilit	156	1948
Yhteensä	156	1948

Taseen rahavarat vastaavat rahavirtalaskelmassa esitettyjä rahavaroja. Rahavarojen käyvät arvot eivät eroa kirjanpitoarvosta.

22. OMA PÄÄOMA

Osakepääoma

Seuraavassa on esitetty muutokset osakkeiden lukumäärissä:

	Liikkeeseen lasketut osakkeet	Omat osakkeet	Ulkona olevat osakkeet
31.12.2016	660 761	1670	659 091
Omien osakkeiden hankinta		3188	
Osakeanti	9 588		
Omien osakkeiden myynti		-368	
31.12.2017	670 349	4 490	665 859

	Liikkeeseen lasketut osakkeet	Omat osakkeet	Ulkona olevat osakkeet
31.12.2017	670 349	4 490	665 859
Omien osakkeiden hankinta		8896	
Osakeanti	8 902		
31.12.2018	679 251	13 386	665 865

Enfo Oyj:llä on yksi osakesarja. Jokaisella osakkeella on yksi ääni. Yhtiön osakkeet kuuluvat arvo-osuusjärjestelmään.

OMAT OSAKKEET

Vuonna 2018 Enfo Oyj osti 8896 kpl omia osakkeitaan. Yhtiön hallussa on tilinpäätöspäivänä 13386 omaa osaketta. Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet vastaavat 1,97 % osakkeiden ja äänten kokonaismäärästä.

Seuraavassa on esitetty kuvaukset oman pääoman rahastoista.

MUUNTOEROT

Konsernin omaan pääomaan sisältyy muuntoeroja, jotka syntyvät ulkomaisten tytäryritysten omien pääomien sekä sisäisen nettosijoitusta vastaavan lainasaamisen muuntamisesta tilinpäätöspäivän kurssiin.

ARVONMUUTOS- JA MUUT RAHASTOT

Arvonmuutosrahasto sisältää myytävissä olevien sijoitusten realisoitumattomat käyvän arvon muutokset verovaikutuksella vähennettynä sekä sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston.

1000 EUR	
1.1.2017	7 981
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta arvostettavien varojen arvon muutos	16
Laskennallisen veron osuus	-3
svop osakeanti	906
svop varojen jako	-7 890
svop siirto ylikurssirahastosta	13 316
svop siirto muut rahastot	11 755
31.12.2017	26 081

1000 EUR	
1.1.2018	26 081
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta arvostettavien varojen arvon muutos	-7
Laskennallisen veron osuus	1
svop osakeanti	678
Tytäryhtiöiden hankinta ja myynti	0
31.12.2018	26 754

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2017

	kpl
Osuuskunta KPY	567 593
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	12 322
Rongo Cap Oy	11 233
Gösta Serlachiuksen taidesäätiö	9 900
Seppo Kuula	6 211
Keskisuomalainen Oyj	4 966
Einari Vidgrén Oy	4 768
Lululemon Oy	3 703
Hannu Isotalo Oy	3 276
Kallax Oy	3 132
Muut	52 147
Yhteensä	679 251

OSINGOT

Tilikaudelta 2017 ei maksettu osinkoa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, ettei osinkoa makseta vuodelta 2018.

23. OSAKEPALKITSEMINEN

Konsernissa on tilikaudella 2018 otettu käyttöön avainhenkilöiden kannustejärjestelmä, johon sovelletaan IFRS 2 -standardin mukaista kirjauskäytäntöä. Järjestelmässä oli 31.12.2018 mukana 23 hallituksen päättämää avainhenkilöä. Järjestelmästä maksetaan palkkio osakkeina, mikäli ohjelman ehdot täyttyvät ansaintajakson aikana. Ansaintajakso päättyy 30.6.2022. Järjestelmästä annetaan palkkiona yhteensä enintään 12 426 osaketta. Hallitus voi myös päättää palkkion maksamisesta kokonaan tai osittain rahana.

Vuonna 2018 käyttöön otetusta järjestelmästä on laskettu käypä arvo simuloimalla toteutumisen todennäköisyyksiä eri vuosina sekä osakkeiden arvoa hyödyntäen vertailuryhmään kuuluvien yhtiöiden volatiliteettia. Käypään arvoon perustuen tilikaudella osakeperusteisista maksuista kirjattiin kuluksi yhteensä 33 857,87 EUR.

Yhtiö ei maksanut vuonna 2018 osakepalkkioita aikaisempien osakepohjaisten kannustinjärjestelmien nojalla. Vuonna 2013 ja sitä aikaisemmin päättyneiden avainhenkilöiden kannustejärjestelmien mukaiseen takaisinlunastusvelvollisuuteen liittyvä velka on esitetty muissa korottomissa pitkäaikaisissa veloissa.

24. RAHOITUSVELAT

Pitkäaikaiset, 1000 EUR	2018	2017
Joukkovelkakirjalaina	0	9 969
Rahoitusleasingvelat	1 235	1 509
Yhteensä	1 235	11 478

Lyhytaikaiset, 1000 EUR	2018	2017
Lainat rahoituslaitoksilta	19 070	18 703
Joukkovelkakirjalaina	9 991	0
Rahoitusleasingvelat	1 906	1 905
Yhteensä	30 966	20 607

Konsernin rahoitusvelat 31.12.2018 syntyvät lainoista rahoituslaitoksilta, ryhmäjoukkovelkakirjalainasta sekä rahoitusleasingvelasta.

Rahoitusleasingsopimukset ovat tyypillisesti 36-48 kk:n sopimuksia, joissa on kiinteä, sopimusajan kattava euromääräinen määritelty maksuerä.

Joukkovelkakirjalainan nimellisarvo on 10 000 000 EUR.

Lainojen käyvät arvot eivät olennaisesti poikkea kirjanpitoarvoista, koska korko on lähellä markkina-arvoa tai laina on luokiteltu lyhytaikaiseksi.

Rahoitusleasingvelkojen erääntymisajat

Rahoitusleasingvelkojen bruttomäärä - vähimmäisvuokrat erääntymisajoittain

1000 EUR	2018	2017
Yhden vuoden kuluessa	1 949	1 949
1-5 vuoden kuluessa	1 247	1 525
Yhteensä	3 196	3 474
Tulevat rahoituskulut	56	60
Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo	3 140	3 414

Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo erääntyy seuraavasti:

1000 EUR	2018	2017
Yhden vuoden kuluessa	1 902	1 905
1-5 vuoden kuluessa	1 238	1 509
Yhteensä	3 140	3 414

Pankkilainat, 1000 EUR	2018	2017
1-6 kk	11 052	10 029
6-12 kk	8 018	8 675
Yhteensä	19 070	18 703

Joukkovelkakirjalainat, 1000 EUR	2018	2017
1-6 kk	9 991	0
6-12 kk	0	0
1-3 vuotta	0	9 969
Yhteensä	9 991	9 969

Korollisten velkojen efektiivisten korkokantojen painotetut keskiarvot 31.12. olivat:

	2018	2017
Pankkilainat	1,5	2,7
Joukkovelkakirjalaina	3,2	3,2
Rahoitusleasingvelat	2,0	2,3

25. NETTOVELKOJEN TÄSMÄYTYSLASKELMA

1000 EUR	2018	2017
Rahavarat	156	1948
Likvidit sijoitukset	2	2
Lainat - vuoden kuluessa maksettavat	-30 963	-20 608
Lainat - yli vuoden kuluttua takaisin maksettavat	-1238	-11 478
Nettovelat	-32 044	-30 136
Rahavarat ja likvidit sijoitukset	158	1950
Bruttovelat - kiinteäkorkoiset	-13 131	-13 383
Bruttovelat - vaihtuvakorkoiset	-19 070	-18 703
Nettovelat	-32 044	-30 136

1000 EUR	Rahavarat	Likvidit sijoitukset	Rahoitusleasing vuoden kuluessa	Rahoitusleasing yli vuoden kuluessa	Lainat vuoden kuluessa	Lainat yli vuoden kuluessa	Yhteensä
Nettovelat 1.1.2017	5 018	2	-2 377	-2 267	-20 000	-19 197	-38 821
Rahavirrat	-4 368		472	758	9 927		6 789
Valuuttakurssioikaisut	-194				203	393	402
Muut muutokset, joihin ei sisälly maksua	1 492				-8 833	8 835	1 494
Nettovelat 31.12.2017	1 948	2	-1 905	-1 509	-18 703	-9 969	-30 136

1000 EUR	Rahavarat	Likvidit sijoitukset	Rahoitusleasing vuoden kuluessa	Rahoitusleasing yli vuoden kuluessa	Lainat vuoden kuluessa	Lainat yli vuoden kuluessa	Yhteensä
Nettovelat 1.1.2018	1 948	2	-1 905	-1 509	-18 703	-9 969	-30 136
Rahavirrat	-1 793		3	271	-1 104		-2 623
Valuuttakurssioikaisut	0				737		737
Muut muutokset, joihin ei sisälly maksua	0				-9 991	9 969	-22
Nettovelat 31.12.2018	155	2	-1 902	-1 238	-29 061	0	-32 044

26. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

1000 EUR	2018	2017
Pitkäaikaiset muut velat		
Muut pitkäaikaiset korottomat velat	376	890
Lyhytaikaiset		
Ostovelat	4 927	6 042
Tuloverovelka	680	383
Saadut ennakot	0	38
Siirtovelat		
Henkilöstöön liittyvät velat	9 513	10 812
Muut siirtovelat	3 872	1 241
Siirtovelat yhteensä	13 385	12 053
Muut velat	7 138	8 005
Lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	26 130	26 521
Ostovelat ja muut korottomat velat yhteensä	26 506	27 411

Ostovelkojen ja muiden velkojen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa.

27. LÄHIPIIRI-INFORMAATIO

KONSERNIRAKENNE

Konsernin emo- ja tytäryhtiösuhteet ovat 31.12.2018 seuraavat:

Yhtiön nimi	Kotipaikka	Konsernin osuus osakepääomasta, %	Konsernin osuus äänivallasta, %
Emoyhtiö: Enfo Oyj	Kuopio	100 %	100 %
Enfo Oyj:n tytäryhtiöt:			
Enfo Holdings AB	Tukholma	100 %	100 %
Enfo Sweden AB	Göteborg	100 %	100 %
Enfo Pointer AB	Tukholma	100 %	100 %
Enfo EnjoyIT Integration AB	Göteborg	100 %	100 %
Enfo Denmark ApS	Brøndby	100 %	100 %
Zuite Business Consulting AB	Göteborg	30 %	30 %
Enfo Norway Holding AS	Oslo	100 %	100 %

Zuite Business Consulting AB:ssä määräysvalta syntyy osakassopimusten perusteella. Määräysvallattomien omistajien osuus (70 %) on erotettu omaksi rivikseen konsernituloslaskelmassa ja konsernin omassa pääomassa.

KONSERNIN MUU LÄHIPIIRI

Konsernin muu lähipiiri muodostuu Enfo Oyj:n emoyhtiöstä Osuuskunta KPY:stä ja sisaryhtiöistä sekä konsernin johdosta, johon sisältyy konsernin hallitus, toimitusjohtaja sekä konsernin johtoryhmä sekä heidän puolisonsa ja samassa kotitaloudessa asuvat sukulaiset.

Johdon työsuhde-etuudet, 1000 EUR	2018	2017
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	1911	1389
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	339	314
Pitkäaikaiset etuudet	0	0
Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet	0	135
Osakeperusteiset maksut	0	0
Yhteensä	2 250	1 838

Emoyhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen tietoja esitetään emoyhtiön tilinpäätöksessä [liitetiedossa 5](#).

Muut lähipiirin kanssa toteutuneet liiketapahtumat ja avoimet saldot, 1000 EUR	2018	2017
Tavaroiden ja palveluiden myynnit		
Emo- ja sisaryhtiöt	1074	869
Tavaroiden ja palveluiden ostot		
Emo- ja sisaryhtiöt	67	69
Myynti- ja muut saamiset		
Emo- ja sisaryhtiöt	219	215
Tavaroiden ja palveluiden myynnit		
Osakkuusyhtiöt	1224	597
Tavaroiden ja palveluiden ostot		
Osakkuusyhtiöt	1290	710
Myynti- ja muut saamiset		
Osakkuusyhtiöt	67	591
Osto- ja muut velat		
Osakkuusyhtiöt	0	169

Konserni on tehnyt kahdeksan vuotta kattavan vuokrasopimuksen 1.1.2012 lähtien Osuuskunta KPY:n kanssa koskien Kiinteistö Oy Siilinjärven Lentokapteenissa olevia laittiloja. Vuokravastuu sisältyy vastuulaskelmaan. Konsernilla ei ole muita merkittäviä liiketapahtumia, saamia tai velkoja tai takauksia lähipiirin kanssa.

28. VASTUUT

Konsernilla on seuraavat vastuut:

Leasingvastuut, 1000 EUR	2018	2017
Alkaneella tilikaudella maksettavat	1832	2077
Myöhemmin maksettavat	1821	2041
Yhteensä	3 653	4 118
Muut vuokravastuut	5834	9297
Muut vastuusitoumukset	157	265
Pankkitakaukset	305	305
Yhteensä	6 295	9 867
Yhteensä	9 948	13 985

Konsernin vuokrasopimusveloitteet liittyvät vuokralle otettuihin toimitiloihin, autoihin ja muihin vuokralle otettuihin hyödykkeisiin.

Vuokra- ja leasingvastuiden erääntymisajat, 1000 EUR	2018	2017
Muut vuokrasopimukset - vähimmäisvuokrien kokonaismäärä	9487	13415
Yhden vuoden kuluessa	4845	5468
Yli yhden ja enintään viiden vuoden kuluttua	4642	7947
Yli viiden vuoden kuluttua		
Yhteensä	9 487	13 414

Sopimukseen ei sisälly merkittäviä alivuokrasuhteita eikä ehdollisia vuokria.

29. TIEDOT OSAKKUUSYHTIÖSTÄ

Enfo Oyj on omistanut tilikauden aikana osuuden taloushallinnon ulkoistuspalveluja tuottavasta Administer Parter Oy:stä. Enfo Oyj myi vähemmistöosuutensa Administer Partner Oy:stä Administer Oy:lle 31.12.2018.

Osuudet osakkuusyhtyiöissä

1000 EUR Yrityksen nimi	Omistusosuus 2018	Suhteen luonne	Arvostus- menetelmä	Kirjanpitoarvo 2018
Administer Partner Oy	19 %	Osakkuusyritys	Pääomaosuus- menetelmä	0

Enfo Oyj myi osuutensa Administer Oy:lle 31.12.2018

Osakkuusyhtyiöihin liittyvät sitoumukset

1000 EUR	2018
Pääomalaina	500
Yhteensä	500

30. TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Björn Arkenfall nimitettiin 1.2.2019 alkaen EVP, Applications ja johtoryhmän jäseneksi. Arkenfall seuraa tehtävässä Hans Sollermania, joka jättää yhtiön.

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS (FAS)

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

1000 EUR	Liitetieto	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Liikevaihto	2	51 326	45 266
Liiketoiminnan muut tuotot	3	4 479	5 299
Materiaalit ja palvelut	4	-21 410	-21 462
Henkilöstökulut	5	-22 188	-18 617
Poistot ja arvonalentumiset	6	-1 815	-550
Liiketoiminnan muut kulut	7	-10 143	-8 417
Liikevoitto		249	1 518
Rahoitustuotot ja kulut	8	-42	16 910
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		208	18 428
Tilinpäätössiirrot			
Poistoeron muutos		-38	-80
Konserniavustus	9	0	-330
Tuloverot	10	-184	-315
Tilikauden voitto/tappio		-15	17 702

EMOYHTIÖN TASE

VASTAAVAA, 1000 EUR	Liitetieto	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	11	8 396	233
Aineelliset hyödykkeet	12	144	623
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä	13	18 021	28 064
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä		0	0
Muut osakkeet ja osuudet	13	33	33
Pysyvät vastaavat yhteensä		26 595	28 953
Vaihtuvat vastaavat, 1000 EUR			
Vaihto-omaisuus	14	0	0
Pitkäaikaiset saamiset	15	39 301	40 936
Lyhytaikaiset saamiset	16	40 568	38 748
Rahoitusarvopaperit	17	2	2
Rahat ja pankkisaamiset	18	148	955
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		80 019	80 640
VASTAAVAA YHTEENSÄ		106 613	109 593

VASTATTAVAA, 1000 EUR	Liitetieto	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Oma pääoma			
Osakepääoma	19	265	265
Ylikurssirahasto	19	0	0
Muut rahastot			
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	19	26 682	26 004
Muut rahastot	19	0	0
Edellisten tilikausien voitto / tappio		34 074	17 099
Tilikauden voitto / tappio		-15	17 702
Oma pääoma yhteensä		61 006	61 070
Tilinpäätössiirtojen kertymä			
Poistoero		118	80
Pakolliset varaukset		117	117
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen	20	0	10 000
Lyhytaikainen	21	45 372	38 327
Vieras pääoma yhteensä		45 372	48 327
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		106 613	109 593

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden tulos	-15	17 702
Oikaisut liikevoittoon		
Poistot	1 815	550
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja tappiot	0	4
Rahoituserät	42	-16 910
Pakolliset varaukset	0	-396
Konserniavustus	0	330
Verot	192	315
Muut oikaisut	31	80
Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuuden muutos, lisäys (-), vähennys (+)	0	95
Lyhytaikaisten korottomien saamisten muutos, lisäys (-), vähennys (+)	-1 379	1 468
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos, lisäys (+), vähennys (-)	3 010	-83
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-845	-744
Saadut osingot	7	8
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	497	419
Maksetut verot	-123	297
Konsernitilisaamisten/velkojen muutos	-5 162	-5 444
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-1 930	-2 307

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	0	-43
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	-747	-581
Aineellisten hyödykkeiden luovutukset	0	1
Tytäryritysten hankinta	0	-10
Tytäryritysten myynti	0	21 021
Investoinnit osakkuusyrityksiin	0	-2 394
Myönnetyt lainat	0	-500
Investointien rahavirta yhteensä	-747	17 495
Rahoituksen rahavirta		
Osingonmaksu	0	-8 546
Omien osakkeiden hankinta/myynti	-728	-264
Osakeanti	678	300
Lainojen nostot	4 946	13 217
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	0	-13 146
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-3 947	-10 159
Lainasaamisten lisäys	0	0
Konserniavustus	-330	-184
Rahoituksen rahavirta yhteensä	619	-18 782
Rahavarojen muutos	-2 058	-3 594
Rahavarat 1.1.	955	4 555
Valuuttakurssien muutosten vaikutus	2	-5
Fuusiossa siirtyneet rahavarat	1 248	0
Rahavarat 31.12.	148	955

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

69	1. Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	72	11. Aineettomat hyödykkeet
70	2. Liikevaihdon maantieteellinen jakautuminen	73	12. Aineelliset hyödykkeet
70	3. Liiketoiminnan muut tuotot	74	13. Sijoitukset
70	4. Materiaalit ja palvelut	74	14. Vaihto-omaisuus
71	5. Henkilöstökulut	74	15. Pitkäaikaiset saamiset
71	6. Poistot ja arvonalentumiset	74	16. Lyhytaikaiset saamiset
71	7.1. Liiketoiminnan muut kulut	75	17. Rahoitusarvopaperit
71	7.2. Tilintarkastajan palkkiot	75	18. Rahat ja pankkisaamiset
72	8. Rahoitustuotot ja -kulut	75	19. Oma pääoma
72	9. Konserniavustus	75	20. Pitkäaikainen vieras pääoma
72	10. Tuloverot	76	21. Lyhytaikainen vieras pääoma
		76	22. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

Enfo Oyj kuuluu Osuuskunta KPY-konserniin, jonka emoyhteisö on Osuuskunta KPY, kotipaikkana Kuopio. Osuuskunta KPY:n tilinpäätös on saatavissa osoitteesta Kauppakatu 18, 70100 Kuopio.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

1. TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu noudattaen suomalaista tilinpäätöskäytäntöä (FAS).

Konsernitilinpäätös on laadittu IFRS:n mukaisesti ja siinä käytetyt laadintaperiaatteet on kuvattu konsernitilinpäätöksen [liitetiedossa 2](#).

Arvostusperiaatteet

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTAMINEN

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen välittömään hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina käyttöomaisuusesineiden taloudellisen pitoajan perusteella.

Poistoajat ovat:

Aineettomat hyödykkeet	3-5 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3-5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	10 vuotta

TUTKIMUS- JA TUOTEKEHITYSMENOT

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot on kirjattu pääsääntöisesti vuosikuluiksi niiden syntymisvuonna.

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Vaihto-omaisuus on esitetty painotetun keskimääräisen hankintahinnan tai sitä alemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

RAHOITUSOMAISUUDEN ARVOSTUS

Rahoitusomaisuusarvopaperit on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan markkinahintaan.

TUOTTOJEN JAKSOTTAMINEN

Tuotot palveluista tuloutetaan sillä tilikaudella, jolla palvelu suoritetaan. Kun palvelut suoritetaan tiettyä ajanjaksona, tuotot kirjataan tasaerinä kyseiselle ajanjaksolle, ellei joku muu menetelmä kuvaa paremmin valmiusastetta.

ELÄKKEET

Yhtiön eläketurva on hoidettu ulkopuolissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkemenot kirjataan kuluksi kertymisvuonna.

LASKENNALLISET VEROSAAMISET

Jaksotuseroista johtuvat laskennalliset verosaamiset on merkitty taseeseen. Laskennallisten verosaamisten merkitseminen taseeseen perustuu johdon arvioon liiketoiminnan kehittymisestä ja sen perusteella laadittuun suunnitelmaan laskennallisten verosaamisten hyödyntämisestä.

2. LIIKEVAIHDON MAANTIETEELLINEN JAKAUTUMINEN

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Maantieteellisesti		
Suomi	49 939	40 202
EU-maat	1 266	5 054
Muut maat	121	10
Yhteensä	51 326	45 266

3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	0	0
Muut	4 479	5 299
Yhteensä	4 479	5 299

4. MATERIAALIT JA PALVELUT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Ostot tilikauden aikana	5 204	4 699
Varastojen muutos	0	95
Ulkopuoliset palvelut	16 205	16 668
Yhteensä	21 410	21 462

5. HENKILÖSTÖKULUT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Palkat ja palkkiot	18102	15274
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	3410	2707
Muut henkilösivukulut	676	636
Yhteensä	22188	18617
Henkilökunnan lukumäärä		
Keskimäärin	324	247
Johdon palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa sekä hallituksen jäsenet	662	449

6. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat hyödykkeet	265	543
Liikearvo	872	0
Muut koneet ja kalusto	15	7
Arvonalentumiset		
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	664	0
Yhteensä	1815	550

7.1. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Muut henkilöstökulut	1020	875
Matkakulut	583	584
Toimitilakulut	2063	1960
Ajoneuvokulut	639	518
Laite- ja ohjelmistokulut	1426	2376
Muut hallintokulut	2934	1019
Puhelin- ja datakulut	516	251
Markkinointi-, myynti- ja edustuskulut	658	493
Liiketoiminnan muut kulut	305	340
Yhteensä	10143	8417

7.2. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Tilintarkastus	75	59
Veroneuvonta	12	20
Muut palvelut	50	96
Yhteensä	138	175

8. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	0	7
Muilta	7	1
Yhteensä	7	8
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	1948	2022
Muilta	1	17
Yhteensä	1949	2039
Muut rahoitustuotot		
Kurssivoitot	2116	714
Muut rahoitustuotot	172	0
Myyntivoitot pysyvien vastaavien sijoituksista	0	19249
Yhteensä	2288	19963
Rahoitustuotot yhteensä	4244	22010
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä		
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	0	2396
Arvon alentumiset yhteensä	0	2396
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	64	77
Muille	662	748
Kurssitappiot	3561	1879
Yhteensä	4286	2704
Rahoituskulut yhteensä	4286	5100
Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyy Kurssitappioita/voittoja (netto)	-1445	-1165
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-42	16910

9. KONSERNIAVUSTUS

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Saatu+/maksettu- konserniavustus	0	-330
Yhteensä	0	-330

10. TULOVEROT

1000 EUR	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	186	217
Edellisten tilikausien verot	-2	-4
Laskennallisen verosaamisen muutos	0	103
Yhteensä	184	315

Laskennallinen verosaaminen johtuu pakollisesta varauksesta.

Laskennallisen verosaamisen määrä on esitetty [liitetiedossa 15](#).

TASEEN LIITETIEDOT

11. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat oikeudet, 1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Hankintameno 1.1.	0	797
Vähennykset	0	-797
Hankintameno 31.12.	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	0	-797
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	797
Tilikauden poisto	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	0	0
Kirjanpitoarvo 1.1.	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0

Fuusiotappio, 1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Hankintameno 1.1.	0	9 788
Vähennykset	0	-9 788
Lisäykset	6 435	0
Fuusiassa siirtyneet saldot	2 115	0
Hankintameno 31.12.	8 551	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	0	-9 788
Vähennysten kertyneet poistot	0	9 788
Kauden poisto	-912	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-912	0
Kirjanpitoarvo 1.1.	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 639	0
Muut pitkävaikutteiset menot, 1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Hankintameno 1.1.	2 717	6 485
Lisäykset	871	0
Siirrot erien välillä	581	0
Vähennykset	0	-3 768
Arvonalennukset	-664	0
Hankintameno 31.12.	3 506	2 717
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-2 485	-5 710
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	3 768
Tilikauden poisto	-265	-543
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-2 749	-2 485
Kirjanpitoarvo 1.1.	233	776
Kirjanpitoarvo 31.12.	757	233
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	8 396	233

12. AINEELLISET HYÖDYKKEET

Koneet ja kalusto, 1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Hankintameno 1.1.	292	6 894
Lisäykset	0	43
Vähennykset	0	-6 645
Hankintameno 31.12.	292	292
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-251	-6 888
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	6 645
Tilikauden poisto	-15	-7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-266	-251
Kirjanpitoarvo 1.1.	41	6
Kirjanpitoarvo 31.12.	26	41
Muut aineelliset hyödykkeet, 1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Hankintameno 1.1.	0	5
Vähennykset	0	-5
Hankintameno 31.12.	0	0
Kirjanpitoarvo 1.1.	0	5
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat, 1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Hankintameno 1.1.	581	581
Lisäys	118	0
Vähennys/siirto	-581	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	118	581
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	144	623

13. SIJOITUKSET

1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Kirjanpitoarvo 1.1.	28 064	29 655
Lisäys	0	0
Vähennys	-10 043	-1 590
Kirjanpitoarvo 31.12.	18 0213	28 064

Konserniyritykset on esitetty IFRS-tilinpäätöksen liitetietona.

Osuudet omistusyhteisyhteisöissä, 1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Kirjanpitoarvo 1.1.	0	0
Lisäys/vähennys	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0

Muut osakkeet ja osuudet, 1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Kirjanpitoarvo 1.1.	33	45
Vähennykset	0	-12
Kirjanpitoarvo 31.12.	33	33

Sijoitukset yhteensä	18 055	28 098
-----------------------------	---------------	---------------

14. VAIHTO-OMAISUUS

1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Aineet ja tarvikkeet 1.1.	0	95
Varaston muutos	0	-95
Yhteensä	0	0

15. PITKÄAIKAISET SAAMISET

1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	38 744	40 362
Saamiset omistusyhteisyhteisöissä	500	500
Laskennallinen verosaaminen	23	23
Muut pitkäaikaiset saamiset	34	51
Muut saamiset yhteensä	57	74
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	39 301	40 936

16. LYHYTAIKAISET SAAMISET

1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	385	346
Lainasaamiset	3 386	3 527
Konsernitilisaamiset	18 077	18 764
Muut siirtosaamiset	10 537	9 473
Yhteensä	32 385	32 110
Myyntisaamiset	6 570	5 539
Siirtosaamiset		
Tuloverosaamiset	71	109
Ostolaskujaksotukset	1 015	886
Muut siirtosaamiset	392	96
Yhteensä	1 478	1 091
Muut saamiset	135	8
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	40 568	38 748

17. RAHOITUSARVOPAPERIT

1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Osakkeet ja osuudet		
Kirjanpitoarvo 1.1.	2	2
Muutos		
Rahoitusarvopaperit (kirjanpitoarvo) 31.12.	2	2

18. RAHAT JA PANKKISAAMISET

1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Rahat pankkitilillä	148	955
Yhteensä	148	955

19. OMA PÄÄOMA

1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Osakepääoma 1.1.	265	265
Osakepääoma 31.12.	265	265
Ylikurssirahasto 1.1.	0	13 316
Siirto sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon	0	-13 316
Ylikurssirahasto 31.12.	0	0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	26 004	7 915
Omien osakkeiden myyntivoitto	0	6
Osakeanti	678	900
Siirto Muut rahastot	0	11 756
Siirto Ylikurssirahasto	0	13 316
Pääoman palautus	0	-7 890
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	26 682	26 004

Muut rahastot 1.1.	0	11 756
Suojausrahaston muutos	0	0
Siirto Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon	0	-11 756
Muut rahastot 31.12.	0	0

Edellisten tilikausien tulos 1.1.	34 801	18 003
Osingonjako	0	-656
Omien osakkeiden rahaston muutos	0	-247
Omien osakkeiden hankinta	-728	-1
Muut oikaisut	0	0
Edellisten tilikausien tulos 31.12.	34 074	17 099

Tilikauden voitto/tappio	-15	17 702
--------------------------	-----	--------

Oma pääoma yhteensä 31.12.	61 006	61 070
----------------------------	---------------	---------------

Laskelma jakokelpoisesta omasta pääomasta 31.12. EUR

Edellisten tilikausien tulos	34 074	17 099
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	26 682	26 004
Tilikauden tulos	-15	17 702
Yhteensä	60 741	60 805

Omia osakkeita koskevat tiedot ja suurimmat osakkeenomistajat on esitetty konsernin [liitetiedoissa kohdassa 22.](#)

20. PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

Velat jotka erääntyvät alle viiden vuoden kuluessa

1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Lainat rahoituslaitoksille	0	0
Ryhmäjoukkovelkakirjalaina 2014/2019 1,85 %	0	10 000
Muut pitkäaikaiset velat	0	0
Pitkäaikaiset velat yhteensä	0	10 000

21. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Lainat rahoituslaitoksilta	19 070	18 703
Ryhmäjoukkovelkakirjalaina 2014/2019 1,85 %	10 000	0
Lainat yhteensä	29 070	18 703
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	545	263
Muut velat	5 210	11 332
Yhteensä	5 756	11 595
Ostovelat	3 129	2 843
Saadut ennakot	0	38
Siirtovelat		
Henkilöstöön liittyvät velat	4 041	3 401
Kuluvaraukset	1 417	266
Yhteensä	5 458	3 667
Muut velat		
Muut velat	1 960	1 480
Yhteensä	1 960	1 480
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	45 372	38 327

22. VASTUUSITOUMUKSET JA MUUT VASTUUT

1000 EUR	31.12.2018	31.12.2017
Leasingvastuut		
Leasingsopimuksista maksettavat määrät		
Alkaneella tilikaudella maksettavat	3 462	3 217
Myöhemmin maksettavat	2 578	2 619
Yhteensä	6 041	5 835
Muut vastuusitoumukset		
Talletukset vuokravakuutena taseessa	34	63
Muut sopimusvelvoitteet	157	265
Pankkitakaukset	305	305
Vuokravastuut	2 022	3 894
Osakkeiden takaisinlunastussitoumukset	259	727

TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUS

Espoossa 26.2.2019

Anssi Lehikoinen   Lauri Kerman

Mikko Laine   Kaisa Oikkonen

Susanna Rahkamo   Claes Wallnér

Seppo Kuula
Toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Kuopiossa 6.3.2019

PricewaterhouseCoopers Oy
tilintarkastusyhteisö

Pekka Loikkanen
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS ENFO OYJ:N YHTIÖKOKOUKSELLE

TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUS

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

TILINTARKASTUKSEN KOHDE

Olemme tilintarkastaneet Enfo Oyj:n (y-tunnus 2081212-9) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018.

Tilinpäätös sisältää:

- konsernitaseen, konsernin tuloslaskelman, konsernin laajan tuloslaskelman, laskelman konsernin oman pääoman muutoksista, konsernin rahavirtalaskelman ja konsernitilinpäätöksen liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista
- emoyhtiön taseen, emoyhtiön tuloslaskelman, emoyhtiön rahoituslaskelman ja tilinpäätöksen liitetiedot.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

RIIPPUMATTOMUUS

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviin tapauksiin esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistä, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

MUUT RAPORTOINTIVELVOITTEET

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen ja vuosikertomukseen sisältyvän muun informaation kuin tilinpäätöksen ja sitä koskevan tilintarkastuskertomuksemme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttööme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Kuopiossa 6.3.2019

PricewaterhouseCoopers Oy

Tilintarkastusyhteisö

Pekka Loikkanen

KHT

Enfo Oyj

Y-tunnus: 2081212-9

Käyntiosoite: Viestikatu 7, 70600 Kuopio, Suomi

Postiosoite: PL 1582, 70461 Kuopio, Suomi

Puhelinvaihde: +358 20 54321

www.enfo.fi